

I Kвесири Leruo Nsọ Chineke ụbọchị¹ ma ọ bụ mmuọ ọjọọ Ememe?

I maara ebe dị iche iche dị nsọ ụbọchị na ememe si?

*"Mgbe ụbọchị Pentikost ama ahụ n'uzo zuru ezu, ha nile na
otu na otu ebe. "(Orụ 2: 1)*

Bob Thiel, Ph.D.

I Kwesiri Leruo
Nsọ Chineke ụbọchị ma ọ bụ mmụo ojoo Ememe?

site Bob Thiel, Ph.D.

Na-Chineke ụbọchị ememe e depütara na Bible?

Nke ụbọchị na Jizos na?

Nke ụbọchị otú ndiozi na-?

Nke ụbọchị ka ndị mbụ soro uzọ Kraist na-?

I na-edebi ihe ọ bụla na ememe?

I maara ebe ha si?

I maara ihe mere gi na ndị ozọ nwere ike na-edebi ha?

Eme ihe ọ bụla nwere okpukpe ọ pütara?

I nwere ike na-edebi ihe ndị mmụo ojoo na ememe okpukpe?

O na-emetuta Chineke ihe ụbọchị i nwere ike na-?

Ọ bụrụ na ị kwere na ị na-Christian, ị na-ikekwe na-eme ememe ndị mmụo ojoo ma ọ bụ na-ekpere arusi ndị na Jizos ga-ikpe? Ọ bụrụ otú ahụ, ka eziokwu okwu iji gi na ị ga-eso Jizos na nke a?

ISBN 978-1-940482-17-0

nwebisiinka © 2016/2017 site Nazarene Akwukwo. mbiputa 2.2. Emeputa maka Continuing Church nke Chineke na-anochi, a ụlo ɔru naanị. 1036 W. Grand Avenue, Grover Beach, California, 93433 USA.

Ebe e si nweta: Kpuchie foto iwere na Day Pentikost na New Zealand site Joyce Thiel. Dị iche iche na nsugharị nke Bible na-eji nile; ebe dighị aha ma ọ bụ afo e nyere, mgbe ahụ New King James Version (NKJV) a na-e zoro aka na (Thomas Nelson, Copyright © 1997; ejị ikike).

ọdịnaya

- 1. nsọ ụbọchị vs. ewu ewu ezumike**
- 2. ngabiga: Q Bü Naanị banyere ọnwụ Kraist?**
- 3. n'abalị-hụrụ na ụbọchị nke ekoghị eko achịcha**
- 4. Pentikost: The eziokwu banyere gi ọkpụkpọ na Ịriba Onyinye nke Chineke**
- 5. mmemme nke opị: nlaghachi Kraist na ndị mere tupu ya**
- 6. n'Ubọchị Mkpuchi Mmehie: Satan ọkọkpohi ẹbjin**
- 7. mmemme nke ụlọikwu: a ghọta ihe ụwa anya dị ka Mgbe Kraist Ọchịchị**
- 8. ikpeazụ oké ụbọchị: Chineke ịtụnanya atumatu nzoputa maka ụmụ mmadụ**
- 9. mis-nsugharị na-izu-ike**
- 10. re-packaged mmuọ ọjọọ Ememe**
- 11. nsọ Chineke ụbọchị ma ọ bụ ụgha?**

nsọ ụbọchị kalenda

Ozi mkpoturu

1. nsø ụbọchị vs. na-ewu ewu Ememe

Nke ọtụtu ịgwè na-ekwu na Christianity, nta niile na-edede ihe ụfodụ ememe ma ọ bụ Holy Days.

I kwesiri edede ihe Chineke Nsø ụbọchịma ọ bụ ndị mmuo ojoo na ememe okpukpe?

O yiri ka ihe dí mfe ajuju na ihe dí mfe aziza. Na ndị na njikere kwere na Bible, kama dí iche ihe ịgwè mmadụ ahụ, ọ bụ.

Olee ebe Nsø Days na ememe si bia? Ime ha si Bible ma ọ bụ na-na ha metutara omenala ndị ogó mmuo / mmuo ojoo kwuru?

Ọ bụrụ na ị kwere na ị na-a Christian, ka ị maara n'ezie ihe ụbọchị, ma ọ bụrụ na ọ bụla, unu ga-edede, n'hi gịnjikwa?

Nke a obere akwukwo na-elekwasị anya na kwa afọ Bible Nsø Days na nwere ozi na ụfodụ nke kwa afọ ememe ndị ndị ozø na-edede.

Okwu ezumike

Dí ka Webster si dictionary, ụwa ezumike si bia na Old English *hāligdæg*. N'agbanyeghi ihe ndị mmadụ na ugbu a na-eche, na okwu na-n'ezie pütara oge na-enwe a vacation- ezumike pütara *nsø ụbọchị*.

N'ezie, ọ bughị ihe niile 'ememe' E zubere ka okpukpe nsø ụbọchị. National ememe na ọ bùchaghị-atule ga-okpukpe, na ọ bụna Jesus o doro anya na hụrụ otu ma ọ bụ karia n'ime ihe ndị (John 10: 22-23).

Dí ka Jizos na-agà, ndị Bible kpomkwem dere na O chọputara na Akwukwo Nsø Nsø ụbọchina ememmee ndị dí otú ahụ dí ka Ememme Ngabiga (Luke 2: 41-42; 22: 7-19), mmemme nke ụloikwu (Jon 7: 10-26), na Ikpeazu Great Day (Jon 7: 37-38; 8: 2). The New Testament kwuru ihe ndiozi Jizos edede ngabiga (1 Ndị Kɔrint 5: 7), na Days ekoghị eko achicha (Orụ 20: 6; 1 Ndị Kɔrint 5: 8), Pentecost (Orụ 2: 1-14), opì na-ntu (Olu Leviticus 23: 24,33-37; Orụ 18:21; 21: 18-24; 28:17), na n'Ubọchị Mkpuchi Mmehie (Orụ 27: 9).

The Bible mgbe na-egosi na Jizos ma ndiozi hụrụ ememe okpukpe dí ka ndị na-ekpere arusi Ndị Rom hụrụ. Ma, ọtụtu ndị na-ekwu Kraist dí ka okpukpe ha na-edede ihe nsuğharị nke ememe okpukpe ndị na-abia site na isi mmalite n'ezí Bible.

Ka ha kwesiri ga-edede?

The Bible na-ebu amuma na oge na-abia mgbe ndị mba niile ga na-nsø Chineke Days ma ọ bụ ịbü na isiokwu oké ọkochị na-otiti (Zechariah 14: 16-19). Ebe ọ bụ na nke ahụ bụ ikpe, ekwesighị ị na-atule ma ị ga-eme otú ahụ ugbu a?

Biko guo akwukwo a na ya nile dikaria ala ugboro abuo. Ụfodụ jürü na ụfodụ ndị na-akpolite banyere ihe ndị Bible na-egosi na-agwa okwu n'ime ya. A abuo-agụ ga-Olileanya zaa njø ajuju ndị i pürü inwe.

Biko, gbalia na-amụ isiokwu a na a n'ezie emeghe uche. O bụ eke n'hi na mmadụ nile, ma ọ bụrụ na anyị na-adighị anyị nche megide ya, anya ọ bụla ngosi nke a kwa afọ Nsø ụbọchina a spirit asi. The Bible na-akuzi na "O bụ onye na-aza okwu tupu ya anụ ya, ọ bụ omume nzuzu na ihere ya" (Ilu 18:13), ya mere, dí ka ndị Bereans ochie na-ahụ ma ọ bụrụ na ihe ndị a n'ebé a bụ otú (Orụ 17:10 -11).

Ka anyi, ya mere, na-adị njikere na-erubere Chineke na uche Ya, na amighịkwa obi free si ekworo, na-emeghe uche acho eziokwu karịa anyị onwe ha ụzø, na-ama jijiji n'ihu dí nsø na nsø Okwu nke Chineke (Aisiaja 66: 2), na-arię Chineke obi umeala maka ntụziaka nke Mo Nso. Na a na ekpere, anokwanụ

n'okpuru, nijkere, ma kpachara anya na akọ àgwà, na-amụ ihe a - egosi ihe niile (Olu 1 Ndị Tesalonajka 5:21 Mb / DRB).

Chineke na-eme ememme na Nsọ ụbọchị

I maara na Chineke na-eme ememme na-deputara na Bible? Ezie na nke a kwasiri nkịtị uche, ọtụtụ ndị adighị aghọta na nke a bụ otu ahụ, ma ọ bụ ebe-ahụ na ha na akụkụ Akwukwọ Nsọ.

Ozokwa, otu nke na ha bụ na ha na-dabere na a dị iche iche kalenda karịa ọtụtụ ndị ubgu a na-eji. Chineke kalenda bụ ihu ọma a-amị n'ọnwa-anyanwụ otu. Iji nyere gi aka mma ighọta usoro iheomume nke Chineke Holy Days, lelee na-esonụ tñnyere chaati nke Akwukwọ Nsọ kalenda na Roman (Gregorian) kalenda (ha anaghị ada na otu Roman kalenda ụbọchị n'afọ ọ bụla):

(Aoge a Roman kalenda na Nsọ ụbọchigosiri na nke a akwukwọ nta ogwugwu.)

Ọnwa	nombà	Ogologo	obodo Ẹkot
Abib/Nisan	1	30 ụbọchị	March-April
Ziv/Iyar	2	29 ụbọchị	April-May
Sivan/Siwan	3	30 ụbọchị	May-June
Tammuz	4	29 ụbọchị	June-July
Av/Ab	5	30 ụbọchị	July-August
Elul	6	29 ụbọchị	August-September
Ethanim/Tishri	7	30 ụbọchị	September-October
Bul/Cheshvan	8	29 or 30 ụbọchị	October-November
Kislev	9	30 or 29 ụbọchị	November-December
Tevet	10	29 ụbọchị	December-January
Shevat	11	30 ụbọchị	January-February
Adar	12	30 ụbọchị	February-March

(Ozokwa na Bible 'itu ukwu afọ' e nwere ihe ọzo Ọnwa na-akpo Ada 2)

Dị ka Chineke Holy Days, ka mbụ na-amalite na a akwukwọ na Book of Genesis, na-egosi ma a Protestant na a Catholic translation:

¹⁴ Chineke we si, "Ka ihe nke nñnye ihè nke elu-igwe ikpa ókè n'etiti ehihie na abali. Ha ga-abụ ihe irijba ama na ga-akara okpukpe ememme, ụbọchị, na afọ. (Genesis 1:14, Okwu Chineke Translation, GWT)

¹⁴ Chineke kwuru, 'Ka ihe nke nēnye ihè na uko elu-igwe ikpa ụbōchị si n'abali, ka ha na-egosi ememme, ụbōchị na afọ. (Genesis 1:14, New Jerusalem Bible, NJB)

Okwu Hibru *mowed 'na* amaokwu nke 14 na-ezo aka a ememe okpukpe.

Ndi ị maara na Bible na-ekwu banyere ịdị adị nke ememme ndị na ya akwukwọ mbu? The Book of Psalms nwekwara gosiri na nke a bụ ihu ọma mere Chineke ji mee ka ọnwa:

¹⁹ O mere ọnwa ka akara ememme (Psalm 104: 19, Holman Christian Standard Bible)

Na-a ihe unu nñrụ tupu?

Gịnị bụ ememme ndị na "okụ na-elu-igwe" Chineke debere e nwere akara?

Ofọn, e nwere otu ebe na Bible ebe niile Nsọ ụbōchị(*mowed* ') na-deputara na ụfodụ okụ na-kwuru.

Ọ bụ na a akụkụ nke Bible na ọtụtụ chọrọ anya, ma ọ bụ ikwubi na e mere n'ebe n'ozuzu ya. Ndị na-esonụ na-egosi si New American Bible (hopütara), a Roman Catholic translation (na hopütara na-eji n'okpuru dị ka ọtụtụ ná ndị Protestant na-eso Church of Rome banyere ọtụtụ n'imé ụbōchị ha na-eme na-adịghị na-edede, n'agbanyeghi ihe Akwukwọ Nsọ na-ekwu):

² ... Ndị a bụ ememme nke Jehova, nke unu ga-akposa dì nsọ ụbōchị. Ndị a bụ ndị m na-eme ememme:

³ N'ihi na ụbōchị isii ọrụ ike-eme; ma n'ụbōchị nke asaa bụ ụbōchị izu ike-ezu nnqo ike, a kwuru nsọ ụbōchị; i ga-eme ihe ọ bụla ọrụ. O bụ Jehova ụbōchị izu ike n'ebe ọ bụla unu bi.

⁴ Ndị a bụ ememme nke Jehova, nsọ ụbōchị nke i ga-akposa n'oge ha. ⁵ Ememe Ngabiga nke Jehova dara na nke iri na anọ ụbōchị nke ọnwa mbu, na mgbede chi ojiji. ⁶ Iri na ise n'ọnwa a bụ Jehova achicha ekoghi-eko. Ruo ụbōchị asaa, i ga-eri achicha ekoghi-eko. ⁷ N'ụbōchị mbu nke ụbōchị ndị a, i ga-a kwuru nsọ ụbōchị; i ga-eme ihe ọ bụla dì aro ọrụ. (Levitikos 23: 2-7, hopütara)

¹⁵ Malite na ụbōchị mgbe ụbōchị izu ike, ụbōchị nke unu na-eweta ụkwù ọka maka elu, i ga-guọ asaa zuru izu; ¹⁶ i ga-guọ na ụbōchị mgbe nke asaa n'izu, ụbōchị na iri ise. (Levitikos 23: 15-16, hopütara)

²⁴ ... N'ụbōchị mbu nke ọnwa nke asaa i ga-enwe a izu ike ọzọ, na afụ opि ka a na-echetara, a kwuru nsọ ụbōchị; (Levitikos 23:24, hopütara)

²⁶ Jehova wee sị Mojis: ²⁷ nke-iri ụbōchị nke asaa nke a ọnwa bụ n'Ubochị Mkpuchi Mmehie. I ga-enwe a kwuru nsọ ụbōchị. I eweda onwe unu na-enye otu inata-iri Jehova. ²⁸ N'ụbōchị a ka i ga-ọrụ ọ bụla, n'ihi na ọ bụ n'Ubochị Mkpuchi Mmehie, mgbe kpuchie mmehie e mere maka gi n'ihu Jehova, bụ Chineke gi. ²⁹ Ndị na-eweda onwe ha ala a na ụbōchị a ga-ebipụ ndị mmadụ. ³⁰ O bụrụ na onye mere nke ọ bụla na-arụ ọrụ a ụbōchị, m ga-ewepụ onye si n'etiti ndị mmadụ. ³¹ I ga-eme ihe ọ bụla na-arụ ọrụ; nke a bụ a ukpuru ebighi-ebi n'ogbọ unu niile n'ebe ọ bụla unu bi; ³² ọ bụ a-ezu naanị ike n'ihi na i. I eweda onwe unu. Malite na mgbede nke itoolu n'ọnwa ahụ, i ga-gi na-izu-ike site na mgbede ruo ná mgbede.

³³ Jehova wee sị Mojis: ³⁴ Gwa ụmụ Izrel: The iri na ise ụbōchị nke asaa nke a ọnwa bụ Jehova oriri Ụlọ Ndò, nke ga-anogide ruo ụbōchị asaa. ³⁵ N'ụbōchị mbu, a kwuru, nke dì nsọ, unu ga-eme

Ọ dighị arọ ọrụ. ³⁶ N'ihi na ụbọchị asaa, i ga na-enye otu inata-iru Jehova, na n'ubọchị nke-asato, i ga-a kwuru nsø ụbọchị. I ga-enye otu inata-iru Jehova. O bụ ememme mmechi. I ga-eme ihe ọ bula dị arọ ọrụ.

³⁷ Ya mere, bụ ememme Jehova ... (Levitcus 23: 26-37, hoputara)

The Bible n'uzo doro anya deputara Chineke ememme na-nsø Chineke Days. Ma, ọtụtụ ndị na-ekwu na ha Christian adighị n'ezie na-Nsø ụbọchịna Chineke nyere iwu.

Cheta na: A ụbọchị zuru na Bible we site anyanwụ dara na-anyanwụ dara (Genesis 1: 5; Leviticus 23:32; Deuteronomy 16: 6; 23:11; Joshua 8: 9; Mark 1:32), o bughị site n'etiti abalị ka n'etiti abalị dị ka ụbọchị na-agụ taa. Na-ekwukwa na mgbe e nwere akụkụ nke ememe ndị a na-Nsø ụbọchịna Old Testament na a gbanwere Kraist dị ka New Testament na-enyere mee clear- eg Matthew 26:18, 26-30; Hibru 10: 1-14 - nke bụ eziokwu bụ na ụbọchị ndị a na-eme ememme ka idi na ya nogide na site Kraist oge mbụ, ndị Jentail no.

Anyị na Continuing Church nke Chineke na-ahụ na Akwukwọ Nsø nsø ụbọchị na Jizos, na-eso uzo, na ha kвесири ntukwası obi na-eso uzo nō na-ahụ, gunyere ndị Jentail Christian ndú dī ka Polycarp nke Smyrna. Anyị na-ha na n'uzo na n'oge na mgbe e mesiri Kraist debe ha. Nke a dī iche n'uzo ụfodụ site n'otu isi ụbọchị na ndị Juu na-, dī ka ndị Juu na-anaghị anabata ndị New Testament ozizi na ihe niile ụbọchị ndị a pütara ma ọ bụ otu ha ga-edede site Kraist.

Ọtụtụ ndị Kraist na-edede Chineke ememme na-agħoṭa na *Akwukwọ Nsø* Nsø ụbọchitụq kwuputa mbụ na nke abuq na-abia nke Jesus nakwa enyemaka picture atumata Chineke nke nzoputa.

2. ngabiga: O Bụ Naanị Ihe ọnwụ Kraist?

Kraist kvesiri-eme Ememme Ngabiga?

Dī ka ọtụtụ ndị maara, umu Israel nō kpomkwem gwara ime Ememe Ngabiga na Book of Exodus. Ezinulo were nwa-aturu, na-enweghi mmerụ (Exodus 12: 5), n'ihi na àjà (Exodus 12: 3-4). Nwa aturu e ji chuo àjà na nke iri na anq, ná mgbede (Exodus 12: 6) na ụfodụ ọbara ya e nyere n'onu uzo nke ndị ezinulo (Exodus 12: 7).

Ndị na-ada nzoukwụ Chineke gwara ndị 'gabigara' n'aka ọnwụ, ebe ndi Ijipt na-emeghi otu nke a bụ (Exodus 12: 28-30).

Dī ka ọtụtụ ndị na-agħoṭa, Jizos nogidere na Ngabiga kwa afọ (Exodus 13:10) site n'oge nke Ya na-eto eto (Luke 2: 41-42) na ofuri ya dum ndu (Luke 22:15).

Ngabiga chọputura na nke iri na anq n'onwa ahụ nke ọnwa mbu (Levitcus 23: 5; akpọ Ebib na Deuteronomi 16: 1 ma ọ bụ Nisan na Esta 3: 7). O na-adị ke opupu oge nke afọ.

O bụ ezie na Jizos gbanwere ọtụtụ omume metutura ya (Luke 22: 19-22; Jon 13: 1-17), Onye Nzoputa anyị gwakwara-eso uzo ya na-edede ya (Luke 22: 7-13). Ozokwa na New Testament bụ doro anya, na n'ihi àjà mgbapta Jizos, na-egbu aturu na-etinye ọbara n'awara uzo (Exodus 12: 6-7) O dighị mkpa ọzọ (Olu Hibru 7: 12-13,26-27; 9:11 -28).

The Apostle Paul kpomkwem kuziri na Kraist bụ ndị na-ngabiga dī na ntuziaka Jizos (1 Ndị Korint 5: 7-8; 11: 23-26).

The Bible na-akuzi na Jizos "uzo kpebie na tutu ntoala nke uwa" (1 Peter 1:20) ka "Nwa aturu e gburu site na ntqala nke uwa" (Mkpughe 13: 8). N'ihi ya, Chineke na atumatu nke nzoputa site Nso Ya Days na-eme ememme, gunyere Jizos bu "nwa aturu Ememme Ngabiga," a maara tupu umu mmadu e enim na mbara ala. O bu ya mere ufodu ndi di n'eluigwe na e enim ke eluigwe na-enwe ike

gbakqo ha!

Mara mma nke ukwuu niile uka na-aghotna Bible na-akuzi na Jizos mezuru ihe jikotara Ngabiga mgbe O na-gburu.

Anyi na-achota oru nke oké Ajà obuna tulere n'ime Ogige Ubi nke Iden. Mgbe e mesiri Jizos buru amuma na (Genesis 3:15), na Chineke egbuo anumantu (eleghi anya a aturu ma o bu ewu), iji na-ekpuchi otu (a nnochiteanya nke a udin nke mmehie na nke a omume) nke Adam na Iv na ya akpukpo (Genesis 3:21). Anyi na-ahukwa ukpuru a nke ajà oru mgbe Abel ajà a nwa aturu igwe aturu ya (Genesis 4: 2-4).

Onye ama ama nke ngabiga n'ubochi Moses gosiri na nnaputa nke umu Israel si n'Ijipt (Exodus 12: 1-38). Moses dere na ntuziaka Chineke banyere nke a di ka nke oma di ka kalenda (Genesis 1:14; 2: 1; Exodus 12: 1) Ya nile (Leviticus 23). Ngabiga ihu oma ghoro ndi mbu nke ihe ndi a kwa afó-atunyere ka umu Chineke ukwu Ya atumatu nzoputa.

Na Old Testament, Ngabiga nochiri nnaputa site n'agbu Ijipt na Chineke etinyeghi aka. Ma, amuma, o na-achotu kwuputa oge na Jizos ga-abia ma na-anyi nwa aturu Ememme Ngabiga (1 Ndị Kɔrint 5: 7). Nwa-aturu Chineke bu onye bijara ibupu mmehie nke uwa (Jon 1:29; Olu 3: 16-17).

On Jesus Ngabiga ikpeazu di ka a mmadu, O wee na-na-ya n'oge nke oge mgbede na-gwara-eso uzo ya na-edede ya (Luke 22: 14-19; Olu John 13: 2,12-15) na na 14 nke nke Nisan / Ebib (Olu Luke 22:14; 23: 52-54).

Ma, Jizos gbanwere otutu nke omume jikotara ya ememe. Jizos mere na-ekoghi eko achicha na mmanya ihe akukwu nke ngabiga (Matthew 26:18, 26-30) na kwukwara omume nke footwashing (John 13: 12-17).

Jesus o dighi uzo kuziri na o bu ibu onye na-enwe kwa afó Ngabiga, ma O na-agbanwe oge nke ubochi nke ya chroputara a Sunday ututu ka ndi na-eso ndi Gris na Rom omenala ime. Obuna Greek Orthodox okà mmata kwetara na 1st abur na 2nd Krajist nari afó no na-ngabiga n'abalí (Calivas, Alkiviadis C. The Origins of Pascha na Great Week - Part I. Holy Cross Orthodox Press, 1992) ka anyi na Continuing Church of Chineke mee na 21st na nari afó. Ngabiga bu naanị ka a site n'uzo kwesiri ekwesi Krajist e mere baptism (Olu 1 Kɔrint 11: 27-29; Ndị Rom 6: 3-10; Exodus 12:48; Numbers 9:14).

O eleghi anya ga-ahu kwukwara na Church of Rome (nakwa di ka otutu nke ya Protestant umu) na eze na-akuzi na o na-eme Ememme Ngabiga, o bu ezie na-akpo ya ihe di iche iche na-asu Bekee na-adighi na-edede ya di ka Jizos mere (Catechism of the Catholic Church. Doubleday, NY 1995, p. 332).

Wine, o bughị mkpuru vine Ihe ọṇụṇụ

N'agbanyeghi eziokwu na Jizos mere ka mmiri ghoo mmanya (John 2: 3-10) na okwu Grik na-eji na New Testament (*oinos*) na-ezo aka wine (Olu 1 Timoti 3: 8), di iche iche na ndi na-ekwu na o bu grape ihe ọṇụṇụ, ma o bughị mmanya, e ji Passover. Ndị Juu, ha Otú o di, iji wine na ngabiga (Hisrch EG, Eisenstein JD. Wine. Jewish Encyclopedia. 1907, p. 532-535).

Olee otú anyi si mara na grape ihe ọṇụṇụ na-ikekwe na-eji Jesus?

Mkpuru vaịn na-ejikari egbute gburugburu September na ngabiga-abukarị ke Roman kalenda ọnwa na-apko April. N'oge Jizos, na ha enweghi oge a nwoke iga ụlo ọgwụ ma ọ bụ friji. N'ihi ya, grape ihe ọṇụṇụ gaara Mkpughe n'etiti oge owuwe ihe ubi na Passover.

Ndị ọzọ kwuru na ọ gaghi ekwe omume n'ihi na ndị Juu na-echekwara grape ihe ọṇụṇụ na ogologo (Olu Kennedy Ars. Hastings Bible Dictionary. C. Scribner Okpara, 1909 p. 974). Ya mere, naani wine, nke nwere ike ịnogide na-emetoghị emetụ n'ihi na ọbụna ọtụtu afọ a gaara ejị. (The ojiji nke mmanya, dị ka mmanya, na-akwado nke mmemme nke ụlọkwuu na Deuteronomy 26:14, ma ọ bụghị chọro.)

Kraist na-ekwesighị ịbü "aṇụbiga mmanya ókè, nke bụ ngafe" dị ka Pol dere (Ndị Efesos 5:18, Mb). Naani a nnqo obere nke wine na-ejikari na ngabiga (banyere a teaspoon full ma ọ bụ obere).

Ememe Ngabiga bụ na 14 nke bụghị 15 nke

Ufodụ mgbagwoju anya banyere ụboghị nke Akwukwo Nso Passover.

The Bible na-akụzi na a ga-nọ na 14 nke ụboghị nke ọnwa mbụ nke Chineke kalenda (Levitikos 23: 5).

Na 6 nke amaokwu nke Exodus Isi nke 12, ọ na-ekwu na nwa atụru a ga-egbu "mgbe chi jiri" (GWT na Jewish Publication Society nsaghari). The 8 nke amaokwu na-ekwu na ha bụ ndị na-eri anụ ya n'abalị ahụ. Ọ bụ na-ńara n'okụ na eri na abalị. Na, ee dị ka onye gburu umu-aturu, na-adị mfe igbu, anụ, na-eri ihe a atụru 'nke afọ mbụ' (Opụpụ 12: 5) n'etiti anyanwụ dara na n'etiti abalị-nke bụ isi ihe umu Israel mere na dere Ememme Ngabiga Exodus 12. Ma nyochawa, ha nwere ruo ụtụtu ka eriwo ya kwa Exodus 12:10. Ma Bible doro anya na ndị mmụo ozi Ngabiga mere "n'abalị" (Exodus 12:12), n'otu abalị ahụ nke 14 nke.

The Bible na-akụzi na Jizos bụ nanị ka a chụo àjà ugboro (1 Peter 3:18; Ndị Hibru 9:28; 10: 10-14). Na New Testament, o doro anya na Jizos nogidere na Ememme Ngabiga ikpeazụ ya (Luke 22: 14-16), na e gburu. The Bible na-egosi na Jizos na-ewepụ n'osisi tupu 15 nke. N'ihi ginị? N'ihi na 15 nke bụ a "akwa ụboghị" (John 19: 28-31), kpomkwem ụboghị mbụ nke achicha ekoghi-eko (Leviticus 23: 6). N'ihi ya, Jizos nọ na-na-emezu Ngabiga na 14 nke.

Early akụkọ ntolite nke ụka na-dere na ngabiga e wee na-na 14 nke ọnwa nke Nisan kwasiri ntukwasị obi Juu na ndị Jentail Christian ndú nke mbụ, nke abuọ, na-atọ ọtụtu narị afọ (Eusebius. Church History, Book V, n'Isi nke 24) nakwa na ọ na e wee na- na mgbede (Calivas).

Ọtụtu ndị ndú na-azorọ Christ-ekwu na ha na-edede ụfodụ version Ememme Ngabiga, bụ ezie na ọtụtu ihe agbanweela aha, ụboghị, oge,

nnochianya, na pütara (lee Easter nkebi isi 10).

The Bible akụzi n'uzo doro anya na Jizos Kraist bụ nwa atụru Ememme Ngabiga chụo àjà maka anyị nakwa na anyị ga-anogide na Oriri na achicha ekoghi-eko:

⁷ Clear si ochie yist, nke mere na i pürü igho onye ọhụrụ ogbe nke mgwakota, ebe i na-ekoghi eko. N'ihi na anyị na paschal nwa atụru, Christ, e ji chụo àjà. ⁸ Ya mere, ka anyị usorọ oriri, ọ bụghị na ochie yist, yist nke ojoo na ajo omume, ma na achicha ekoghi-eko bụ izi ezi na eziokwu. (1 Ndị Kɔrint 5: 7-8, hopyutara)

Riba ama na oriri na ọṇụṇụ a ga-nọ na-na achicha ekoghi-eko bụ izi ezi na eziokwu. The Apostle Paul ghotara na Jizos bụ a dochie anya na nwa atụru Ememme Ngabiga na ndị Juu na ndị mmadụ na-eji. Ọ kụziiri ndị na na Ndị Kraist kwasiri ka na-edede Passover.

Ma ihu ọma otú Ndị Kraist ga-eme nke a?

The Apostle Paul akowa, sị:

²³ N'ihî na m natara n'aka Onyenwe anyị ihe ahụ nke m nyefere gi: na Onyenwe anyị Jizos na n'abali ahu nke O rara were achịcha; ²⁴ na mgbe O nyere ekele, o nyawara ya, sị, "Naranụ, rie; nke a bụ ahụ m nke a gbajiri gi; ime nke a na-echeta m." ²⁵ Otú ahụkwa, O we nara iko ke nri abalị, na-asị, "Iko a bụ ogbugba ndu ọhụrụ ahụ na ọbara. Nke a na-eme, dị ka mgbe i na-añụ ya, na-echeta m." ²⁶ N'ihî na dị ka mgbe i na-eri achịcha a ma na-añụ iko a, unu na-ekwusa ọnwụ Onyenwe anyị ruo O na-abịa. (1 Ndị Körint 11: 23-29)

Ya mere, Onyeozi Pol kuziri na Kraist bụ ndị na-eme Ememme Ngabiga na otú Jizos hụrụ ya Ememme Ngabiga ikpeazụ ya na achịcha na mmanya. Na nke di na abalị dị ka na-echeta ma o bụ ncheta - a ncheta bụ kwa afọ, o bughi a-enwe kwa izu omume.

na katkizim ndị Katolik na chọochị n'uzo ziri ezi na-ekwu na "Jizos hoqoro oge Ememme Ngabiga ... ama achịcha, na ... o nyawara ya" na kwa nye ya ka o ga-eri.

O na-akwukwo na Bible na Jizos mebirị ekoghi eko na-agafe ya na-eso ụzọ na-eri. Jesus nwekwara gafere eso ụzọ ya mmanya ka o nụo a obere ego. Anyị na *nogidere na-uka* nke Chineke ekpere, ezumike ma kesaa achicha ekoghi-eko, na ikesa mmanya Ya kwesiri ntukwasị obi na-eso ụzọ na-eri. Ma, Church of Rome (dị ka ọtụtụ ndị ọzọ) agaghịkwa etịbede achicha ekoghi-eko (o na-eji a dum 'usu') ma o bụ otú o na-emekarị na-ekesa wine n'ihî na ya na-eso ụzọ na-añụ (nkesa wine na-ewere nhọrọ site Church of Rome, na o na-emekarị mere na chọochị Protestant).

Gịnj Banyere 'dị ka mgbe ... I Kpọsaanụ'?

Olee mgbe ga-ngabiga a?

Jizos kwuru, sị, "N'ihî na dị ka mgbe i na-eri achịcha a ma na-añụ iko a, unu na-ekwusa ọnwụ Onyenwe anyị ruo O na-abịa."

Tulee na o bụ ọnwụ Jizos na nke a bụ ememe ncheta.

Ọnwụ Kraist reconciles anyị Chineke (Ndị Rom 5:10) na Jizos nyere ndu ya maka nzoputa anyị (Jon 3: 16-17; Ndị Hibru 5: 5-11). Ọnwụ ya na-akuziri anyị na Ndị Kraist ghara nwere mmehie chíri anyị ịnwụ anwụ (Ndị Rom 6: 3-12). The Christian Ngabiga bụ kwa afo ncheta nke ọnwụ Jizos.

Jizos ekwughị ime ememe a na dị ka mgbe i chorò, naanị na mgbe i na-eme ya, i na-ekwusa ọnwụ Ya. Okwu Grik maka mgbe 1 Ndị Körint 11:26, *hosakis*, a na-eji otu ọzọ oge na New Testament. O pụtaghị na dị ka mgbe i na-achọ ma o bürü na okwu Grik maka "i chorò," *thelo* ma o bụ *ethelo*, bükwa ubgu (nke o bụ na Mkpughe 11: 6; naanị ndị ọzọ ebe ke Bible nke a karışịa okwu a na-eji). Otú o dị, ebe o bụ na nke a bụ adighị n'ime 1 Ndị Körint 11:26, Pol na-adighị agwa anyị ka anyị na-edede ihe Jehova Ngabiga na dị ka mgbe anyị na-achọ, ma na mgbe anyị na-edede ya na ngabiga, o bughi naanị

a ememe, o na-egosi ọnwụ Kraist.

Ozokwa, Pol dere ihe a:

²⁷ Ya mere onye o bụla nke na-eri achịcha a ma na-añụ iko a nke Jehova na ihe na-erughị eru n'uzo ga-abụ onye ikpe mara nke aru na ọbara nke Onye-nwe. ²⁸ Ma ka madu nwaputa onwe-ya,

na otú ahu, ya taa achicha ahu ma na-añu iko ahu.²⁹ N'ihi na o na-eri na-añu ihe na-erughị eru n'uzo eri na ɔñuñu ikpe onwe ya, o bughị ighọta na Jehova n'ahu. (1 Ndị Körint 11: 27-29)

Paul a n'uzo doro anya na-ezi na-ewere nke a achicha na mmanya, otu ga-enyocha onwe. The deleavening na-azorø na e-eso Ngabiga na-enyere anyị aka ilekwasị anyị mmejø na mmechie, ma si otú na-enyere mezuo iwu a si Paul-enyocha onwe anyị. Ka deleavening nwere ike na-nzà nke mgbalị, nke a na-akwado echiche nke-eme kwa afø nyochaa (ndị mmadụ na-adighị wepụ iko achicha o bụla ụboghị ma o bụ izu).

The New Testament dere na ma Jizos ma Pol kuziri ime Ememe Ngabiga na Kraist. Na na bụ kwa afø choputara.

Ụkwụ saa

Ụkwụ saa enyere egosi ịdị umeala n'obi nakwa na Ọbụna-eso ụzø Kraist ka na-agbasaghị nwere ebe di mkpa ka a dì ọcha (Olu John 13:10).

Jizos kuziri na ụmụazụ ya kwesirị ime nke a:

¹³ I na-akpø Me na Onye Nkuzi na-nwe-ayi, na i na-ekwu nke ọma, n'ihi na otú m. ¹⁴ O bürü na m na mgbe ahu, gi Onyenwe anyị na Onye Ozizi, saa unu Ụkwụ, unu kwenekwara ịsarita Ụkwụ ibe anyị. ¹⁵ N'ihi na enywom unu ihe atụ, na i ga-eme di ka m mere gi. ¹⁶ N'ezie n'ezie, ana m asị unu, a na ohu adighị aka nna ya ukwu; ma o bụ onye na-zigara ya ukwuu nke zitere ya. ¹⁷ O bürü na unu maara ihe ndị, gozie ndị gi ma o bürü na i na-eme ha. (John 13: 13-17)

Ole na ole na-ekwu na Christianity asacha Ụkwụ di ka Jizos kwuru na-eme.

Ma, anyị na Akade ụka nke Chineke soro ntuziaka Jizos na nke a kwa afø.

Isi mmalite n'èzí nke Akwukwø Nsø

O bughị namị na Bible na anyị na-ahu Ememme Ngabiga, e debere kwa afø site na Kraist. History ndia na-ekwesi ntukwasị obi n'o na-ngabiga kwa afø na 14^{nke} si oge nke mbụ, ndiozi na kemgbe ụwa (Thiel B. Akade History of the ụka nke Chineke. 2nd mbiputa. Nazarene Akwukwø, 2016).

E nwere ụfodụ na-akpali ozi ke emerụ ederede maara di ka *The Life of Polycarp* (akwukwø a yiri ka a gadabere odide narị afø nke abụo, ma extant version ugbu a anyị hụ e dere ozi / mgbanwe ndị yiri na-kwukwara na narị afø nke anị; ihụ Monroy MS. The ụka of Smyrna: History na Theology of a Ụbürü Christian Community. Peter Lang mbiputa, 2015, p. 31). Gini bụ na-akpali bụ na o na-atụ aro na ngabiga choputara na Asia Minor nwere ike mbụ Smyrna si Apostle John, ma, Ọbụna na mbụ si Apostle Paul (Pionius. Life of Polycarp, Isi nke 2).

ndu nke Polycarp -atụ aro na New ndu Ngabiga-ekoghị eko achicha na mmanya e kwesirị idobe n'oge oge na-ekoghị eko. O na-ekwu na ndị jụrụ okwukwe bụ mere ya ụzø ọzø. Na na ide na-akwado echiche na-ekoghị eko achicha na mmanya e, na-e kwa afø.

History ndia na Bible-e depütara ndiozi (gunyere Philip na Jon) nakwa di ka Bishop / Pastø Polycarp, Thraseas, Sagaris, Papirius, Melito, Polycrates, Apollinaris, na ndị ọzø n'o na-ngabiga kwa afø na 14^{nke} (Eusebius. The History of na ụka, Book V, n'Isi nke 24 amaokwu 2-7). The Roman, Eastern Orthodox, na Anglican Katolik niile tulee ihe ndị ndú nwere kemgbe nsø, ma o dighị nke ndị okpukpe na-eso ha ihe atụ a.

Bishop / Pastor Apollinaris nke Hajrapolis na Frijia nke Asia Minor dere gburugburu 180 AD agwa Kraist na-ngabiga na 14^{nke}:

Nke iri na anọ ụbōchị, ezi Ememe Ngabiga nke Jehova; àjà dí ukwuu, Okpara Chineke kama nke nwa aturu, bụ onye e kere agbu ... na onye e liri n'ubōchị ememme ngabiga ahụ, nkume a na-etinye n'elu ili.

Jesus rie wee na Ngabiga na 14^{nke} e gburu na 14^{nke} ma e liri na 14^{nke}. Nke a bụ na 15^{nke}, na n'afọ nke Ọnwụ Ya, nke a abughị na a Sunday. Jesus ga-ewerewo Ngabiga mgbe anyanwụ dara na a ga-egbu n'oge ihè na-eli n'ihi anyanwụ ka ozọ (na-amalite a ọhụrụ ụbōchị).

Ke mbubreyo narị afọ nke abụo, Bishop / Pastor Polycrates nke Efesos degara akwukwọ ozi na Roman Bishop Victor mgbe Victor nwara imanye idebe Ngabiga na a Sunday kama nke 14^{nke}:

Polycrates dere, "Anyị na-edebé ihe kpomkwem ụbōchị; abughị agbakwunye, ma ọ bụ na-ewere ya. N'ihi na Asia nwekwara oké ọkụ dara n'ura, nke ga-ebili na n'ubōchị nke Jehova na-abịa, mgbe ọ ga-abịa n'ebube si n'eluigwé, ha ga-achọ ndi nsọ nile. Otu n'ime ndị a na-Philip, otu n'ime ndiozi iri na abụo, bụ ndị dara n'ura Hajrapolis; ya abụo agadi na-amaghị nwoke ndinyom, na nwa nwanyị ozọ, onye bi na Mmụo Nsọ na ugbu a dabeere na Ephesus; na, Ozokwa, Jọn, bụ onye ma a àmà na onye ozizi, onye nọdụ n'elu n'obi ndị Jehova, na, ịbü onye nchukwàjà, na-eyi ndị si n'aka ndị nchukwàjà efere. O dara n'ura na Ephesus. Na Polycarp na Smyrna, bụ onye a bishop na martyr; na Thraseas, bishop na martyr si Eumenia, ndi dara n'ura Smyrna. Mere mkpa m banyere bishop na martyr Sagaris dara n'ura Laodicea, ma ọ bụ ihe nāgara Papirius, ma ọ bụ Melito, ọnaozi bụ ndị dīri ndu kpam kpam na Mmụo Nsọ, na onye idu ke Sardis, echere episcopate si n'eluigwé, mgbe ọ ga-ebili site na ndị nwurụ anwụ? All ndị a hụrụ nke iri na anọ ụbōchị ememme ngabiga nke di ka Gospel, n'ihapu na dighị ûgwù, ma na-eso na-achị nke okwukwe. Mu onwe Polycrates, ọ dighị ihe ozọ nke unu nile, ime dí ka ọdinala nke ndị ikwu m, ndị ụfodụ n'ime m gbasochiwo. Asaa nke ndị ikwu m ndị bishop; na m nke asatọ. Na ikwu m mgbe niile na-ahụ ụbōchị ahụ mgbe ndị mmadụ na-etinye ndị na-eko achịcha. M, ya mere, umu-nnam, onye biri na iri isii na ise n'ime Onyenwe anyị, ma na-eru na umu-nne-n'uwà nile, na agawo na bọla Akwukwọ Nsọ, m bughị amawo kwa jijji site na-emenye ụjọ okwu. N'ihi na ndị na ukwuu karịa m kwuru 'Anyị kwesịri irubere Chineke isi karịa mmadụ' ... m ike banyere ndị bishop nọ ugbu a, onye m kporo na ọchichị gi; aha, ga m dee ha, ga-abụ oké igwè mmadụ. Na ha, ọ hụrụ m mpe, nyere nkwenye ha ka akwukwọ ozi, ebe ọ maara na m na-agba isi awọ m n'efu, ma mgbe nile na-achikwa ndu m site Onyenwe anyị Jizos.

Rịba ama na akwukwọ ozi ya, Polycrates:

- 1) kwuru na ya bụ na-eso ozizi gabiga si Apostle John.
- 2) kwuru na ya bụ ikwesi ntukwasị obi na nkuzi nke Gospel.
- 3) dabeere na ọnọdụ na ozizi si Bible bụ ndị dí n'elu ndị nke Roman-anabata omenala.
- 4) kwuru na ya bụ ikwesi ntukwasị obi na nkuzi gafeere ya site na mbụ ndú chọochị.
- 5) Gosiri ọ bụ mgbe ahụ ọnụ na-ekwuchitere ndị kwesịri ntukwasị obi na Asia Minor.
- 6) kwuru na ya na ya ụzọ na-ahụ oge na-ekoghị eko.
- 7) jụrụ inakwere ike a na-abughị Bible Roman omenala n'elu Bible.
- 8) jụrụ inakwere ike Bishop nke Rome - ya hoqoro iche (Olu Mkpughe 18: 4).
- 9) kwuru na ndu ya ga-achikwa Jesus bughị echiche mmadụ.

I ga-agbaso ihe nlereanya nke Jizos na Ndiozi di ka Polycrates mere?

N'ihia Ndij Kraist oge mbu no na-ngabiga na 14^{nke} ha, ha na ndi ozø mere otu ahu kporø Quartodeciman (Latin maka *fourteenth*) site na otutu akukø ihe mere eme.

Ndij Kraist oge mbu ghotara na Passover nwere ime na Chineke na nzube nke nzoputa. Riba ama na site 180 AD, Bishop / Pastor Melito nke Sardis dere, si:

Ugbu a, bia omimi nke ngabiga, obuna di ka o e dere n'iwu ... The ndi mmadu, ya mere, ghoro ihe nlereanya ka ndi chochji, na iwu a parabolic ise. Ma gospel ghoro nkowa nke iwu na mmezu ya, mgbe chochji ghoro nkwaikwu ... Nke a na otu onye bu ememme ngabiga nke nzoputa anyi. Nke a bu otu onye ndidi diri otutu ihe otutu ndi mmadu ... Nke a bu onye ghoro umu mmadu na a na-amaghị nwoke, onye a kwugburu n'elu osisi, bu onye e wee lie ya na ụwa, bu onye e si n'onwu n'etiti ndi nwuru anwu, na onye zulitere umu mmadu si nke ili n'okpuru elu nke heaven. Nke a bu nwa atutu na e gburu.

Ngabiga e wee na kwa afø na 14^{nke} nke Nisan ahu kwesiri ntukwasí obi na ndi ozø na mgbe e mesiri na narị afø. Catholic okà mmuña (Eusebius, Socrates Scholasticus, Bede) ideko a mere na 4^{nke}, 5^{nke}, 6^{nke} - 8^{nke} na mgbe e mesiri na narị afø. Dị iche iche na ụka nke Chineke na-edeme edeme deere ya ememe site n'oge ndiozi n'oge a (eg Dugger AN, Dodd CO. A History of Ezi Okpukpe, 3rd ed. Jerusalem, 1972 (ụka nke Chineke, 7th Day). Thiel B. Iga n'ihu History of the ụka nke Chineke. Nazarene Akwukwo, 2016).

Gris na ndi Rom okà mmuña na-aghotà na akukø nke ngabiga, ka ụkwu saa, na-emekwa ndi ha weere di ka n'oge Kraist kwesiri ntukwasí obi (eg Thurston, H. (1912). Isa nke ụkwu na aka. In The Catholic Encyclopedia).

Ngabiga bu nke mbu kwa afø oriri e depütara na 23rd isi Levitikos.

Ngabiga na-enyere picture nzoputa na amara Kraist. O ga-kwuru na Ndij Kraist oge mbu dere Otutu ezo aka na ya di ka ememme ngabiga na bughị "Nri Anyasi nke Onyenwe."

Ezie na ụfodụ pürü 'spiritualize' püo mkpa nke Ngabiga na-eme ememe ahu, ndi ndu na-ewere ibu ndi nsø site ógbè ndi Gris na Rom na ụka nke Chineke na-ya n'uzo nkịtị.

Anyị na *Akade* ụka of Chineke ka na-eme otu ahu taa.

Anyị na *Akade* ụka nke Chineke na-Ngabiga na-agunye akukø ihe mere eme, na Bible, omume nke nsacha ụkwu ibe anyị.

atumatu si Mmalite

Ngabiga na-egosi na Chineke nwere a plan na tutu ntoala nke uwa (1 Peter 1:20) izipu Jesus ịnwụ maka mmehie anyị, na Chineke hụru anyị n'anya (John 3:16), na Chineke nwere ike ịnaputa anyị, nakwa na Okpara Ya tara ahụhu ma nwụo n'ihia anyị. Ngabiga na-egosi na Kraist na-ohu mmehie site ọnwụ Ya na ghara ịnogide na-eme mmehie (Rom 6: 1-5).

Ma, nanị n'ịnakwere àjà Jizos abughị ihe nile Chineke na atumatu nke nzoputa.

Dị iche iche na ndi mmadu na-mmalite nke Chineke n'oriri nke nzoputa site ditu ghotara Ngabiga na / ma o bu Pentecost, ma o dighị mgbe aga na ịmata "omimi nke akụ na ụba" (Olu Ndij Rom 11:33) Chineke amara (2 Peter 3:18) nochiri site ozø nke Akwukwo Nsø nile.

Christ bughị naanị na-edede akwukwọ / mbido nke nzoputa anyị (Ndị Hibru 5: 9), ma bükwa finisher nke nzoputa anyị (Ndị Hibru 12: 2; 1 Peter 1: 1-9). Ezi ụmụazụ ya na-ya Spring na Fall Holy Days.

3. n'abali Ga-Echeta na Days ekoghi eko achicha

The Bible na-egosi na na Ijipt bụ a ụdị mmehie site n'aka nke umu Israel nwere ka a naputa (Olu Exodus 13: 3; Mkpughe 11: 8). The Bible na-egosi na Kraist taa na-ebi n'ụwa nke bụ ụdị ime mmụo "Babylon" (Mkpughe 17: 1-6). The Bible na-egosi na Kraist ga na-adighị anya a ga-anaputa ya mgbe Chineke awukwasị Ya otiti n'elu Babylon (Mkpughe 18: 1-8). Ọtụtụ n'ime ihe otiti ndị e depütara na n'Akwukwọ Mkpughe ndị yiri ndị ugboro ejị na Ijipt tupu ndị Chineke na-anaputa.

Umu Israel hapuru Ijipt na Ụbọchị mbụ nke ekoghi eko achicha.

The Bible, na Levitikos 23: 7-8 na-akụzi na ma ndị mbụ na ụbọchị ikpeazu nke achicha ekoghi-eko naugboro n'ihi na a nsọ "nkpokota" (NKJV), a "dị nsọ, mgbakọ" (NJB). The mgbede nke iri na ise nke Nisan (nke na-amalite na nsọ ụbọchị) amalite Oriri nke ekoghi eko achicha, bụ nke gụnyere eri (Olu Exodus 12:16; Levitikos 23: 6).

The Bible na-edede na-esonu:

⁴² O bụ a n'abali ka ukwu huru-nwe-ayi ime ka ha si n'ala Ijipt puta: nke a bụ na n'abali nke Jehova ga-huru nke umu nile nke Israel na ọgbọ ha niile. (Exodus 12:42, Mb)

Nke a bụ ịhu anya n'abali nke Onyenwe anyị, mgbe ọ kpọputara ha puta nke Land of Egypt: n'abali a umu nile nke Israel ga-edede na ọgbọ ha niile. (Original Douay Rheims)

N'ihi na Kraist, Night Ga-Echeta foto anyị inweta ihe iji na-ahapụ ime mmụo Egypt (Olu Mkpughe 11: 8) - nke a bụ ihe na kwesịri ime ka Ndị Kraist na-añụri ọñụ.

Mere eme, ndị Night Ga-Echeta ejikari aka a festive nri abali. The nri abali ejikari gụnyere, ma O bughi nani, na-ekoghi eko.

nnukwu ndị Juu Kpọọ ndị 15 nke ngabiga

Ndị ndú ndị Juu gbanwere ụbọchị na ụfodụ ha na-eme jikötara Passover. Ụfodụ Rabai isi mmalite na-atụ aro na nke a bụ n'ihi na ha chorọ ịnogide na ya dị ka Kraist kwesịri ntukwasị obi (Wolf G. Lexical na Historical Onyinye na Biblical na rabai Passover. G. Wolf, 1991).

Ma, eleghi anya, n'ihi na nke a oriri nke a nri na Night na-Echeta na ụfodụ omenala, jikötara na otu ndị Juu elekọta obibi nsọ ụbọchị n'ihi na nke n'Ógbè Ndị Juu (ndị Juu na-abughị ala nke Israel) na kalenda mbiputa (Holy Days. Jewish Encyclopedia of 1906), ndị Juu na-akpo Night Ga-Echeta ngabiga ka ọtụtụ ndị Juu na-ya mgbede nke 15 nke nke Nisan / Ebib. Ụfodụ na-ma ndị 14 nke na 15 nke dị ka Passover.

N'oge Jizos, ndị Sadusii yiri ka o na-ngabiga na 14 nke ndị Farisii na 15 nke (Rabbi Jeffrey W. Goldwasser. Giṇi mere ndị Juu nọ na America nwere abụo Ngabiga Seders?).

Ma, Bible na-akụzi na abụo dị iche iche ugboro na abụo dị iche iche na nzube. The Old Testament Ngabiga na-egosi na umu Israel na-echebe ma na-ata ahụhụ site na ọnwụ angel. The New Testament Ngabiga na-egosi, n'ihi na Kraist, na Jizos mụmụ ntaramahụhụ maka mmehie anyị onwe ya site n'aka ọnwụ Ya.

Ma, ndị Night Ga-Echeta chetaara ndị Juu na ha kwesirị inwe ekele maka Chineke nnaputa site n'agbu nke igba ohu n'Ijipt (Exodus 12:42). N'ihi na Kraist, Night Ga-Echeta akuzi na anyị na-añuri ọṇu ma na-enwe ekele maka ntóhapu Jesus-enye site n'agbu nke mmehie (Jon 8: 34-36).

Ufodụ ndị Juu na ndị ọkà mmata na-na-aghotà na Bible na-edeputa Ngabiga dì ka ndị a dì iche ubeochị karịa ememme achicha ekoghi-eko:

Lev. XXIII. Otú o dì, o yiri ka ịmata ọdịche dì n'etiti ngabiga, nke a na-setipụrụ nke iri na anọ n'ọnwa ahụ, na (Ememe ekoghi eko achicha; ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, Luke xxii. 1; Josephus, "BJ" ii. 1, § 3), hoputara nke iri na ise ubeochị. (Passover. Jewish Encyclopedia of 1906)

Ya mere, n'agbanyeghi na otutu ndị Juu na-akpo ihe ha na-na 15^{nke} dì ka Ememme Ngabiga, 15^{nke} na-Bible-atule ga-akukụ nke asaa ubeochị ememme na-ekoghi eko. N'ihi na ndị Juu na-mesie opupu si Ijipt na-adabere na ufodụ ndị na-abughị-Akwukwọ Nso ọdinala, ha na-akasi na-edede naanị nke abuọ ubeochị.

Opupu isi 12 eneme Ngabiga na-amalite na Chineke ikuziri Moses na Eron banyere ihe ha na-akuziri ndị dì ka nke oma dì ka ihe na-aga ime. Ntuziaka a gunyere ndị na-ewere nke a atutu na-iri ubeochị nke a n'ọnwa mbụ, a na-akpo Ebib, na-azoputa ya ruo 14^{nke} ubeochị mgbe o bụ ka e gburu ná mgbede - mmalite nke 14^{nke}.

Riba ama ihe na-esonu ntuziaka banyere Ememme Ngabiga:

²¹ Moses kpọ ndị-okenye nile nke Israel, si ha, "Họrọ ma na-atutu onwe unu dì ka gi ezinulọ, na-egbu nwa atutu Ememme Ngabiga. ²² I ga-ewere a ụyokọ hyssop, mikpuo ya na ọbara bụ na ọkwa-nwusa, na-egbu ndị lintel na abuọ n'awara ụzọ na ọbara ahụ dì na efere. ma ọ dighị nke i ga-na-aga nke n'ọnụ ụzọ ulọ ya ruo ụtutu. (Exodus 12: 21-22)

Okwu ahụ bụ "ruo ụtutu" sitere okwu Hibru nke pütara "ndị na-agbasa site na nke ihè," "na-abia nke ihè," ma o bụ "na-abia nke ọwụwa anyanwu."

Ya mere, ndị Izrel mere na-aga n'ulọ ha puo ruo mgbe chi ọbubo na 14^{nke}. Gini mere na mbụ n'abalị ahụ?

²⁹ O wee ruo n'etiti abalị na Jehova gburu kpukpru akpan ke n'ala Ijipt, site na ọkpara Fero onye nödürü na ocheeze ya ọkpara nke dötara n'agha nke nö na ulo mkporo, na ihe nile ọkpara anụ ulọ ... ³³ ndị Ijipt gwara ndị mmađu, na ha nwere ike izipu ha si n'ala na ngwa. N'ihi na ha siri, "Anyị ga-niile anwụ." (Exodus 12: 29,33)

Moses na Eron na-aga mkpu n'abalị - na bụ ihe na-ekwesighị ịdi otutu ndị chere na otutu ndị nwere:

²⁸ Fero we si ya, "Sinu na m! Lezie onwe gi na ihu ihu m ọzo! N'ihi na n'ubeochị i ihu ihu m ka i ga-anwụ!"

²⁹ Ya mere, Mojis siri, "i kwuru nke oma. M ga-mgbe ahụ ihu gi ọzo." (Exodus 10: 28-29)

Mgbe ọnwụ nke ọkpara, ụmụ Izrel nwere onu ọgugu nke aga-eme iji wuchaa tupu ịhapu Egypt. Ha bụ ndị na-anọ n'ime ulọ ha ruo ụtutu, n'inyawa ihè, ọkụ nke foduru nke umu-aturu a na-eri eri, na-aga obodo nta na obodo ebe Ijipt biri ma na-ariọ ha ka ha na-enye ha silver, gold, na uwe, akpokota na ibu ihe o bụla onwunwe ha na-ebu na na ha na ịgwè ehi na ịgwè ewu na aturu-aga ụkwụ, n'ihi na ufodụ dì ukwuu dì ka iri abuọ na iri, na Rameses bulie ije ebe ha haziri njem si n'Ijipt ahụ amalite. Riba ama:

³⁴ Ndi ahu we were ha mgwakota tupu a koro eko, ha ana-agwo anetiye na-ekechi na uwe ha n'ubu ha. ³⁵ Ma umu Israel mere dika okwu nke Moses; na ha biiri nke Ijipt ihe ọla-ocha, na ọla-edo, na

uwe:³⁶ Jehova nyere ndị mmadụ amara n'iru ndi Ijipt, nke mere na ha gbazinyere si ha ihe ndị dì ka ha chọrọ. Na ha Mkpughe Ijipt.³⁷ Ma umu Israel si na Rameses bulie ije rue Sukot, banyere puku narị isii na ụkwụ na ndị ikom, n'akụkụ ụmụ.³⁸ a gwara ogwa we rigo kwa n'aka-ha; na ịgwè ewu na aturu, na ịgwè ehi, ọbụna nke ukwuu ehi.³⁹ Ha butere achicha ekoghi-eko nke mgwakota nke ha kpopụta Egypt, maka na ọ bụghị koro eko; n'ihi na ha chupu nke Ijipt, na ike ganānogide, ma ama na ha na-akwadebe onwe ha ọ bụla-oriri.(Exodus 12: 34-39, Mb)

Na n'abalị-hụrụ bụ n'abalị na ha hapụrụ na Rameses bulie ije. N'abalị ha n'ezie hapụrụ Ijipt.

Mgbe na-eme ihe Chineke gwara ha ka ha mee, ha hapụrụ.

Exodus 13:18 na-agwa anyị, "umu Israel we rigo na n'usoro n'ohu si n'ala Ijipt." Ịtule ọnụ oğugụ nke ndị na afọ iche, ọ bụ dì ịriba ama na ha bụ ndị nwere ike ime ihe a niile site n'abalị mgbe Ememe Ngabiga.

ekoghi eko nri

Anyị na Ndị Krajst na-aghọta na Jizos ugwo maka mmehie anyị na ememme ngabiga na na na anyị na-agbalị ibi ndụ, dì ka O mere, na-enweghi mmehie na omume ihu abụo, nke na-eko achịcha atụ na-anochi anya (Luke 12: 1).

Na mbubreyo Herbert W. Armstrong dere banyere nke a:

Na, dì ka ndị Izrel wee si n'aka di elu (Numbers 33: 3), na oké obi ụtọ na elation n'elu nnapụta ha n'agbu, ya mere, ka ọhụrụ amuwo Christian amalite ya Christian ndụ - elu n'ígwé ojii nke obi ụtọ na ọri. Ma ihe na-eme?

Ekwensu na mmehie ozugbo n'azu ọhụrụ Okpara Chineke mṛụ - na n'oge na-adighị ọhụrụ na-enweghi uche na Krajst na-enweta ya bụ ala na ogbu nke nkụda mmụo, na nwaa nye na-ịkwusi.

Rịba ama Exodus 14, malite n'amaokwu nke 10 - ka anya dì ka ndị Izrel hụrụ nke a oké usu-ndi-achụ ha, ha na-efu ha obi ike. Egwu ha bijara. Ha malitere grumble na mkpesa. Ha hụrụ na ọ gaghi ekwe omume n'ihi na ha na-esi puo Fero na ndị agha ya, n'ihi na ọ bụ nnqo ike karịa ha. Ha na-enweghi enyemaka. N'ihi ya, ọ bụ na anyị.

Ike zuru ezu!

Ma rịba ama na ozi nke Chineke ka ha site n'aka Mozis: "Egwu unu, kwụrụ, na-ahụkwa nzopụta nke Chineke ... n'ihi na ndi Ijipt ... unu ga-ahụ ha ọzọ ruo mgbe ebighị ebi. + Jehova ga-alụ ọgu maka gi"! Olee otú ebube!

Na-enweghi enyemaka, anyị na-na-gwara-ya guzo, hu nzoputa Jehova. Ọ ga-eburu anyị agha. Anyị nwere ike ha agaghị emeri Setan na mmehie, ma O nwere ike. Ọ bụ Krajst ahụ bilitere - Nnukwu Onye Nchụajà anyị - onye ga sachapükwa anyị - edo nsọ anyị - anapụta anyị - onye siri Ọ dighị mgbe ọ ga-ahapụ anyị ma ọ bụ gbahapụ anyị!

Anyị agaghị na-Iwu na anyị onwe anyị ike na ume. Ma Christ IN US nwere ike na-ha! Anyị ga na-adabere Ya na okwukwe. Armstrong HW. Chineke Holy Days-ma ọ bụ na-ekpere arʊsi Ememe-Which? Worldwide ụka nke Chineke, 1976)

Nzube nke Festival

Ma ka anyị na-amụta ihe ahụ dì na nke a. Gịnị mere Chineke ichi oriri ndị a ụbochi? Gịnị bụ oké NZUBE? Tụgharịa ugbu a ka Exodus 13, amaokwu 3: "... Moses we si ndi Israel, Cheta ubochi a,

nke unu onwe-unu si n'Ijipt püta ..." Nke a bụ nke 15th nke Ebib. Amaokwu nke 6: "Uböchị asaa i géri achicha ekoghi-eko, na n'uböchị nke asaa ga-a oriri rue Ebighị Ebi ... a na-eme N'IHI na nke Ebighị Ebi mere [a ncheta] ... o ga-abụ ihe ịriba ama "- (orụ ebube àmà nke njirimara) -" gi n'elu aka-gi, na ihe-ncheta n'etitianya-gi abua "- MERER? - "na Jehova iwu nwere ike di n'ọnụ-gi ... I gaghi gedebe iwu a ..."

Oh, hụru n'anya umu-nne, i na-ahụ ebube pütara? I għotara pütara n'ezie ya niile? I na-ahụ na nzube Chineke? Ngabiga-ese onyinyo ɔnwụ Kraist n'ihi ngbaghara mmehie ndi gara aga. Na ịnakwre nke ɔbara ya na-adigraphi agbagħara mmehie anyi GA ime - ya adigraphi enye iki iji noġide na-eme mmehie - Ya mere MGBE anyi na-anabata ya,-agbagħara anyi mmehie naanị ruo na oge - BIRI mmehie.

Ma anyi ga-akwusi ebe ahụ? Gara aga għaż-żejt mmehie. Ma, anyi ka na-anu mmadu. Anyi ka ga-ata ahuh ɔnwyunwa. Sin emeela anyi na ya na ipigide - na anyi anow na ohu mmehie, mmehie na ike ya. Na na anyi na-apugħi ħinaputa onwe anyi site na ya! Anyi anow na n'agħu nke mmehie. Ka anyi na-agħoġa na foto - pütara. (Armstrong HW. Ihe I Kwesir 1 1979)

Na ihe n'ókè ga Kraist wezuga mmehie? Kpamkpam, dì ka Jizos kuziri, "unu ga-zuru okè, dì nnqo ka Nna unu nke nqo n'eluiġwe bù zuru okè" (Matnaw 5:48). Leaven atu nwere ike ịbu a үdi mmehie (Olu 1 Ndī Korint 5: 7-8). Dì ka mmehie, na-eko achicha na-afqli elu.

Ka asaa bù Chineke nombra na-anochi anya ihe zuru ezu, Ndī Kraist na-eso ememme ngabiga ahụ na uböchị asaa nke achicha ekoghi-eko. Na pütara na ihe atu buġi zuru ezu na dì nnqo Passover. Ngabiga na-ese onyinyo nnabata nke ɔbara Kraist n'ihi ngbaghara mmehie na ɔnwụ Jizos.

Ka anyi kwesir 1 ahapu Kraist atu nghoġa na osisi nke ɔnwụ Ya (Olu Galeshia 3:13)? Mba uböchị asaa nke achicha ekoghi-eko na-esonu Ngabiga enyemaka picture anyi zuru iwepu mmehie, Idebe nke Iwu - mgħe gara aga għaż-żejt mmehie dì ka n'ihi àjja Jizos.

Na Days na-ekogħi eko picture ndu na-aru oru nke bilitere Jesus. Jizos rigooro oħċeze Chineke ebe O bù ubu a ifiċċi ifiċċi na-aru oru n'ihi anyi ka Nnukwu Onye Nchħajja anyi, ɔcha anyi nke mmehie (Ndī Hibru 2: 17-18) anaputa anyi kpam kpam site na ike ya!

Ebe a bù үfodu n'ime ihe Akwukwø Nsø Hibru na-ekwu banyere Days ekogħi eko achicha:

¹⁵ Uböchị asaa ka unu ga-eri achicha ekoghi-eko. N'uböchị mbu ka unu ga-ewepu ihe iko achicha si үlo unu. N'ihi na onye na-eri na-eko achicha nri malite n'uböchị mbu ruo n'uböchị nke asaa, na onye ga-ebipu site na Israel. ¹⁶ N'uböchị mbu ga-enwe a nsø nkpoqkota, na n'uböchị nke-asa ga-enwe a nsø nkpoqkota gi. O dighi otu oru a ga-mere na ha; ma na nke onye o bula ga-eri - na naanị nwere ike kwadebere gi. ¹⁷ Ya mere, unu ga-eddebe achicha ekoghi-eko, n'ihi na nke a otu uböchị m ga-mere ka gi ussu ndi agha si n'ala Ijipt. Mere, unu ga-eddebe ihe a uböchị n'ogħo unu niile ka o buri ihe ebighi iwu. ¹⁸ N'ònwa nke mbu, n'abal iri na ano n'ònwa ahụ na mgbede, unu ga-eri achicha na-ekogħi eko, ruo mgħe iri abu n'ònwa ahụ na mgbede. ¹⁹ N'ihi na ruo uböchị asaa dighi ihe iko achicha a ga-hụru na үlo gi, ebe o bù na onye o bula na-eri ihe na-eko achicha, na otu onye ga-ebipu onye ahụ n'ogħakko nke Israel, ma o bù a ala ozzo ma o bù a nwa afq ala unu. ²⁰ I ga-eri ihe o bula koro eko; na gi niile n'ebe-obibi-unu géri achicha ekoghi-eko. '(Exodus 12: 15-20)

Levitikos 23: 6-8 na-akuzi banyere ya dì ka mma. Na Deuteronomy 16:16 na-egosi na àjja na-atu anya ka e nye na Days ekogħi eko achicha, Pentikost, na Fall Holy Days.

Na mbụ, e nweghi "àjà nsure ọkụ ma ọ bụ àjà ndị" mgbe Chineke "mere ka ha si n'ala Ijipt" (Jeremiah 7:22). Ha nọ na-agbakwunyere n'ihi nnupuisi (Jeremiah 7: 21-27) na New Testament bụ doo anya na anyi na-adighị mkpa nwere àjà nsure ọkụ ma ọ bụ àjà ụmụ anumamanụ ugbu a (Ndị Hibru 9: 11-15).

Dị ka anyi na-eri achicha ekoghi-eko na onye ọ bụla nke ụboghị, anyi na-aghoṭa na anyi na-aghaghị izere mmehie dị otú ahụ juru ebe niile n'ụwa gbara anyi gburugburu.

Ewepụ ma ọ bụ Nögidere?

E Days ekoghi eko achicha ewepụ? Tulee ihe ọzọ na-Herbert W. Armstrong dere, sị:

Ọ bughị kagburu na ogbugba ndu ochie

Na-ahụ na Days ekoghi eko achicha na-a N'OGE, na-enwe abụọ elu-ụboghị izu ike. Na oge a guzosie ike ruo mgbe ebighị ebi - mgbe ndị Izrel na-ka nọ n'Ijipt - tupu iwu emume nke Moses e nyere ma ọ bụ e dere - tupu Chineke ọbụna chọrọ n'ogbugba ndụ ochie! Ihe iwu nke Moses, ma ọ bụ n'ogbugba ndụ ochie, emeghi ka ọ bụ na ulo akwukwo, ha enweghi ike-ewepụ! Na Fenton si translation, 17 amaokwu a na-sugharịri ibü: "mmodo Na-N'OGE A AS AN mgbe na-adigide adigide alụmdu." Oge nile ahụ na-gunyere.

Nke a nanị kwesiri iji gosi na NSỌ UBOCHI - na asaa Days ekoghi eko achicha - na-ekehikwa taa, na ruo mgbe ebighị ebi!

Ugbu a, ọ bụrụ na ihe odide ndị a na-emetụta 15, bughị nke 14, dị ka ha n'ezie na-eme, na a na-eme a n'uzo gosipütara, mgbe ahụ, a na-eme Ememme Ngabiga ike IHE-mgbe? N'ezie ọ bụ! Ma ndị a odide n'elu-ezo aka oriri na bughị ngabiga. Na paragraf na-amalite Exodus 12:21 ngabiga a na-ozọ kwuru na, na amaokwu nke 24 na n'eziokwu ya ruo mgbe ebighị ebi! ...

Na-edede ngabiga naanị, na mgbe ahụ na-edede asaa Days ekoghi eko achicha, n'aka, na ihe atụ, na-anabata ọbara Kraist, na-anogide na na na mmehie na - na-ekwu ... iwu a na-eme, anyi na-n'okpuru amara , nke pütara ikike, ịnogide na-eme mmehie!

Na asaa Days ekoghi eko achicha hụ Idebe nke Iwu, nke bụ ụzọ ọzọ nke si iweḍụ mmehie. (Armstrong HW. Ihe I Kwesiri Imara Banyere ememme ngabiga na Festival ekoghi eko achicha. Good News, March 1979)

Ndị Kraist oge mbụ ekwefi na Days ekoghi eko achicha na-ewepụ. Na Apostle Paul akwado n'uzo kwesiri ekwesi na-edede Oriri na achicha ekoghi-eko (1 Ndị Kɔrint 5: 7). Ya na ndị ọzọ ka na-akara / hụrụ ya na hụrụ ya ná mpụga nke Judia:

⁶ Ma anyi ụgbọ mmiri gawa si Filipai mgbe Days ekoghi eko achicha, na n'ime ụboghị ise sonyeere ha na Troas, ebe anyi na-anọ ruo ụboghị asaa. (Orụ 20: 6)

Ọ bụrụ na Ndị Kraist adighị edebe Days ekoghi eko achicha, Mmụo Nsọ agaghị n'ike mmụo nsọ nke a na-e dere dị ka nke a. Ugbu a Philippi bụ onye Jentail obodo Macedonia. Ọ chíri ndị Rom - ya-edede ụboghị ndị a na-ejedebeghi na a ebe dị ka Jerusalem. Dịkarịa ala abụọ ebe na New Testament, anyi na-ahụ Days ekoghi eko achicha na--no na Gentile ebe (1 Ndị Kɔrint 5: 7; Orụ 20: 6).

Tuleekwa okwu "ya bụ n'oge Days ekoghi eko achicha" na Orụ 12: 3. Ebe ọ bụ na ndị Jentail na-edede akwukwọ Luke kwara n'Akwukwọ Orụ Ndiozi ọzọ Gentile (Orụ 1: 1), gịnị mере ọ ga kwuru ụboghị ndị a ma ọ bụrụ na ha bụ ndị na-amaghị na Kraist bụ ndị Jentail ma kwusiri idị adị?

Ikekwe, o ga-ahụ kwukwara na spurious 3rd narị afọ *Epistula Apostolorum* azorọ Jizos kuziiri ụmụazụ ya ga na-Days ekoghị eko achicha ruo mgbe o na-alaghachi. Ezie na anyị apughị ịdabere na na akwukwo, o na-egosi na ụfodụ ndị nō na-n'ubochị ndị n'ime 3rd narị afọ.

Ozi si n'èzí Bible na-akọ na ndị Ndiozi Paul, John, na Filip, na Polycarp nke Smyrna na ndị ozọ na Krajst oge mbụ, wee na-ahụ Days na-ekoghị eko (Pionius. Life of Polycarp, Isi nke 2).

N'agbanyeghi nke a, Canon 38 nke *Council of Laodicea* nke narị afọ nke anọ (c. 363-364) machibidoro chọputara nke Days na-ekoghị eko. Ndị na-uka nke Chineke ike ime na ọtụtụ iwu nke a Council nke gara megide Bible na n'oge ọdinala ndị kwesirị ntukwasị obi.

Ya mere, dị iche iche na-izu-ihe-eguzosi wee na-na-Days achicha ekoghị-eko gasiri (Pritz. Nazarene Jewish Christianity. Magnas, Jerusalem, 1988, p. 35; Jerome ka e zoro aka na Pritz, p. 58,62,63; Ephiphanius. Na Panarion nke Ephiphanius nke Salamis: Book II (ịrọ ọtù 1-46) Nkebi nke 1, Chapter 19, 7-9. BRILL, 1987, p. 117-119) na n'ime Middle Ages na karịri (Liechty D. Sabbatarianism na iri na isii na Century. Andrews University Press, Berrien Springs (MI), 1993, p. 61-62; Falconer John. A Breife gbaghaa of John Traskes Judaical na nchụajà Fantyces, p. 57-58, dị ka e zoro aka na Ball B. Seventh Day Men: Sabbatarians na Sabbatarianism na England na Wales, 1600-1800, 2nd mbipụta. James Clark & Co., 2009, p. 49-50).

Dị ka anyị na *Nogidere na-* uka nke Chineke anaghị anabata na *Council of Laodicea* kwuru maka ezi Christian uka, anyị ka na-na na Days ekoghị eko achicha. Anyị na-eri ụfodụ achicha ekoghị-eko nke o bụla n'ime ụbochị asaa dị ka Bible na-adụ n'odụ (Exodus 12:15; 13: 6; 23:15; 34:18). Achicha a nwere ike nke dị iche iche mkpuru / mkpuru-ojiji nke wheat na-adighị Bible-chorò.

(O ikekwe ga-kwuru na otu onye nwere ike na-eri ihe oriri ndị ozọ karịa naanị achicha ekoghị-eko n'oge a, n'ememe ahu, ka o bụ nani na o dighi-eko achicha breads bu ga-eri. Ozokwa, n'adighị ka ngabiga, mbụ na ikpeazu Day nke ekoghị eko achicha na-ubochị, dị ka Ubochị izu Ike, na otu onye na-adighị na-arụ oru.)

Ezie na ụfodụ amasi allegorize pụo ọtụtụ akụkụ ụfodụ nke Bible, o bụ ezie na e N'ezie a nghọta nke ime mmuo na Nsọ Days, e nwekwara a na-ahụ. Na anụ ahụ, ememe-enyere anyị aka mma ighọta ihe ime mmuo.

Na Days ekoghị eko achicha enyemaka picture na anyị na Krajst na-na-agbalisi ike na-etinye mmechie na omume ihu abuọ nke ndụ anyị (Olu Matnaw 16: 6-12; 23:28; Luke 12: 1). Site n'idebe ha n'anụ ahụ, o na-enyere anyị aka mma ịmụta ihe ime mmuo na Chineke bu n'obi.

4. Pentikost: Na Eziokwu Banyere Gi Akpọ na Ịriba Onyinye nke Chineke

Otụtụ ndị na-ekwu Christ mara ihe banyere Pentikost. Otụtụ kwesirị ekwesi na-atule ya mmalite nke New Testament chọchị.

Mgbe Jizos nwụrụ, na-eso ụzọ gwara-echere iji na-enweta ike nke Mmụo Nsọ:

⁴ zukorị na ha, O nyere ha ka ha ghara ipụ Jerusalem, ma na-eche maka nkwa nke Nna ahụ, "nke," O wee sị, "unu nṣụ site Me; ⁵ n'ihi na Jọn n'ezie ji mmiri mee baptism, ma i ga-baptizim na Mmụo Nsọ bughị ọtụtụ ụbochị si ugbu a. " (Orụ 1: 4-5)

Ya mere, ha na-echere na:

¹ Mgbe Day nke Pentikost ama ahụ n'uzo zuru ezu, ha nile ji otu na otu ebe (Orụ 2: 1).

Rịba ama na okwu na-emesi na eziokwu ahụ **bụ na Day nke Pentikost ama ahụ n'uzo zuru ezu**. Na Bible na-eme ka o doo anya na ihe ndị a na-eso na-emetütaчaghị eziokwu ahụ **bụ na Day nke Pentikost ama ahụ n'uzo zuru ezu**. Ma, o mere ka ndị na-eso ụzọ n'ihi na ha niile nọ na-ededebe ihe ya ọnụ.

Ebe a bụ ihe mere mgbe ahụ:

² Na mberede, e wee a ụda heaven, dị ka nke a ọkụ ọkụ oké ifufe, o wee ju ụlọ ahụ dum bụ ebe ha na ala. ³ Mgbe ahụ, e mere ka ha hụ ekewa iche iche, dị ka ọkụ, na otu onye nọdụ n'elu nke ọ bụla n'ime ha. ⁴ Ha niile wee juputa na mmuo nsọ, malite ikwu okwu n'asusu di iche, dika Mọ nyere ha kwuru. ...

³⁸ Pita wee sị ha, "Chegharjanụ, ka onye ọ bụla n'ime unu baptizim n'aha Jizos Kraist maka ngbaghara

mmetie; na ị ga-enweta onyinye nke Mmụo Nsọ. ³⁹ N'ihi na nkwa bụ gi na ụmu gi, na ndị niile na-aanya, dị ka ọtụtụ dị ka Jehova bụ Chineke anyị ga-akpọ. "

⁴⁰ na ọtụtụ ndị ọzo na okwu ọ gbara àmà na gbara ha ume, si, "a ga-azoputa a ọgbọ rụru arụ." ⁴¹ Mgbe ahụ ndị na-eji obi ụtọ natara okwu ya na baptizim; na na ụboghị banyere puku mkpụrụ obi ato kwukwara na ha. ⁴² Ha wee na nguzosi ike na ndịozi ozizi na ofufe, na-agbasa achicha, na-ekpe ekpere. ... ⁴⁷ ito Chineke na-enwe ihu ọma ya na mmadụ niile. Jehova kwukwara na ụka kwa ụboghị ndị a na-azoputa. (Orụ 2: 2-4, 38-42, 47).

Ha natara ụfodụ nke ike nke Mmụo Nsọ. Na a na-atule ga-mmomite nke Kraist na choochị site Roman Katolik, Eastern Orthodox, ọtụtụ ná ndị Protestant, Ndịamà Jehova, na ụka nke Chineke dị iche iche. Ya mere Mmụo Nsọ e nyere na ụfodụ oge (n'otu oge na ọtụtụ n'ime ndị Juu hụ Pentikost) na na-eso ụzọ Jizos ka na-ededebe ya.

Nke ahụ abụghị a ukem ini.

Q dị ihe ọzọ na Pentikost?

Ọtụtụ adighị aghọta na Pentikost na-anochi anya ihe kariri inye Mmụo Nsọ na mmomite nke New Testament choochị.

N'ileghachi anya na amaokwu Old and New Testament na-enye ihe ọmụma banyere ụboghị na ihe ọ pütara.

Oriri nke Pentikost e wee site na Kraist mgbe mbụ otu, ma na-enweghi aha nke na-ekwu okwu na asusụ. Na Apostle Paul wee debe Pentikost ọtụtụ iri afọ mgbe Pentikost kwuru na isi nke abụo nke n'Akwukwo Orụ Ndiozi. Rịba ama ihe o dere, banyere 56 AD:

⁸ N'ihi na m na-achoghi ịhụ gi ugbu a na ụzọ; ma m nwere olileanya na-anọ a mgbe ya na ị na, ma ọ burụ na Chineke ekwe. Ma m ga-ganānogide na Ephesus ruo mgbe Pentikost (1 Ndị Kɔrint 16: 8).

Nke a na-egosi na Pol maara na mgbe Pentikost bụ, na o chere na ndị Korınt ga mara mgbe Pentikost bụ, na na ndị Efesos ga-mara mgbe Pentikost bụ. N'ihi ya, o doro anya na a na-huru Pol na ndị Jentail nō n'Efesos na Corinth.

Na afọ ozọ, Onyeozi Pol nwekwara chọro ịnọ na Jerusalem maka Pentikost, na 60 AD:

¹⁶ N'ihi na Pol ekpebiwo iso ụgbọ mmiri gafere n'Efesos, + ka o ga-enweghi na-eji oge na Asia; n'ihi na o mee ọso ọso na-na Jerusalem, ma ọ bürü na o kwere omume, na Day nke Pentikost (Oru 20:16).

N'ihi ya, Ndị Krajst nō na Jerusalem ka nō na-edede ihe Pentikost na Pol nō na-edede ya. Ma ọ bughi ya, a ga-enwe ọ bụla doro anya ihe mere Pol chọro ịnọ na Jeruselem n'ubochi Pentikost.

Na okwu Pentikost bụ a okwu Grik pütara 50 ^{nke}. Na okwu na-ewepütara ndị na-esonu Hebrew nkowa nke igbakọ ubochi:

¹⁵ I ga-agupütara onwe unu site n'echi nke Sabbath, site n'ubochi i me ka ụkwù nke àjà-ofufé: izu ike asaa ga-agwụ agwụ. ¹⁶ agu ubochi na iri ise na ubochi mgbe Izu Ike nke asaa (Leviticus 23: 15-16).

Na Day nke Pentikost nwere ọtụtụ aha, na n'ihi na nke ahụ, ụfodụ e mgbagwoju anya banyere ya. Ya ọzọ nke Akwukwọ Nsọ aha na-agunye: Oriri nke Harvest, Oriri nke izu na ubochi nke mkpuru mbụ.

Jewish omenala na Mgbe bụ Pentikost?

Ibu Abu esokarị nsọ ememme nke Chineke, nke malitere mgbe anyanwụ dara:

²⁹ I ga-a song Dị n'abali mgbe a nsọ ememme na-nọ, na obi-utø nke obi dì ka mgbe onye na-aga na a ojà, Iji abia n'ugwu nke Onye-nwe, Iji Dike nke Israel. (Isaiah 30:29)

Modern Juu agbasaghị akpo Pentikost site na okwu *Shavuot*.

Ufodụ mgbagwoju anya mgbe Pentikost bụ. Ọtụtụ ndị Juu na-adighi na-ya na otu ubochi na *Nogidere na-* ụka nke Chineke na-eme ya.

Na Jewish Sadusii n'uzo ziri ezi wee si, "na Pentikost ga na-ada na Sunday," Otú o dì "[i] n post-Talmudic na geonic akwukwọ ... Pentikost dara na 6 of Siwan" (Pineles, "Darkeh shel Torah," p. 212 , Vienna, 1861; Pentikost. Jewish Encyclopedia of 1906). Na ubochi ọtụtụ ndị Juu ugbu a iji (nke di na post-Talmudic akwukwọ nke e tinię ọnụ mgbe Old Testament na abughị akukụ akwukwọ Nsọ), bụ a mesiri mgbanwe na bughị Bible ubochi . Anyị na *Nogidere na-* ụka nke Chineke na-ahụ na Bible usoro.

Ribakwa ama ndị na-esonu si mbụ Chief Rabbi Jehova akpa:

Ndị Farisii, bụ onye kweere na Oral Iwu nakwa dì ka Ede otu ọfiök "Sabbath" ka pütara, ebe a, n'ubochi mbu nke Pesach (15 Nisan). The Sadusii, bụ ndị kwere na iwu e dere ede naani, were ederede n'uzo nkịtị. The ubochi mgbe Sabbath bụ Sunday. N'ihi ya, ọnụ mgbe niile na-amalite na a Sunday, na Shavuot, ubochi na iri ise gasiri, nakwa mgbe niile dara na a Sunday.(Akpa L. Judaism: A echiche maka Shavuot. Arutz Sheva, June 3, 2014.)

Kraist kwesirị icheta na Jizos katoro ndị Farisii maka adabere nnogị na-edeghi ede iwu n'elu dere iwu (Mark 7: 5-13). Jizos gwara ha na ha "na-eme ka okwu Chineke nke ọ bụla pürü isi kwuo ebe ọdinala unu nke i hapukwara. Ọtụtụ ihe ndị dị otú ị na-eme" (Mark 7:13).

Na, dị ka e gosiri n'okpuru, Pentecost na-ezo aka n'oge nke na-aguta ndị agha iri ise dị ka a na-ejikota ya na mkpuru mbụ:

¹⁶ agu ụboghị na iri ise na ụboghị mgbe Izu Ike nke asaa; mgbe ahụ i ga-achụ ajà ọka ọhụrụ nye Jehova. ¹⁷ I ga-eweta gi obibi abụo-efegharị efegharị ogbe achicha ndị abụo-otu uzor n'uzor ihe nke otu ihe ọtụtụ efa. Ha ga-abụ nke utu ọka flour; ha ga-butere na-eko achicha. Ha bụ mkpuru mbụ nye Jehova (Leviticus 23: 16-17).

Mgbe ị na-agu ụboghị na iri ise na ụboghị mgbe Izu Ike nke asaa, ị na-ahụ na Pentikost bụ mgbe na-abịa na a Sunday. Pentecost-agba site na anyanwụ dara Saturday ruo mgbe anyanwụ dara Sunday. Irenaeus, na-ekwu na zutere Polycarp nke Smyrna dere na ndiozi nō na-Pentecost na a Sunday (iberibe Irenaeus, 7).

mkpuru mbụ

The na iji okwu bụ "mfpuru mbụ" na-atụ aro a abụo owuwe ihe ubi. Na n'ezie, nke a kwa bụ kwuru na Old Testament:

¹⁶ ... Oriri nke Harvest, bụ mfpuru mbụ nke gi ọru nke i ghara n'ubi; ¹⁷ na mmemme nke ichikobata ihe ná ngwusi afọ, mgbe i gbakotara na mfpuru nke ọru si n'ubi (Exodus 23: 16-17).

²² I ga-edede ememme izu, nke bụ mfpuru mbụ nke ọka wit n'ubi, na mmemme nke ichikobata ihe ná ngwusi afọ ahụ (Exodus 34:22).

²⁶ Nakwa na ụboghị nke mfpuru mbụ, mgbe unu na-eweta ajà ọka ọhụrụ Jehova na gi ememme izu, ị ga-a nsø nkporo (Numbers 28:26).

Ezie na ụfodụ Protestant nkowa na-ezo aka na-efegharị efegharị ụkwù ajà ahụ, oriri nke mfpuru mbụ (eg Radmacher ED i. The Nelson Study Bible. Thomas Nelson Publishers, Nashville, 1997, p. 213), nke a bụ a misnomer. Mgbe "a ụkwù nke mfpuru mbụ" na-awa wee (Leviticus 23: 10-11), dị ka e gosiri n'elu, Bible na-ezo aka ememme izu dị ka oge mfpuru mbụ (bughi nanị otu ụkwù).

Olee otu echiche nke mfpuru mbụ enyere anyị aka igho nke a ụboghị?

Oriri nke Pentecost ma ọ bụ Oriri nke Akpa Mfri (Exodus 34:22) echetara anyị na Chineke ugbu a na-akpọ naanị a obere "mfpuru mbụ" owuwe ihe ubi, na Ikpeazụ Great Day ọbịbịa nke na-ese onyinyo a ukwuu owuwe ihe ubi mgbe e mesiri. The Spring owuwe ihe ubi, ọtụtụ ebe, na nnogị obere karịa ukwuu Fall owuwe ihe ubi, na nke a bụ na-agbanwe agbanwe na Chineke na nzube nke nzoputa mmadu.

Ma, gini banyere Jesus? O bughi! O a ụdi mfpuru mbụ?

Ee, ọ na-bụ. Paul kwuru, sị:

²⁰ Ma ugbu a Christ bilitere n'ọnwụ, ma ghogho mfpuru mbụ nke ndị dara n'ura. ²¹ N'ihi na ebe mmadu bijara ọnwụ, site Man bijakwara mbilite n'ọnwụ nke ndị nwurụ anwụ. ²² N'ihi na dị ka

Adam nile na-anwu, otú n'ime Kraist niile ga-ndu.²³ Ma onye o bula n'onodu nke ya: Kraist mkpuru mbu, e mesiakwa, ndi na-Kraist na Ya na-abianu. (1 Ndị Korint 15: 20-23).

Christ bu mmezu nke na-efegharị efegharị ùkwù àjà na Levitikos 23: 10-11. O bu ùkwù nke mkpuru mbu. O na-emezu nke ahụ ɔru mgbe O rigowooro n'eluigwe na Sunday (na-efegharị efegharị ùkwù àjà bu na a Sunday) mgbe kpolidere ya n'onwu (John 20: 1,17). Ma O ma ezi umuzu ya hụru ihe a na-akpọ Ista.

Ozokwa, James na-ekwu na Jizos mere ka anyị püta na-na-na-a ụdi firstfruit:

¹⁸ Of Uche Ya O wetara anyị ka anyị site na okwu nke eziokwu, anyị nwere ike a na ụdi mkpuru mbu nke ndi O kere eke (James 1:18).

Ya mere mgbe Jizos nō mbu firstfruit na-anochite anya na-efegharị efegharị ùkwù àjà, ezi ndi Kraist na-a ụdi mkpuru mbu, na-anochite anya ndi Day nke Pentecost. "Akpa Mfri" putara na o bụ nanị ole na ole gaba akukụ nke ihe ubi na a na afo (Olu Luke 12:32; Ndị Rom 9:27; 11: 5) - ma ha na-egosi na a ga-enwe a ukwuu owuwe ihe ubi - a oge ebe niile bụ ndi na-nwere ohere maka nzoputa ga-emecha mee ka a ezi na ezigbo ohere.

Riba ama ihe Pita kwuru, sị na Pentecost:

²⁹ "Ndị ikom na umu-nne-ya, ka m kwuo okwu unu kpamkpam ka unu nke nna ochie Devid, na o bụ ma ndi nwurụ anwu ma lie ya, ili ya bụ na anyị n'oge a.³⁰ Ya mere, ebe a amuma, marakwa na Chineke ńụụrụ ya na ihe ya iyi na nke mkpuru nke ahụ ya, dì ka anụ ahụ, o na-enye ha na Kraist na-anodụ n'ocheeze ya,³¹ o, uzor hụ nke a, kwuru okwu banyere mbilite n'onwu nke Kraist ahụ, na mkpuru obi ya arapugh ya nime Hedis, ma o bụ anụ ahụ ya ahughikwa ire ure.^{+ 32} Jizos a ka Chineke kpolidere ya, nke anyị nile bụ ndi àmà ya.^{+ 33} ya mere ebe elu gaa n'aka nri nke Chineke, ma o natara n'aka Nna nkwa nke Mọ Nso, O wukwasiri a nke unu na-ahụ ugbu a ma na-anu. (Oru 2: 29-33)

Riba ama na Pita, na Pentecost, kporo Jizos mkpuru osisi na na a kpolidere. Pentecost na-egosi na Chineke na-agozia obere owuwe ihe ubi site na-enye Mmụo Nso Ya ka anyị nwere ike imeri, ime ya na-arụ ɔru na-eto eto n'uzo ime mmụo n'agbanyeghi bi "ugbu a ojọ afo" (Ndị Galeshia 1: 4)

Ugbu a Jizos bụ ma nke mbu nke mkpuru mbu, O bükwa uzor mọ n'etiti ọtụtụ umu-nne:

²⁹ N'ihi na onye O buru uzor mara, O kpebirila ka o kwekọq onyinyo nke Okpara Ya, ka O wee bürü ọkpara n'etiti ọtụtụ ụmụnna (Ndị Rom 8:29).

⁵ Jizos Kraist, bụ ndi kwesiri ntukwasiri obi àmà, bụ onye mbu si ná ndi nwurụ anwu (Mkpughe 1: 5).

Ebe o bụ na Jizos bụ nwa mbu, a na-egosi na a ga-agho ndi ozor na-na-ka Ya. N'ihi ya, na-agho dì ka Jizos Kraist bükwa akukụ nke ozi nke Pentecost. N'ezie echiche nke ịdị ka Kraist na-akuziri ofuri Bible na na o bughị nanị Pentecost. Riba ama ihe John dere, sị:

² ... anyị ga-enwe ka Ya (1 Jon 3: 2).

N'ihi na o bụ a nsor nkpokota, o na-hụru yiri a Izu Ike kwa izu, ma na àjà (Deuteronomy 16:16). Na Old Testament, Oriri nke izu, metutara mkpuru mbu, e wee na 50 ụboghị mgbe Sabbath mgbe Passover.

Mgbe onwu nke Kraist, ndị Ndịozị ahụ wee zukota n'ubochị ahụ. Na na na ubochị, Mmụo Nso a wulkwasịri inye Kraist nweta Chineke dì ka a ụdị mkpuru mbụ. Jizos bụ onye mbụ n'ime ndị a mkpuru mbụ na Kraist ndị na-akpọ na a na afọ na-na-mkpuru mbụ dì ka O bụ (ndị a na-akpọ mgbe e mesiri na-na-ka Jizos bụ, ma, nanị na-agaghị mkpuru mbụ).

Nwere ike nsọ ụbochị ga-edede n'èzí nke Jerusalem?

Ufodụ kwuru na-na Bible Nso ụbochị na-apụtakwa ugbu a dì ka ha ga-achọ na onye o bụla ga-aga Jerusalem.

Ma nke ahụ bụ bughị ikpe mbụk, ọbụna na-Jesus.

Kwuputa na mmalite nke ozi ya mgbe o nọ na Nazaret, Jizos kwuru okwu banyere "ụbochị nke izu ike" (Luke 4:16). Pentecost na-akpọ Oriri nke izu / izu ike (Deuteronomy 16: 10,16). Nke Luke pütara na otutu nwere ike na-akwado na-achọ na-ahụ n'ezie okwu Grik. The n'ezie okwu (bughi Strong nkuzị nke dì ka okwu) maka izu ike, σαββάτων, bụ otutu (σαββάτω, dì ka Luk 14: 1, bụ erikwa). Itie a na-n'uzo nkịtị sugharịa ka ndị a:

¹⁶ O bijara Nazareth, ebe O na a zulitere. Na dika Ya omenala, O we ba na ụbochị nke izu ike, n'ulọ nzukọ, guzo ọtọ ka o gụo. (Luke 4:16, Green)

Ya mere, a na-enyere na-egosi na otu onye nwere ike na-a Holy Day, dì ka Jizos mere, na a na ọnọdu ndị ọzọ karịa Jerusalem. O na-yiri ka ikekwe na-ozọ nsọ ụbochị na Galili na Luk 6: 1-2 (Green JP, Sr. Interlinear Greek-English New Testament, ato mbiputa. Baker Akwukwọ, 2002).

Ikekwe, o ga-kwuru na mgbe nwaanyị Sameria gosiri na ofufe ekwesighị ibụ nanị ndị Jerusalem ebe (John 4:19), Jizos kwuru na o dighị a Jerusalem ofufe mmachi:

²¹ Jizos wee sị ya, "Nwaanyị, kwere Me, oge awa na-abịa mgbe i ga-abughi n'ugwu a, ma o bụ Jerusalem, na-efe Nna ya. ²² Unu na-efe ihe unu na-amaghị; + anyị maara na ihe anyị na-efe, n'ihi na nzoputa ndị Juu. ^{+ 23} ma oge awa na-abịa, ugbu a bu, na mgbe ezi ofufe ga-efe Nna mmụo na n'eziokwu, n'ihi na Nna m na-achọ ndị dì otú ahụ na-efe ya. ²⁴ Chineke bụ mmụo, ndị na-efe ya ofufe ga-efe na mmụo na eziokwu. " (John 4: 21-24)

The New Testament n'uzo doro anya na-egosi na Holy Day ma o bụ ndị ọzọ ofufe abughi nanị na Jerusalem (lee kwa Matthew 10:23; 23:24).

O ga-kwuru na Gris na ndị Rom chọchị na-aghotà na Pentecost, mgbe ufodụ, kwuru na dì ka ememme izu (Leviticus 23: 15-16) ma o bụ ụbochị mkpuru mbụ (Number 28:26) na Old Testament, nwere Christian uru . Ha na-anaghị machibido ya ememe otu obodo.

Tuleekwa na echiche nke Kraist ibụ mkpuru mbụ na-enen ke New Testament (James 1:18). N'Izrel oge ochie, e nwere a nta owuwe ihe ubi ke opupu na a ibu owuwe ihe ubi na Fall. The Spring Holy Day Pentecost, mgbe aghotara, na-enyere picture na Chineke na-na-akpọ ufodụ ugbu a maka nzoputa (John 6:44; 1 Ndị Kɔrint 1:26; Ndị Rom 11:15) na a ibu owuwe ihe ubi na-abịa mgbe e mesiri (Jon 7: 37- 38).

Otụtụ ndị Gris na Rom ụka na-edede ufodụ version of Pentecost. Ma, ikpe n'ihi na ha adighị edebe ufodụ ọzọ nke Akwukwọ Nso nsọ ụbochị, ha na-aghotà ihe mere na Chineke na-naani-akpọ ufodụ ugbu a, na O nwere a plan-enye niile nzoputa (Luke 3: 6; Isaiah 52:10). Ebere-emeri ikpe "(James 2:13).

5. mmemme nke opi: nloghachi Kraist na ndị mere tupu ya

Otutu n'ime ndị Gris na ndị Rom ụka adighị na-Akwukwo Nso nsọ ụboghị na n'ozuzu-eme na Fall. Ma, ndị a Holy ụboghị egosi otutu oké mkpa ihe na atumatu Chineke.

Mmemme nke opi bughị nanị na-ese onyinyo nke na-abịa nke Christ ikpôlite ndị mkpuru mbụ si na ndị nwurụ anwụ, ọ na-ese onyinyo egwu mgbe mbibi nke dị nnögị nso na aka nke Jesus Christ ịzoputa ndụ si ngukọta mbibi na iji guzobe Alaeze Chineke na ụwa.

Ka anyi għota otú nke a ememme dabara n'ime ukwu Chineke nwe plan.

Tulee na e nwere a isi oge օdijche n'etiti Day nke Pentecost na mmemme nke opi. Ebe ọ bụ na New Testament ụka malitere na Pentikost na ihu ọma na-agwụ mgbe Jizos ga na-afụ opi ikpeazu (1 Ndị Kɔrɪnt 15: 51-57), na a uche oge nke oge n'etiti Pentecost na mmemme nke opi ike ga-ewere dị ka na-anochite anya ụka .

The anq Holy Day, mmemme nke opi, a hụru na "n'ọnwa nke asaa, n'uboghị nke mbụ nke ọnwa" (Leviticus 23: 23-25).

The asaa na atumatu Chineke na-egosi erekere na-ezu okè. N'ọnwa nke asaa nke Chineke kalenda (pütara na September na / ma ọ bụ October) nwere ikpeazu anq eme ememme,-atụnyere erekere ukwu Chineke ukwu atumatu maka anyị. The ememme na dara na mbụ n'ọnwa a akara mmalite nke ikpeazu ihe na atumatu Chineke.

Ọ bụ ihe ozq na-enwe kwa afọ Sabbath nke izu ike nke onye mgbe nile na-arụ ọrụ, na ọ bụ na ncheta ifu nke opì (Leviticus 23: 24-25). Ọ bùkwa a oge ịmụta ụzq Chineke (Nehemaia 8: 2-3; Olu Ezra 3: 1-7). Otutu n'ime ihe mere umu Israel e dere iji nye anyị "ihe nlereanya, na e dere ha maka anyị ndumodụ, bụ ndị ogwugwụ nke ụwa anqwo na-abịa" (1 Corinth 10:11).

Ọ bụ site na a fūrụ opi nke opì na mmemme nke opi adorọ aha ya.

E nwere a ukwu nke nochiri anya kegide na na fūrụ opi ndị a na opì, karışja n'ihe banyere ogwugwụ oge anyị na-ebi. Ọ ga-kwuru na oge a na ndị Juu aha maka ụboghị a, Rosh Hashanah, dighị na Bible ma ọ bụ ọbụna mbụ nke ndị Juu. Ọ bụ ihe na ha nakweere otutu nari afọ mgbe Chineke were ya nye ha na mgbe Old Testament e dere (Kramer, Amy J. Rosh Hashana Origins. Copyright © 1998-1999 Ihe niile ndị Juu, Inc.).

The Bible na-akụzi na opì-ike-ha fūq ikposa Chineke n'ememe nile, nakwa dị ka na-akpọ ndị mmadu ka a kpokọta (Numbers 10: 1-3, 10).

N'akwukwo nke ndụ

-Akpali mmasi, ndị Juu ndị ọkà mmụta na kegide mmemme nke opi na na 'N'akwukwo nke ndụ' (Peltz M, Rabbi. Gini ụboghị nke ndụ? Ala ahu, September 17, 2012). Gini mere bụ na nke mmasi?

Ofor, Bible na-akụzi na ndị na-deputara na 'N'akwukwo nke ndụ' (Ndị Filipaị 4: 3; Mkpughe 3: 5) A ga-akpolite (Ndị Hibru 12: 22-23). Mgbe ole? Na-asu na-afụ opi ikpeazu:

⁵¹ Le, m na-agwa gi ihe omimi: Anyị ga bughị ihe niile na-ehi ụra, ma anyị niile ga-agbanwe -

⁵² n'ime ntakịri oge, n'otu ntabi anya, na-afụ opi ikpeazu. N'ihi na opi ahu ga-ada, na ndị nwurụ anwụ ga-akpolite apughị ire ure, anyị ga-agbanwe. ⁵³ N'ihi na nke a pürü ire ure aghaghị iyikwasị ereghị ure, na nke a na-anwụ anwụ aghaghị iyikwasị anwughị anwụ. (1 Ndị Kɔrɪnt 15: 51-53)

The Book of Mkpughe akụzi n'uzo doro anya na asaa opi asaa ga-fuq (8: 2), ntaramahuhu abjakwasị ndị na-adighị na-echebe site na Chineke (9: 4), na mgbe ahụ na alaeze Chineke na ikpe ga-abia (11: 15-18). N'ikpeazụ, ọ na-akụzi na ndị aha ha na e deghị ha N'akwukwọ nke ndụ ga-ahụ ọnwụ nke abụ (Mkpughe 20: 14-15).

afụ opि

Tulee na Bible na-egosi na n'oge Izrel akụko ihe mere eme, nke e kpamkpam punctuated na esemokwu na nnupuisi, opि nogidere na-eji dị ka ịdọ aka ná ntị na ngwaorụ, na-akpọ ka ogwe aka ma ọ bụ dị ka preludes ka mkpa ozi - mgbe nile akara ihe omume nke ezigbo ihe dum mba.

Chineke na-eji ndị amụma, n'etiti ha Isaiah, Ezekiel, Hosea na Joel, aka Israel banyere ntaramahuhu O ga-eme ka ha maka ha mgbe nile nnupuisi ya megide iwu Ya. Ndị amụma ga-eji olu ha ka opì ka blare ha ịdọ aka ná ntị ndị Chineke.

¹ mkpu ike, egbughị bughị; Welie olu gi dị ka a opì-ike; Gwa My ndị mmadu ha njehie, + ụlo Jekob mmehie ha. (Isaiah 58: 1)

Anyị na *Nogidere na-* ụka nke Chineke na-arụ ọrụ ime na taa. Anyị ji obi ike na-agwa ndị mmehie nke ọha mmadu na otú ndị ụwa ihe na-kwado na aghotara amụma - nke anyị na-agbalisi ike na-akowa.

Ma a ga na nkịtị afụ opि na-abia na-eme n'odịnihu dị ka n'Akwukwọ Mkpughe-akụzi (Mkpughe 8: 1-13, 9: 1-18). Ma, ọtụtụ ga ntị na ndumodụ ndị.

Ọtụtụ ndị na-fuq n'Akwukwọ Mkpughe, na a ọtụtụ ndị na-fuq na mmemme nke opि (Leviticus 23:24) - Olileanya ọtụtụ pürü ihu njikọ.

Ma ndị kasị mkpa opì-ike, na a uche, ike-abụ onye ikpeazụ, onye nke asaa. Ebe a bụ ihe Mkpughe na-akuzi banyere ahụ:

¹⁵ Mmụ ozi nke asaa dara: Ma e nwere ndị oké olu na n'eluigwe, sị, "The eze nke uwa aghowó *ala-eze* nke Onyenwe anyị na nke Kraist ya, na O gabu kwa eze ruo mgbe ebighị ebi ma na mgbe!" ¹⁶ nke iri abụ na anọ ndị okenye bụ ndị nodu ala n'ihu Chineke na n'ocheeze ha dara na ihu ha na-efe Chineke, ¹⁷ na-asị: "Anyị na-enye I ekele, Jehova, bú Chineke Pürü Ime Ihe Niile, The Otu onye bụ onye na na onye na-abia, n'ihi na i weere oké ike gi, we buru eze. ¹⁸ The mba ndị iwe, na gi iwe abia, na oge nke ndị nwụrụ anwụ, na ha ga-ekpe ikpe, na na i ga-oru gi ndị amụma na ndị nsọ, na ndị egwu gi, obere ukwu, ma kwesirị ibibi ndị ibibi ụwa. " ¹⁹ Mgbe ahụ, ụlo nsọ Chineke n'eluigwe, na igbe ihe ọgbugba ndụ Ya A hụrụ ya n'ulọ nsọ. Ma e nwere ndị àmùmà, noises, thunderings, ala ọma jijiji, na oké akụ mmiri ígwé. (Mkpughe 11: 15-19)

Mmemme nke opि na-eze onyinyo n'odịnihu fürü opि nke opì na eziokwu ahụ bụ na Jizos ga-abia gosi Alaeze Chineke n'ụwa. The ozi ọma nke na-abia Alaeze Chineke bụ mnukwu akụkụ nke ihe Jizos chọrọ ka ndị ohu na-ekwusa ubgu a (Matthew 24:14; 28: 19-20), mgbe ahụ ka ọgwugwụ ga-abia (Matthew 24:14). Mmemme nke opि ihe Kraist mmeri ụwa a.

Gris na ndị Rom akụkọ ihe mere eme, dị ka Jerome na Epiphanius (*Catholica Omnia Tabulinum De Ecclesiae Patribus Doctoribusque Materia* Migne JP *Argumentum Patrologia Latina Volumen MPL025 Ab Columna ad Culumnam 1415 - 1542A*, p. 922, 930 na Epiphanius (Epiphanius. The Panarion nke Epiphanius nke Salamis : Book II (ịro ọtù 1-46) Nkebi nke 1, Chapter 19, 7-9. Frank Williams, nchikota akụkọ. nkwsusa BRILL, 1987, p. 117-119), dere na ndị 'Nazarene Kraist' nogidere na-Fall Holy ụboghị n'ime nke anọ na ise na narị afọ. ha na-na-na Kraist kwesirị ntukwasị obi na Jerusalem na-ekwu na Kraist

mbụ ụlo ke Jerusalem n'ime narị afọ nke anọ ruo mgbe ha kwusịri n'ebe ndị Imperial ochichị (Pixner B. ụka nke NdŽozi Huru na Mt. Zion. Biblical Archaeology Review, May / June 1990: 16-35,60).

The mgbochi Semite John Chrysostom kpomkwem nwara igbochi ndị mmađu si na-edede mmemme nke opị na mbubreyo narị afọ nke anọ (John Chrysostom. Okwuchukwu m Against ndị Juu m: 5; VI: 5; VII: 2). Otú ọ dị, ndị na-agbalị ikwesi ntukwasị obi nogidere na-eme otú kemgbe ụwa. The *Nogidere na-* ụka of Chineke na-eme otú ahụ ubgu a.

6. n'Ubochị Mkpuchi Mmehie: Satan ọkọkpohi ẹbjịn

The ọzọ Fall nsọ ubochị bụ n'Ubochị Mkpuchi Mmehie:

²⁶ Jehova wee gwa Mozis, sị: ²⁷ "Ozokwa iri ubochị nke asaa nke a ọnwa ga-n'Ubochị Mkpuchi Mmehie. Ọ ga-abụ a nsọ nkporokta gi; i ga-emekpa mkpuru obi unu, na-enye ihe ajà-oku ka Jehova. ²⁸ i ga-eme ihe ọ bụla na-arụ ọrụ na n'otu ubochị ahụ, n'ihi na ọ bụ n'Ubochị Mkpuchi Mmehie, iji kpuchiere ya mmehie gi n'ihi Jehova bụ Chineke unu. ⁺³¹ ²⁹ n'ihi na onye ọ bụla na-adighị n'ala n'ihe nkpuru-obi-na na otu ubochị ga-abụ ebi pụ ndị ya. ³⁰ ọ bụla onye ọ bụla na-arụ ọrụ na n'otu ubochị ahụ, onye ahụ m ga-ebibi site n'etiti ndị ya. ⁺³¹ I ga-eme ihe ọ bụla n'uzo nke ọrụ; ọ ga-abụ ükpuru ruo mgbe ebighi ebi n'ogbo unu niile gi ebe obibi. ³² Ọ ga-aburụ unu a izu ike nke idebe-izu ike, na i ga-emekpa mkpuru obi unu; n'abalị itoolu n'ọnwa ahụ na mgbede, malite ná mgbede ruo ná mgbede, unu ga-eme ememme ubochị izu ike unu. " (Levitikos 23: 26-32).

⁷ 'N'ubochị nke-iri nke asaa nke a ọnwa i ga-a nsọ nkporokta. I ga-emekpa mkpuru obi unu; i ga-ọrụ ọ bụla. (Numbers 29: 7)

Ebu ọnụ bụ mbụk tumadi otú okwu ahụ bụ "emekpa mkpuru obi unu" e kowaara ndị Juu na ụka nke Chineke obodo (nke a na-kwuputara dị otú ahụ na amaokwu dị ka Abụ Ọma 35:13; 69:10 na Aizaya 58: 5) putara na-ebu ọnụ, gwula ma onye bụ n'uzo ụfodụ oria, ma si otú a na-ama n'ala. Mgbede ruo ná mgbede putara site anyanwụ dara na anyanwụ dara.

The New Testament onwe ya na-akpọ ndị n'Ubochị Mkpuchi Mmehie, "na Fast" (Orụ 27: 9), nke ọ bughi nanị na-egosi na ihe Pol onyeozi na-edede ya (nke ọ ga-abụ kwa okwu na Orụ 21: 18-24; 28:17), ma na Greek-aha ya bụ Theophilus (Kraist nke n'Akwukwo Orụ Ndịozi e degaara ke Orụ 1: 1), na-ga-aburiri ma ọ bụ ọzọ okwu ga-e nnöchianya.

Eleru mmađu mmekọ na ụkaes nke Chineke ga-ebu ọnụ si anyanwụ dara a abalị ruo mgbe anyanwụ dara na-esote n'abalị (ma ọ burụ na ha ahụ na-anụ ike - ara na nne, obere ụmụaka, ụmụ nwaanyị dị ime, na dị iche iche nọ n'ahụhụ ndị ọzọ na-adighị anya na-ebu ọnụ - nke a bụ na-agbanwe agbanwe na ndị Juu na-eme na mpaghara ebe a dị ka nke ọma). Na nke a ọso ọso anyị na-aga na-enweghi ihe oriri ma ọ bụ ihe ọñụñụ.

Oddly, onye Protestant akụkọ na-ekwu na otu ihe Kraist na-adighị mkpa na-n'Ubochị Mkpuchi Mmehie bụ n'ihi na e nweghi ndị Juu temple taa (Cocherell Bl. Kвесири-eso ụzo Kraist Ọso ON ubochị mkpuchi mmehie?). Ma, Bible bụ eziokwu bụ na ụmụ Izrel nọ na n'Ubochị Mkpuchi Mmehie ruo ọtụtụ narị afọ tupu e a temple na ndị ọzọ na-eme eme bụ na New Testament na-egosi na Kraist na-ugbu a ụlo nsọ Chineke (1 Ndị Korint 3: 16-17).

abụọ Ewu

Na Old Testament, n'Ubochị Mkpuchi Mmehie gunyere a ememe ebe Azazel ewu e zitere wilderness (Leviticus 16: 1-10). Kraist ụfodụ huru nke a na-eziga ndị Azazel ewu dị ka-atụnyere oge n'oge na narị

afọ iri mgbe Setan ga-agbụ ruo otu puku afọ na olulu (Mkpughe 20: 1-4). Nke a pütara na ọ ga-enwe ike iji nwaa na-eduhie n'oge ahụ. N'ihi na nke ihe àjà nke Jizos, a ewu na-adighị achụ àjà ka edebe ubochi ahu (Olu Hibru 10: 1-10).

Ọ bụ ezie na Jizos bụ anyị nwa atụrụ Ememme Ngabiga chụo àjà maka anyị (1 Ndị Kɔrint 5: 7-8) Ọ e gburu naanị otu ugboro (Ndị Hibru 9:28), anyị na-ahụ a oge ọzọ karịa Ngabiga ebe Jizos na omenala gburu.

N'ihi gini?

Otụtụ ndị kwuru, ma e nwere ike ịbü clues tinyere eziokwu na nke a àjà-eme tupu ntọhapụ nke abụọ ewu.

The mbụ Ngabiga naanị rụputara na umu Israel na-gabiga maka mmehie ha. N'oge a, ndị na-ezi ndị Kraist na-ekwu na àjà Jizos ikpeazu ya n'ụwa ngabiga maka na-akwụ ụgwọ maka mmehie anyị. Ma ezigbo Ndị Kraist bụ ndị a dị nta nke ndị bi na nke ụwa (Luke 12:32; Ndị Rom 11: 5).

Ebe ọ bụ na Bible na-akpọ Setan "chi nke afọ" bụ onye nwere "kpuo isi" ụwa (2 Ndị Kɔrint 4: 4), otụtụ ndị e kpuo isi na-adighị ma e kpuchiri site n'ajà Jizos. Ma a ga-eme maka fofor nke nta niile na-ga-na-akpọ - ma n'oge a ma ọ bụ na afọ na-abịa (Matthew 12:32). Na-egosi na àjà, ka omenala mgbe ọgbọ ụka-agwụ, na-enyere na-egosi na àjà Jizos abughị nanị maka ndị na-akpọ na ọgbọ ụka, dị ka atụmatụ Chineke na-agụnye àjà nzoputa niile, ma ọ bughị nanị taa hoputara.

Site n'igosi àjà tupu ndị ọzọ ewu a tọhapụ, nke a na-egosi na Jizos na-abughị-ewepụ mmehie nke Setan.

Jesus were ugwo nke niile bụ mmadụ. Ma, ọ na-adighị emetụta ụmụ mmadụ ruo mgbe Chineke kpọro anyị ka anyị na-enye anyị nchegharị (John 6:44) na anyị na-adị njikere ichegharị ma anyị na-kwere. Ọ bughị naanị na Jizos, ma anyị kwere Okpara na anyị kwere Nna, ya bụ, na anyị kwere ihe ha na-ekwu. Ozokwa, anyị na-egosi ya site n'ichegharị, baptism, a na-egwu egwu Mmụo Nso (Oru 2:38) na n'ezie-agbalị ibi ndụ dị ka ha ga-anyị na-ebi (Olu 1 Jọn 2: 6).

Wee N'oge akụkọ ihe mere eme

The Day Mkpuchi Mmehie e wee na-4 ^{nke} narị afọ dị ka John Chrysostom kwusara megide ya (John Chrysostom. Okwuchukwu m Against ndị Juu m: 5; VI: 5; VII: 2).

Nke a nwekwara ike hụrụ na Canon 69/70 nke Siria Apostolic n'ükpyürü iwü nso a nke gbalịri iji tie iwü megide ya (Seaver Jeyuel. Mkpagbu nke ndị Juu na Alaeze Ukwu Rom (300-438), Issue 30 nke University of Kansas mbiputa: ụmụ mmadụ ọmụmụ. University of Kansas Publications, 1952, p. 34-35).

A Muslim akwụkwọ, dere si oge nke-ise-narị afọ nke iri, na-ekwu na Jizos na-eso ụzọ ya nọ na-na ngwa ngwa na otu ụbочи dị ka ndị Juu. Ọ na-egosi na Judeo-Kraist ahụ ka na-edede Ụbочи Mkpuchi Mmehie mgbe ndị Gris na ndị Rom wee na a 50 ụbочи Lenten-

na-ebu ọnụ mgbe na Jizos na-(Tomson P. Lambers-Petry L. The Image nke Judaeo-Kraist nọ Ancient Juu na Ndị Kraist Literature, Mpiakota 158, 2003, p. 70-72; Stern SM. kwuru si Kwusiri na ' Abd Al-Jabbar. Journal of Theological Studies, NS. Vol. XVIII, (1) April 1967: 34-57). Akụkọ ndị ọzọ akụkọ ihe mere eme na-akwado echiche a (eg Pines, p. 32-34). Ozokwa, anyị na-ahụ akụkọ ihe mere eme na-akọ na a ka na-na-na Transylvania na 16 ^{nke} narị afọ (Liechty, p. 61-62).

The ochie Radio Church of Chineke hụkwaru na n'Ubочи Mkpuchi Mmehie (na ndị ọzọ na Holy Days) ofuri 20 ^{nke} narị afọ. Anyị na Continuing Church nke Chineke, na-edede ya taa.

7. mmemme nke ụloikwu: a ghota ihe ụwa anya dị ka Mgbe Kraist Ochichị

Mmemme nke ụloikwu ese onyinyo a culminating omume na atumatu Chineke. Mgbe Jizos nwụrụ maka mmehie anyị iji gbaputa umu mmadu, na mgbe O zitere anyị Mmụo Nsọ na emende si a ndị mmadu n'ihi Aha Ya bürü ndị eze na ndị nchụàjá na-achị na Ya n'ụwa (Mkpughe 5:10), na mgbe ya abụ na-abia, na mgbe O akpatre enim nmehie nile n'isi Satan kewara ma ya na mmehie si n'iru Chineke na ndị ya (eme anyị akpatre sonyeere na-otu na ya, kpuchie mmehie), mgbe ahụ, anyị dị nijkere maka na ikpeazu usoro nke ihe, malitere nke oruru nke Nari Afọ Iri Alaeze Chineke n'ụwa.

Mmemme nke ụloikwu na-eze onyinyo ihe ime mmụo na ihe onwunwe ga-eme n'oge Ochichị Nari Afọ Iri nke Jizos Kraist mgbe ndị mmadu ga na-iwu Chineke enweghi Setan aghughọ (Mkpughe 20: 1-6). Nke a bụ nke dị iche n'ihe a na-eme ugbu a na a ụwa Setan duhiere (Mkpughe 12: 9). Setan aghughọ, nke garahụ mgbe (Mkpughe 20: 1-3), bụ akukụ nke mere na otutu ndị na-ekwu Christianity e duhiewo site 'mma' ozi ụgha nakwa ihe mere otutu n'ime ndị na-eje ozi e duhiewo (2 Corinth 11: 14-15).

Jizos n'onwe ya, na-mmemme nke ụloikwu, na kuziiri ya kwa Jọn 7: 10-26.

Lee ụfodụ ntuziaka banyere ya n'Akwukwọ Nsọ Hibrue:

³³ Jehova wee gwa Mozis, sị: ³⁴ "Gwa ụmu Izrel, sị: 'The iri na ise ụbochị nke asaa nke a ọnwa gammemme nke ụloikwu ruo ụbochị asaa nye Jehovah. ³⁵ N'ụbochị mbụ ga-enwe a nsọ nkporokta. I ga-eme ihe ọ bụla omenala ọrụ na ya.

⁴¹ I ga na-edede ya dị ka a oriri Jehovah ruo ụbochị asaa n'afọ. O ga-abụ ụkpuru ruo mgbe ebighi ebi gi ọgbọ. I ga-eme ya n'ọnwa nke asaa. ⁴² I ga-ebi n'ụlo ndò ụbochị asaa. All bụ ndị nwa afọ Izrel na gēbi n'ulo-ntu, (Leviticus 23: 33-35,41-42)

¹³ "I ga-edede nke mmemme nke ụloikwu ruo ụbochị asaa, ... ¹⁴ I ga-añuri ọnụ gi oriri, + gi na nwa gi nwaanyị, gi nwoke na ohu gi nwaanyị na ohu na onye Livai, onye mbiarambjia na nna na nwaanyị di ya nwụrụ, bụ ndị n'ime obodo gi. + ¹⁵ ụbochị asaa ka i ga-dị nsọ oriri na Jehovah bụ Chineke gi, n'ebi ahu nke Jehovah ga-ahorø, n'ihi na Jehovah bụ Chineke gi ga-agozi gi niile mkpuru gi na niile ọrụ aka gi, ya mere, na i n'ezie na-añuri ọnụ.

¹⁶ "Ugboro ato n'afọ ka gi niile na ụmu nwoke ga-abia n'ihi Jehovah bụ Chineke gi, n'ebi ahu nke Ọ na-ahorø: na achicha ekoghi-eko, na ememme izu, na n'ememe ulo-ntu: ha agaghi n'ihi Jehovah n'aka efu. ¹⁷ nwoke ọ bụla ga-enye dị ka ọ bụ ike, dị ka ngozi nke Jehovah bụ Chineke unu, nke o nyeworo gi. (Deuteronomy 16: 13-17)

Chineke nwere n'oge ochie Israel nōdu n'ulo-ntu / ụloikwu ('sukkos' Hibrue) na n'ozara ruo otutu afọ tupu ha banyere n'ala nkwa. Ndị ulo-ntu, na a uche, nochiri na ha bụ naanị ndị nketa na ala nke nkwa. Obụna n'oge ndị Millennium, mgbe Alaeze Chineke na-achị efu mba, efu ndị mmadu ga-enwe nanị ndị nketa Alaeze. Ha aghaghị imeri na-eto eto na ihe ọmuma na amamihe na-eketa nkwa.

Chineke na-ekwu nke Efraim (mgbe ụfodụ egosi a ụdị niile Israel na akukụ Akwukwọ Nsọ) na ha 'ga-ebi na-ikwū, dika n'ubochi nke oriri "(Hosea 12: 9, Douay-Rheims). Israel, n'ala ikpa, bụ a ụdị ndị niile na-ga na-agaa site ọnwunwa na mkpagbu ndị na-eketa nkwa (1 Ndị Kɔrint 10:11). Ha ndị-qbia, na-eche ka na-eketa nkwa nke Chineke.

Anyị na Ndị Kraist na-na-aghotà na anyị enweghi na-adigide adigide obodo n'oge a na-ele anya na onye na-abia (Ndị Hibrue 13:14). The ịnogide na-adịru nwa oge n'ebi-obibi-n'oge ememe ulo-ntu-enyere na-echetara anyị na. Kraist kwesiri iga chochị ọrụ, ma ọ bürü na o kwere omume, ọ bụla ụbochị nke

mmemme nke ụloikwu ịmụta (Deuteronomy 31: 10-13; Nehemiah 8: 17-18) ibụ àjà dí ndụ, nke bụ anyị "ezi uche ọrụ" (Ndị Rom 12: 1).

The mmemme nke ụloikwu na a oge **na-añuri ọnụ** (Deuteronomy 14:26; 16:15). The ojiji nke yiri ụzọ n'uzo iri (akpokari "nke abụ ụzọ n'uzo iri") na-egosi na nke a bụ na-a oge nke ukwu (Deuteronomi 14: 22-26), ma na-na ozi kwesirị iwere elekota n'oge a (Deuteronomy 14: 27). Mmemme nke ụloikwu enyere picture oge nke Narị Afọ Iri n'uba. Nke a na-enye anyị a huperetụ oge mgbe Jizos alaghachi.

The na narị afọ iri na-anochi anya asaa nke Chineke 7,000 afọ plan. -Akpali mmasị, afọ asaa ọ bula, akwukwọ iwu nyere iwu ka a na-agụ na mmemme nke ụloikwu (Deuteronomy 31: 10-13). Nke a na-enyere picture na iwu, gụnyere Iwu Iri ahụ, a ga-nọ na narị afọ iri, dí ka Bible na-egosi na iwu ga-akuziri wee (Isaiah 2: 2-3; ozọ na nyere n'iwu pürü ichọta anyị free online akwukwọ nta *The Iwu iri*). Ọ na-ebi ndụ dí ka iwu Chineke ga-eme ka ngozi na n'uba n'oge na narị afọ iri.

Anyị na Ndị Kraist ubgu a na-eche na-abịa na narị afọ iri na mgbanwe na pütara na-afụ opi ikpeazụ (1 Ndị Körnt 15:52), nke a na-akpọ mbilite n'ọnwụ mbu:

⁴ M wee hụ ocheeze, na ha nódụ na ha, na ikpé-agba mbọ ka ha. Mgbe ahụ, m hụrụ mkpuru obi nke ndị e gbupuru ya isi n'ihi na ha àmà Jizos na okwu Chineke, bụ onye na-efe anụ ọhịa ahụ ma ọ bụ onyinyo ya, na ọ natara ya akara n'egedege ihu ha ma ọ bụ n'aka ha. Ha we biri na akara na Kraist otu puku afọ. (Mkpughe 20: 4)

The Bible na-egosi na mgbe Jizos na-achikọta ndị Church onwe, na mgbe Ọ na-anókwasị n'ocheeze ya di ebe anyị ga na-achị na Ya, Ọ ga-akpokọta mba n'iru Ya, na-ekwu na ndị Kraist:

³⁴ Bịa, i goziri nke Nna m, ketanụ alaeze

kwadebeere unu malite na ntqala nke ụwa: (Matthew 25:34).

Ugbu a, ndị na-mmemme nke ụloikwu na-atụ anya nke a dí ka ọ na-enyere picture na Narị Afọ Iri alaeze.

Ná mmalite narị afọ nke abụ, Papias nke Hajrapolis kwuru, sị:

[T] ebe a ga-enwe oge nke ụfodụ puku afọ mgbe mbilite n'ọnwụ nke ndị nwụrụ anwụ, nakwa na eze nke Kraist ga-melite na ihe onwunwe ụdị na a n'ụwa.

The ememe nke mmemme nke ụloikwu na a onyinyo nke na-abịa Narị Afọ Iri alaeze Chineke nke Kraist kwesirị ntukwasị obi nọ na-ebe ọ bụ na New Testament uboro.

Ebee ka a pürü Wee?

The mmemme nke ụloikwu na nnoo a 'njem' (Abụ Qoma 84: 1-5) oge, nke pütara na ọ na-agụnyekarị njem n'èzì nke onye nkịtị obodo. Jesus 'tabernacled' na ụmụ mmadụ mgbe Ọ bụ ebe a (Dị ka okwu Grik ἐσκήνωσεν na Jón 1:14 nwere ike sugharia kwa Green JP. Interlinear Greek-English New Testament. Baker Akwukwọ, 1996, 5th ebi akwukwọ 2002, p. 282).

Ezie na ụfodụ azorọ na mmemme nke ụloikwu site n'oge gara aga site ubgu a ugboro ga na-nọ na Jerusalem, nke a bụ na njehie. The umu Israel ọbụna na Jerusalem ruo ọtụtụ narị afọ mgbe iwu maka ya ememe na Levitikos 23 e dere-ya mere Jerusalem bụ onye mbu nhorọ maka ha. The Bible na-egosi na mmemme nke ụloikwu nwere ike nọ na obodo ndị ozọ karịa Jerusalem (Nehemiah 8:15; Olu Deuteronomy 14: 23-24). N'oge nke abụ temple oge (530 BC - 70 AD), ndị Juu na-na-ya ebe ozọ (Hayyim Schausse kwuru, "Sukkos bụ oké ememme ọbụna ná mpuga nke Jerusalem." Schausse H. ememe ndi Ju: A Guide to ha History na Omume, 1938. Schocken, p. 184).

Ọ nwekwara ike ịbü ịmara Polycarp nke Smyrna na 2nd narị afọ (Life of Polycarp, Chapter 19.) na ụfodụ ndị ọzọ na Asia Minor na mbubreyo 4^{nke} narị afọ na-mmemme nke ụloikwu na Asia Minor, bughị Jerusalem. Nke a na-egosi na isi mmalite ndị dí otú ahụ dí ka ndị Catholic senti Jerome (Patrologia Latina Volumen MPL025 Ab Columna ad Culumnam 1415 - 1542A) na nnyocha mere site 20^{nke} narị afọ Cardinal Jean Danielou (Danielou, Cardinal Jean-Guenole-Marie. The Theology of Jewish Christianity . Asuğharı site John A. Baker. The Westminister Press, 1964, p. 343-346).

A iri na itoolu na narị afọ mgbochi Narị Afọ Iri ọkà mmüta aha ya bụ Giovanni Battista Pagani dere na-esonu banyere Ijipt Bishop Nepos narị afọ nke ato na ndị na-akwado ndị na narị afọ iri:

... ndị niile na-akuziri a narị afọ iri gosikwa dí ka ndị Juu echiche, na-ekwu na n'oge na narị afọ iri, Mozis iwu ga-weghachiri eweghachi ... Ndị a na-akpo Judaical Millenarians, o bughị dí ka ndị Juu, ma di ka ọ meputakwara na kwadore a na narị afọ iri dí ... The isi dere, njehie a bu Nepos, ihe African Bishop, megide onye St. Daionisiós dere ya akwukwó abu na Nkwa; na Apollinaris, onye St. Epiphanius ihere n'orụ ya megide ozizi nduhie. (Pagani, Giovanni Battista. Biputara Charles Dolman, 1855, p. 252-253)

Ọ ga-abu nke ịmara na ma Bishop Nepos ma Apollinaris bụ ndị Juu, ma na-ikpe n'ihi na mmadu nwere okpukpe nke nwere "ndị Juu" kweere. Ma ebe ọ bụ Apollinaris a na-akpo a Catholic senti, ọ kwesiri doro anya na-akwanyere ùgwù na-abughị ndị Juu Christian ndú ná mmalite narị afọ nke ato n'uzo doro anya ka jide ka echiche ndị na-katoro ndị allegorists. The eziokwu na ha na-enwe na "Mozis iwu" na-egosi na mgbe ahụ ka ha ma ghota nzube nke na-mmemme nke ụloikwu, ma na a Christian mesie okwu ike.

The ndị Gris na Rom bishop & senti Methodius nke Olympus ke mbubreyo 3rd ma ọ bụ n'oge 4^{nke} narị afọ kuziri na mmemme nke ụloikwu iwu nakwa na o ihe maka ndị Kraist:

N'ihi na ebe na ụbochị isii Chineke kere eluigwe na uwa, na-okokure ụwa dum, na zuru ike n'ụbochị nke asaa n'orụ ya niile nke O mere, ma, gozie ụbochị nke asaa ma doro ya nsø, otú ahụ site a na ọnụ ogugu nke-asa ọnwa, mgbe mkpuru nke uwa e gbakotara na, e nyere anyị iwu na-eri oriri ka Jehova, ... ọ na-nyere iwu na oriri nke anyị-ntu ga-eme ememe Jehova ... N'ihi na dí ka ndị Izrel, na-enwe hapụrụ ala nke Egypt, mbụ wee na-ntu, na site na ya mere, ebe ọzọ setipuru, wee bata n'alà nke nkwa, ya mere, na-eme anyi. N'ihi na m na-, na-ewere m na njem, na-agà si Egypt nke ndu a, ụzo ruo mbilite n'onzwu, nke bụ ezi Oriri nke ulo-ntu, na e nwere ebe melite ụloikwu m, a chọrọ mma na mkpuru nke omume ọma, na n'ụbochị mbụ nke mbilite n'onzwu, nke bụ ụbochị nke ikpé, usorọ na Kraist na narị afọ iri nke fôduru, nke a na-akpo ụbochị nke asaa ahụ, ọbụna ezi Sabbath. (Methodius. Oké oriri nke Iri na-amaghị nwoke, ekwu Okwu 9)

The Catholic nchụajà na ọkà mmüta Jerome kwuru na Nazaret Kraist nō ya nakwa na ha kweere na ya kwuru ka Ochichị Narị Afọ Iri nke Jizos Kraist (Patrologia Latina Volumen MPL025 Ab Columna ad Culumnam 1415 - 1542A). Nke a Idebe mmemme nke ụloikwu site Nazarene Kraist na mbubreyo narị afọ nke anọ na-egosi na ndị Catholic na Eastern Orthodox senti Epiphanius nke Salamis.

Christian Iche si n'aka ụmụ Izrel

Tumadi dabeere na n'elu New Testament Akwukwó Nsø, Ndị Kraist na-mmemme nke ụloikwu a bit dí iche iche karịa ụmụ Izrel mere.

Records na-egosi na mmemme nke ụloikwu yiri ka e wee na-na Europe n'oge emepechabeghi (nnochite College Mmekorita Course, Ihe Omumụ 51. "Nwaanyị ahụ wee gbaga n'ala ikpa, ebe ọ nwere a ebe ..." Mkpu 12: 6 . 1968) nakwa dí ka kpomkwem Transylvania na 1500s (Liechty, p. 61-62), na ebe na-enweghi igu nkwu. E nwere ihe àmà na-egosi na ọ na-na-na Americas na 1600 na 1700s. Ọ nō na-site ochie Radio Church nke Chineke na Worldwide Church nke Chineke gburugburu ụwa na 20^{nke} narị afọ.

Anyị na *Continuing Church* nke Chineke na-edede ya na ebe n'ụwa na anyị na-akụzi na mmemme nke ụlọikwu ihe na Ochichị Narị Afọ Iri nke Jisos Kraist na ndị eze nke Chineke.

Mmemme nke ụlọikwu e hụ ọtụtu oge a na Kraist nọ ma ulo-ikwū-ma ọ bụ ụlo ndina / hotel ụlo na-arụ ọru dì ka "ụlọikwu" -temporary dwellings- na ọ bughị nani na nkwu alaka ụlo na ndị Israel ejikari. The New Testament na-egosi na Ndị Kraist nwere a dì iche iche n'ulọikwuu (Olu Hibru 8: 2; 9: 11-15), nke bụ na-agbanwe agbanwe na-enweghi aka nke onwe na-ewu a n'obụ aka-ntu. The Bible na-egosi na umu Israel we biri tumadi n'ulọikwuu kwa Exodus 33: 8 (na mgbe ụfodụ ndị ozọ o doro anya na-adịru nwa oge, kwa Diuteronomi 4: 45-49, ebe obibi) mgbe ha nọ n'ala ikpa ruo afọ iri anọ na na Chineke na-ele ndị dì ka " ụlọikwu "kwa Leviticus 23:43. Bi n'ulọikwuu ma ọ bụ ụlo ndina ụlo bụ a yiri ụdị nwa oge obibi / ikwū taa.

The Bible na-egosi na Kraist na-ekwesighị ime ka àjà ụmụ anumānụ / àjà (Ndị Hibru 9: 9) dì ka àjà nsure ọkụ nke ụmụ Izrel na-eji na-enye n'oge mmemme nke ụlọikwu (Leviticus 23: 36-37). Kama, anyị na-na-enye onwe anyị dika aja di ndu, nke bụ anyị ezi uche ọru (Ndị Rom 12: 1) -which ejikari-agụnye mgbe nile iga chọochị ọru n'oge ememe ulo-ntu.

Ụfodụ nwere ike ịnọ na-eche ihe mere iga ọru na-eme ihe niile na-ubochị na mmemme nke ụlọikwu, ma nke a na-adighị chọro maka Days ekoghi eko achicha. Ihe bụ isi dabeere n'Akwukwọ Nsọ mere a na-na iwu kwuru, sị, "I ga-edede nke mmemme nke ụlọikwuu ruo ubochị asaa ... Ubochị asaa ka i ga-a dì nsọ oriri na Jehova bụ Chineke gi, n'ebé ahu nke Jehova na-ahorọ" (Deuteronomy 16: 13,15) , ma na-adighị otú kwuru yiri ka Days ekoghi eko achicha-iwu n'ihi na o kwuru na-eri achicha ekoghi-eko ruo ubochị asaa na Levitikos 23: 6 na 16: 3, dì ka megide na-edede oriri ruo ubochị asaa (anyị na-eme a 'ajá' ubochị asaa nke achicha ekoghi-eko site na-eri achicha ekoghi-eko na onye ọ bụla nke ubochị). The Bible na-ekwu ka ọ na-adịru nwa oge n'ebé-obibi-n'oge mmemme nke ụlọikwu (Leviticus 23:42), ma ekwughi ihe a yiri nke ozọ Holy Days.

Ebe Setan ga-agbü nke Ochichị Narị Afọ Iri (Mkpughe 20: 1-2), a ga-enwe obere aghugho mgbe ahu. Aga n'ihi na oge nke mmemme nke ụlọikwu na nzuko kwa ubochị na-enyere picture a oge mgbe ụwa ga-adị nnqo iche karịa ya ugbu a bụ.

"Alaeze Gị Bịa!" (Matthew 6:10).

Bible na-akụzi na mmemme nke ụlọikwu ga-nọ na Millennium na Chineke ga-emecha 'Ulọikwuu' na Anyị

Bible amụma na-egosi na mmemme nke ụlọikwu ga-nọ na narị afọ iri:

¹⁶ O gēru kwa na onye ọ bụla nke fōdürü na mba nile nke biara imegide Jerusalem gārigo kwa-arọ ikpō isi ala nye Eze, bu Jehova nke ụṣụ ndị agha, na idebe Oriri nke ulo-ntu. ¹⁷ Ọ gēru kwa na bụla nke ụwa anaghị abịa ruo Jerusalem na-efe Eze, Jehova nke ụṣụ ndị agha, na ha ga-enweghi mmiri. ¹⁸ Ọ bürü na ezinụlo Ijipt agaghị abata na-abata, ha ga-enwe mmiri ozuzo; ha ga-enweta ihe-otiti nke Jehova abia mba ndị na-adighị abịa na-Oriri nke ulo-ntu. ¹⁹ Nke a ga-abụ ntaramahụ nke Ijipt, na ahuhu nke mba nile na-adighị abịa na-mmemme nke ụlọikwu (Zechariah 14: 16-19).

N'ihi ya, Bible na-akụzi na Chineke ga-atụ anya na ihe niile na-mmemme nke ụlọikwu n'odinihu. Obụna Catholic nkowa na-agħoġa na Chineke na atumatu na-agụnye Oriri nke ulo-ntu. A Catholic nkowa na amaokwu Zechariah 14 kwuru, sị:

Na pütara oge dí otú ahü dí ka tupu kpagburu ndí Church ga-toghatara, & na-akwa Chineke ga-usorø n'ememe ahü, ma na-enwe okpukpe n'ememe ka Gods nsopuru: na ga wesa oké ugwo orü. (The Original na ezi Douay Old Testament Of Anno Domini 1610 Mpjakota nke 2, p. 824)

Alaeze Chineke ga-eji dochie ya alaeze niile nke ụwa a (Mkpughe 11:15), na ememe a na-enyere nke a site kewara (Olu Mkughe 18: 4; 1 Jón 2: 18-19) Christian njem ala nsø (1 Pita 2: 1-12) si ha mbụ na-emē.

Idebe nke mmemme nke ụlọikwu na-enye anyị a huperetu n'oge a ihe ga-eme n'odinihu Nari Afọ Iri alaeze. The Bible na-egosikwa na mgbe e mesiri, "ụlọikwu nke Chineke" ga-abu na ụwa "na O ga-ebi na" anyị (Mkpughe 21: 3).

Idebe mmemme nke ụlọikwu ugbu a bụ ihe atụ nke ihe na-abia na Alaeze Chineke.

8. Ikpeazu oké ụbōchị: Chineke ịtunanya atumatu nzoputa maka ụmụ mmadu

Ụbōchị nke asatọ a, ụbōchị nke ozugbo ndí a ụbōchị asaa nke mmemme nke ụlọikwu, na-eze onyinyo erekure atumatu nke mgbaputa.

The "Book of Life" - na-anochite anya nzoputa - a ga-emege (Mkpughe 20:12). Nke a bụ nnqo tupu ọhụru eluigwe na ụwa ọhụru (Mkpughe 21: 1). Ndí Juu na-akpo ememe a *Shemini 'Azeret*, nke pütara "ụbōchị nke asatọ nke mgbakọ" (nwekwara negosi na aga na ụbōchị asaa nke mmemme nke ụlọikwu nwere ụbōchị nke nzukọ).

Ebe a bụ ihe n'ụbōchị nke asatọ si Bible:

³⁴ ... 'The iri na ise ụbōchị nke asaa nke a ọnwa ga-mmemme nke ụlọikwu ruo ụbōchị asaa Jehovah. ... ³⁶ N'ubōchị nke-asatọ i ga a nsø nkpoqota. ... O bụ ihe dí nsø nzukọ, na i ga-eme ihe ọ bụla omenala orü na ya. (Leviticus 23: 34,36)

Nke a ụbōchị a na-zoro aka na ụka nke Chineke okirikiri ka *Ikpeazu Great Day*, n'ihi ihe ndí New Testament na-ekwu banyere ya:

³⁷ N'ubōchị ikpeazu, na oké ụbōchị nke ememe ahu, Jisus guzoro na tiri mkpu, si, "O bürü na onye o bụla thirsts, ya biakwute m nqo mmiri. ³⁸ O na-ekwere na Mụ, dí ka Akwukwo Nso kwuru, ya obi ga-asoputa osimiri nke miri di ndu. " (Jón 7: 37-38)

Ya mere, Jizos nō na-a ụbōchị nke na-abia ozugbo ememme-atunyere ndí na nari afọ iri, na-akuziri ya.

Mgbe nari afọ iri, ihe na-eme?

A na mbilite n'ọnwụ (Mkpughe 20: 5).

Ndí nwụrụ anwụ guzoro n'ihi Chineke. Nke a ga-agunye o bughị ezi ndí Kraist taa, dí ka a kpolitere ha n'ònwụ mgbe Jisos galoghachi. Ndí na mbilite n'ònwụ a ga-enwe ndí nwụrụ n'amaghị ihe nke Chineke ezi plan

na n'oge gara aga afọ. Nke a bụ na ụbōchị ikpé Jesus ugboro ugboro kwuru:

⁷ ka unu na-agà, si, 'Alaeze nke eluigwe dí nso.' ... ¹⁴ onye o bụla nke na-agaghị enweta gi ma o bụ iñu okwu gi, mgbe i na-apu apu n'ulọ ahü ma o bụ n'obodo ahu, tichapu ájá ukwu-unu.¹⁵ N'ezie,

ana m asị unu, o ga-abụ ihe gānagide maka ala nke Sodom na Gomora na ụbочі ikpe karja obodo! (Matthew 10: 7,14-15)

²³ unu, Capernaum, ndị na-elu-igwe, ga-egbutu Hedis; n'ihi na o bürü na ɔru ndị dị ike nke e mere na i na-emere na Sodom, o gānogidewori rue ta. ²⁴ Ma ana m asị unu na o ga-ozø gānagide maka ala Sodom na ụbочі ikpe karja unu. (Matthew 11: 23-24)

Riba ama na o bụ ndị ozø gānagide na ụbочі ikpe n'ihi na ndị Chineke bibiri na Sodom na Gomora (Genesis 19:24) karja maka ndị na-akpachara jürü Krajst na ozi nke alaeze Ya.

Jizos kuzikwara na "ihe nile mmechie GA-agbaghara ya" (Mark 3:28), ma e wezuga 'unpunishable mmechie' (Mark 3:29). O bụ ya na mmezu nke ikpeazụ Great Day na ndị nile na-adighi nwere ohere maka nzoputa ga-n'ezie nwere na ohere, na fôrø nke nta niile ga-anabata na-enye.

Fôrø nke nta ka mmadụ niile diworo ndụ ga-azoputa!

Na 2nd narị afọ, Polycarp nke Smyrna koro kuziri banyere mmememe nke ụloikwu na Onye Ikpeazụ Great Day (Life of Polycarp, Chapter 19).

The Bible bụ eziokwu bụ na, n'ihi na nke iħunanya Chineke, Jizos bijara ka o nwụo n'ihi ALL:

¹⁶ N'ihi na Chineke huru ụwa n'anya nke O nyere Ya na Okpara ya, ka onye obula nke kwere na Ya we ghara ila n'iyi, kama nwee ndụ ebighi ebi. ¹⁷ N'ihi na Chineke eziteghi Okpara Ya n'uwa ka O kpee ụwa ikpe, kama na ụwa site n'aka Ya wee zoputa ha. (John 3: 16-17)

Ya mere otú ndị Chineke n'anya eziga Okpara Ya na-anwụ anwụ n'ihi na a ikwu ole na ole ma o bụ ụwa?

Protestant, bụ ndị na-aguputa John 3:16, agbasaghị na-akuzi na ụwa *nwere ike* a ga-azoputa ma na ihe ka n'ọnụ օgugụ nke diworo ndụ ga-ata ahụ na-ata mmadụ ahụ ruo mgbe ebighi ebi. Ha na-iyi anya na Jizos nwurụ maka ihe niile (John 3:17). Bụ na ụdi atumatụ nke nzoputa nke a na Chineke bụ onye na-maara ihe nile na bụ iħunanya ga-ye? Ka Bible na-akwado echiche ahụ bụ na onye o bụla nwere ike a ga-azoputa ubgu a? O bürü na, dị na mma?

Ebe o bụ na Chineke na-niile maara na ihe niile dị ike na bụ iħunanya (1 John 4: 8,16), ga Chineke kpebirila kasị diworo ndụ ita ahụ ebighi ebi?

Mba

N'ezie Chineke bụ amamihe ga nwere a plan na n'ezie na-arụ ɔru.

Ndị Rom 9: 14-15 kwuru, sị:

¹⁴ Gini ka anyi ga-ekwu? O bụ n'ebe ahụ ajo omume na Chineke? Tufiakwa! ¹⁵ N'ihi na o gwara Mozis, "m ga-enwe obi ebere na onye o bụla m ga-emere ebere, + m ga-enwe obi ebere na onye o bụla m ga-inwe օmịiko."

Anyi maara na Chineke ḥoporo akukụ nke Israel na Old Testament, ole na ole ndị ozø. Olee otú nke ahụ iħunanya ma o bürü na ndị ozø na-ikpe ebighi ita?

Chineke "na-acho ka mmadụ nile na-azoputa ma na-abia ka ihe օmụma nke eziokwu" (1 Timoti 2: 4). Ihe mere na o bughị ihe niile a na-akpø na a na afọ bụ n'ihi na O maara օtutu agaghị ikwu na-attachi obi na eziokwu na njedebe ka a zoputa (Olu Mark 13:13; Luke 8: 5-15). Ma, nke ahụ aputaghị na ndị na-adighi na-akpø ubgu a na ihe niile ebipu na-efu.

The Bible na-akuzi na ọtụtụ ndị na-kpachapuru kpuo ịsi n'oge a (John 12: 37-40; Aizaya 44:18). Ndị na-kpuo ịsi n'oge a ka na-enwe ohere (Olu John 9:41; Isaiah 42: 16-18). Riba ama nwekwara:

¹⁴ M ga-eme a magburu onwe ya na-arụ ɔrụ n'etiti ndị a ... ²⁴ Ndị a bụ ndị mehiere na mmuo ya ga-abia nghoṭa, na ndị mere mkpesa ga-amụta ozizi. (Isaiah 29: 14,24)

E nweghi mmadu anya n'ihi na Chineke (Ndi Rom 2:11). A ga-enwe ohere maka ihe niile dì ka "nsotu nile nke ụwa ga-ahukwa nzoputa nke Chineke anyi" (Isaiah 52:10).

Ndị na-adighị akukụ nke a mbilite n'ọnwụ mbụ, a na-akpo "ndị fodurụ n'ime ndị nwụrụ anwụ" (Mkpughe 20: 5), na-akpolite n'ọnwụ mgbe narị afọ iri bụ n'elu. Nke a bụ a na-ahụ mbilite n'ọnwụ na ahụ ga-agunye ndị na-eche na olileanya ha a napuwo (Ezikel 37: 1-14).

Ezie na ha ga-ekpe ikpe ikpe Mara nke mmehie (Mkpughe 20:12; Ndị Rom 3:23; Olu 1 Peter 4:17), "Ebere emeri ikpe" (James 2:13). Chineke ga-riọ anụ ahụ niile (Jeremiah 25:31; Aizaya 3:13) na ọtụtụ ga-anabata (Isaiah 65:24). Ọ bụ ezie na ọ bụghị ihe niile ga-anabata Ya na-enye, na nke a abụghị a ohere nke abuọ (ndị n'ezie nwere ohere na n'uzo zuru ezu juru mmuo nsø Chineke ga-esi na ohere ka a gbaghara kwa Mark 3:29), na ọtụtụ ndị ga-echegeharị. Ikpeazụ Great Day na-enyere na-egosi nke a.

Tuleekwa na-esonu:

¹⁹ Jehova, ike m na ebe me wusiri ike, ebe mgbaba m n'ubochi nsogbu, Ndị Jentail ga-abia I Site na nsotu ụwa, si, "N'ezie, nna nna anyi hà ketara ụgha, abaghi n'ihe na-abaghi uru nke ihe." ²⁰ Ga a nwoke ka chi maka onwe ya, nke na-abụghị chi? ²¹ "Ya mere, lee, m ga-otu ugboro a ka ha mara, ka m ga-eme ka ha mara My n'aka na My ike; Ha ga-amarakwa na aha m bụ Jehova. (Jeremiah 16: 19-21)

¹⁷ Ma ihe ndị ozọ ọ na-eme ka ọ na-n'ime a chi, Ya oyiyi a piri api. Ọ dara n'alai n'ihi ya na-efe ya, kpekue ya ekpere, na-ekwu, "Naputa m, n'ihi na i bụ chi m!" ¹⁸ Ha amaghị ma ọ bụ ighoṭa ihe; N'ihi na O emechiwokwa anya ha, ka ha na-apụghị ihi, na n'obi-ha, nke mere na ha enweghi ike ighoṭa. ... ²² m hichapuru, dì ka a igwe-oji, njehie gi nile, di ka igwe ojii, ndị mmehie gi. Loghachikwutenu m, n'ihi na m gbaputara unu. (Isaiah 44: 17,18,22)

Obụna ndị nabatara ụgha na omenala, gunyere ndị e na-ekpere arusi (Isaiah 44: 17-18), ga-enwe ha mbụ bụ ohere maka nzoputa (Isaiah 44:22). Ọtụtụ ijeri kemgbe ụwa na Africa, Europe, Asia, Amerika, na agwaetiti mgbe nṣụ Jizos na ezi ọma nke alaeze-na Chineke buru uzọ mara nka ma a plan (Ndị Rom 11: 2).

Anyi na *Nogidere na-* ụka nke Chineke na-ekweta na "Chineke anyi bụ Chineke nke nzoputa" (Psalm 68:20) na-akuzi na O nwere a, atumatu nzoputa na n'ezie na-arụ ɔrụ n'ihi na ihe karịri nnqo a ikwu ole na ole.

E nwere nanị otu aha n'okpuru eluigwe nke ụmụ mmadu pürü-azoputa (Orụ 4:12; Olu Isaiah 43:11) na na bụ Jizos Kraist (Orụ 4:10; Jon 3:18). Ebe ọ bụ na ọtụtụ n'ime ndị mmadu mgbe nṣụ eziokwu banyere Jizos na ozioma nke ala eze Chineke (N'ihi na nkowa, lee anyi free akwukwọ nta *The Gospel nke Alaeze Chineke* na www.ccog.org), na "anụ ahụ niile ga-ahukwa nzoputa nke Chineke "(Luke 3: 6), a ga-enwe ohere maka mmadu nile bianuo nzoputa-ma n'oge a ma ọ bụ na afọ na-abia (Olu Matiu 12: 31-32; Luk 13: 29-30).

N'odinihu afọ na-abia abiarute mgbe nke abuọ na mbilite n'ọnwụ (dì ka ezi Ndị Kraist n'oge na-akpolite na mbilite n'ọnwụ mbụ kwa Mkughe 20: 5-6) na-agunye oge nke ocheeze ocha ikpe (Mkpughe 20: 11-12). Isaiah (Isaiah 65:20), nakwa dì ka Roman na Orthodox Catholic senti Irenaeus (Adversus haereses, Book V, Chapter 34, Amaokwu 2-3,4), gosiri na nke a karışia afọ na-abia ga-abu dì ka otu narị afọ.

Nke a echiche ka ękenimde ke Middle Ages site ndị na ụka of Rome kpagburu dí ka koro site na njuta okwukwe bishop Bernard Guidonis (Bernard GUI: njuta okwukwe akwukwo ntuziaka, n'Isi nke 5).

Ozizi a kuziiri ya ihe ndị Radio / Worldwide ụka nke Chineke na 20 nke narị afo na o ka na-akuzi na *Nogidere na-* ụka nke Chineke.

Chineke atumatu nzoputa

Idebe Akwukwo Nso nsø ubochi na-echetara ezi ndị Kraist na nke Chineke ezi atumatu nzoputa. The *Nogidere na-* ụka of Chineke na-aghota otu Chineke na atumatu banyere nke a na-toro site na idebe ya n'oriri (Levitikos 23:37).

Chineke akuzi n'uzo doro anya na o choghi omume ndị ogó mmuo na-eji na-efe Ya:

29 Mgbe Jehova bụ Chineke gi ebiṇu n'ihi gi mba nke i na-agha jnapu ala, na i chupu ha na-ebi n'ala ha, 30 Lezie onwe gi na i na-agaghị n'onyà iso ha, mgbe ha na-ebibi n'ihi unu, na i na-adighị ase chi nile ha, si, 'Olee otu mba ndị a fee chi ha? M ga-emekwa otu ahụ. '31 I ga na-adighị efe Jehova bụ Chineke unu na otu ahụ; maka o bụla-árú n'anya Jehova nke O kporo asi asi na ha mere chi ha; n'ihi na ha ọku obuna umu ha ndị inyom n'oku nye chi ha. 32 Ihe o bụla m iwu gi, lezie anya idebe ya; i gaghi-atukwasikwa ya, unu ewepukwala ihe na ya. (Deuteronomy 12: 29-32)

Ndị ikpokota arusi omume ya na Akwukwo Nso ndị na-ezochi atumatu Chineke nke nzoputa na n'ozuzu na-adighị aghota ya.

The New Testament na-egosi na Pol onyeozi kwuru na Akwukwo Nso nsø ubochi (eg Oru 18:21; 20: 6,16; 27: 9; 1 Ndị Kɔrint 5: 7-8, 16: 8) ka o no na-iwu na omenala nke ya ndị mmadu.

Paul kpomkwem ikpe incorporating omume ndị ogó mmuo ya na Akwukwo Nso ememe (1 Ndị Kɔrint 10: 20-23). Paul n'onwe ya kwuru na nso ngwusi nke ndu ya, o mere ihe niile omume mkpa ka ndị Juu na-(Oru 28: 17-19; Olu 21: 18-24) na na ga nwere na-agunye niile dí nso ubochi depütara na Leviticus 23.

Dị ka a na-achị, ndị Gris na ndị Rom ụka anaghị soro ndumodụ Pol onyeozi na-enomi ya dí ka o n̄omiri Kraist (1 Ndị Kɔrint 11: 1) ma o bụ Apostle John enyekwa ndumodụ na-anogide na-eje ije dí ka o na Jesus ije (1 J̄on 2: 6 , 18-19), ebe o bụ na ha adighị na-niile na Akwukwo nso nsø ubochi. Ozokwa, ndị na choochi dí iche iche na-ejikari ikpokota mba omume na ofufe ha na kalenda, nke ndiozi na-emegide (1 Ndị Kɔrint 10: 20-23; 2 Ndị Kɔrint 6: 14-18; Jude 3-4, 12; 1 J̄on 2: 6).

Site n'idebe Chineke Holy Days, ma kama ndị na-abughị Bible no n'onodụ, ọtụtụ ndị adighị aghota na mmehie kwesirị ibu n'ezie nke ndu anyi, na Chineke na-na-akpo ufodụ ugbu a, na ndị niile ga-enwe ohere maka nzoputa a na nká ma o bụ na afo na-abia, na ihe fofor nke nta niile diworo ndu a ga-azoputa na mgbe e mesiri owuwe ihe ubi.

Chineke Holy Days dina si akuku nke atumatu nzoputa Ya na ọtụtụ na-adighị aghota. O bụ a magburu onwe ya na-ahụ n'anya plan.

9. mis-nsughari na Sabbath

Gini mere ọtụtụ ndị na-ekwu na Jizos na-na Bible Nso Days? Ke adianade mgbochi Judaic mmetu, ikwere, akو, na ezighi echiche banyere 'omenala,' mistranslations bụ a na ọtụtụ na-adighị ka n̄ikere inakwere na ha mkpa iji na-edede Chineke usorō.

E nwere na-emekarị a di na nwunye nke mistranslated / ghotahiere amaokwu na ndị mmadụ na-agbasaghị na-ezo aka dị ka e chere 'àmà' ahụ na Akwụkwọ Nsọ nsọ ụbochị na-ewepụ ya.

Ndị Koloṣi 2: 16-17

Eleghị anya, ihe ndị kasị akụkụ Bible a na-e zoro aka na dị ka "ihe àmà" na Sabbath na-na Bible Nsọ Days na-ewepụ bụ Ndị Koloṣi 2: 16-17. Ya mere, ka anyị tulee ha otu nta mistranslation nke ya:

¹⁶ Ka mmadụ ọ bụla mere ikpe gị ikpe na anụ, ma ọ bụ na-añụ, ma ọ bụ na-akwanyere ùgwù na-holiday, ma ọ bụ ọnwa ọhụrụ, ma ọ bụ nke ụbochị izu-ike: ¹⁷ nke bụ onyinyo nke ihe gaje ịbia; ma ahụ *bụ* nke Kraist (Ndị Koloṣi 2: 16-17, Mb).

The n'elu translation dị nso, ọ di, ọ kwukwara a okwu bụ " bụ" (nke bụ ya mere na Mb nsugharị na-etinye *bụ* na *AKWÜKWỌ*) na-adighị na Grik mbụ.

A n'ezie nkịtị translation ga-ahapụ ya ka ọ bughị na e nwere. Riba ama *Strong Concordance* nombia na yiri okwu maka amaokwu nke 17:

3739. 2076 4639 ... 3588 ... 3195 .... 3588 1161 4983 9999 3588 5547

Nke bụ onyinyo nke ihe gaje ịbia; the .... ma .... ahu ..... of ... Christ.

Ọ ga-kwuru na 9999 pütara na ọ dīghị okwu na Akwụkwọ Nsọ ederede-okwu "na-na" bụ na akụkụ Akwụkwọ Nsọ a.

N'ihi na otu ato *Strong okwu* (# 4983, 3588, & 5547) na-eji anọ ndị ọzọ ugboro na New Testament na ndị ugboro Mb sugharịta ha dị ka "ahụ nke Kraist" (Ndị Rom 7: 4; 1 Ndị Korint 10:16; 1 ndị Korint 12:27; ndị Efesos 4:12) - ka eme NKJV-otú kwesịri ndị Mb.

Ya mere, ọ burụ na ndị nsugharị bụ nanị na-agbanwe agbanwe na ha, ha ga-sugharịa Ndị Koloṣi 2: 16-17 na ala (na gụnyere parentheses ma ọ bụ commas):

¹⁶ Ya mere, ka mmadụ ọ bụla kpee unu ikpe n'iri ihe oriri na jinu ihe ọnụnụ ma ọ bụ na banyere ememme ma ọ bụ banyere ememme ọnwa ọhụrụ ma ọ bụ nke a izu ike ¹⁷ (n'ihi na ihe ndị ahụ bụ onyinyo nke ihe gaje ịbia), ma ahụ nke Christ.

Ma ọ bụ ndị ọzọ okwu, adighị ka ndị na-anoghị na 'ahụ Kraist' (chọochị, Ndị Koloṣi 1:18) kpee unu ikpe banyere Holy Days, ma nanị ezi na chọochị ya. Ndị Koloṣi 2: 16-17 na-ekwu na-izu-ike na Holy Days na-ewepụ.

Obụna n'oge Orthodox bishop Ambrose nke Milan ghotara na Ndị Koloṣi 2:17 na-ezo aka "ahu nke Kraist" dị ka o dere, ndị na-esonụ na-ekwu na amaokwu:

, Ka anyị, na-achọ ahụ Kraist ... ebe ahụ Kraist bụ, e nwere eziokwu. (Ambrose nke Milan. Book II. On ndị kweere ná mbilite n'ọnwụ, ngalaba 107)

Ọ dị mwute na ndị nsugharị n'oge a nke Greek mgbe mgbe leghaara ihe okwu ahụ n'obi.

Ọ bụ ogbenye exegesis (Bible nkowa) na-adabere na a mistranslation na-ekwu na ndị nsọ ụbochị na-ewepụ ya.

Ndị Galeshia 4: 8-10

Ozo oso mgbochi bụ idebe Nso Days bụ Galeshia 4: 8-10. Ụfodụ ndị Protestant na-eji nke a na-ekwu na ọ dighị Bible ụbочị na-eme ememe. Ya mere, ka anyị lee ihe ndị Akwukwọ Nso na-akuziri:

⁸ Ma mgbe ahụ, n'ezie, mgbe i na-amaghị Chineke, i na-eje ozi ndị nke site na okike abughi chi. ⁹ Ma ugbu a, mgbe i mara Chineke, ma ọ bụ kama na-mara site na Chineke, olee otú ọ bụ na i na-atugharị ọzọ na-adighị ike na beggarly ọcha, nke i na-achọ ọzọ na-ke ufụn? 10 I na-edede ụbочị na ọnwa na oge a kara aka na afọ.

E nwere ọtụtu nsogbu na-emegide Holy Day esemokwu ebe a.

Otu bu na Ndị Galeshia ndị mba ọzọ (o bụ ezie na e nwere ndị o doro anya na ụfodụ ndị Juu na-agwa na mgbe e mesiri amaokwu) na-adighị na-edede Bible Nso Days tupu akakabarede.

Plus, ọ dighị ụzọ na Bible ga na-akpọ Bible chọro dị ka "beggarly ọcha." Paul doro anya ịdọ aka ná ntị megide na-ekpere arusi ememe dị ka ndị Galetia ama "na-eje ozi ndị nke site n'omumụ, ndị abughi chi."

Ozọ bụ na ndị Katolik / Protestant / Eastern Orthodox kwesiri ịtule na ha na-emekarị na-edede dị iché iche ụbочị na afọ (Sunday, Ista, Christmas, New Year si), ya mere ha na-ekwesighị na-edede ihe ọ bụla ma ọ bürü na ha na-eche na ọ dighị okpukpe na ụbочị ndị a na-hụrụ.

Ndị Galeshia 4: 8-10 na-anaghị eme pụo na Akwukwọ Nso Holy Days, ma kama bụ a aka ná ntị megide-arapara na-abughi Bible ememe.

Gịnj banyere ụbочị nke asaa ụbочị izu ike?

N'ụbочị nke asaa ụbочị izu ike bụ nke mbụ nke ememme nke Chineke e depütara na Leviticus 23. O bụ ezie na ọ bụ a-enwe kwa izu, ọ bughị kwa afọ Holy Day, ụfodụ nkenke ga yiri ka iji.

The ụbочị nke asaa nke izu, nke Akwukwọ Nso na-izu-ike, ugbu a na-akpo Saturday. O bụ ezie na Sunday na-egosi na ụfodụ na kalenda dị ka n'ụbочị nke asaa nke izu, nke bụ eziokwu bụ na Sunday bụ ụbочị mbụ nke izu ahụ. The New Testament na-egosi na Jizos (Luke 4:16, 21; 6: 6; 13:10) nakwa dị ka ndị ozi na ndị kwesiri ntukwasị obi (Orụ 13: 13-15, 42-44; 17: 1-4; 18 : 4; ndị Hibru 4: 9-11) nọ n'ụbочị nke asaa Sabbath.

Ọtụtu na-ekwu na nke asaa nke izu ike na-adighị enjoined na New Testament, n'ihi ya, ọ dighị mkpa ka a ga-edede taa. Ma ọ bụ nanị ụzọ na-eme ka na-ekwu bụ na-adabere na mistranslations nke Bible. O bürü na onye na-ele ihe na-kweere na-Grik mbụ, mbụ Aramaic, na mbụ Latin Vulgate, o doro anya na ndị nile na-asụ asusụ na n'ụbочị nke asaa ụbочị izu ike a na-enjoined Kraist.

Obụna dị ka ụfodụ Catholic na Protestant nsuğharị nke Bible, ụbочị nke asaa Sabbath ọzọ bụ ịnogide maka erube isi Christian ndị Chineke:

⁴ N'ihi na o kwuwo okwu ebe banyere ụbочị nke asaa ahụ a n'uzo a, "Chineke zuru ike n'ụbочị nke asaa n'orụ ya niile"; ⁵ ọzọ, na-na mbụ kwuru ebe, "Ha agaghị abanye n'izu ike m." ⁶ Ya mere, ebe ọ na-anogide na ụfodụ ga-abanye na ya, na ndị na-na n'oge gara aga natara ozi ọma ahụ na-abaghị n'ihi nnupuisi, . . . ⁹ Ya mere, a izu ike ọzọ ka na-anogide maka ndị Chineke. ¹⁰ onye ọ bụla nke na-abanye n'izu ike Chineke, na-adigide si na ọrụ ya dị ka Chineke mere ya. ¹¹ Ya mere, ka anyị na-agbalisi ike ibanye n'izu ike ahụ, nke mere na ọ dighị onye nwere ike ịda mgbe otu ihe atụ nke nnupuisi. (Ndị Hibru 4: 4-6,9-11, hopütara)

⁴ N'ihi ebe o kwuru banyere ụbочị nke asaa ahụ n'okwu ndị a: "Ma n'ụbочị nke asaa, Chineke zuru ike n'orụ ya niile." ⁵ ọzọ na Itie n'elu ọ na-ekwu, "Ha agaghị-abata m ike." ⁶ Ọ ka na-anogide

na ụfodụ ga-abanye n'izu ike ahụ, na ndị na-nwere n'oge gara aga na-ozioma ha mere na-agà na ya, n'ihi nnupuisi ha ... ⁹ anogide, mgbe ahụ, a ụboghị izu ike maka ndị Chineke; ¹⁰ onye ọ bụla na-abanye n'izu ike Chineke na-adigide si ọrụ nke ya, dị nnqo ka Chineke si ya. ¹¹ Ka anyị, ya mere, mee mgbalị nile iji ibà n'izu-ike, nke mere na ọ dighị onye ga-ada site na-eso ihe nlereanya ha nnupuisi (Hibru 4: 4-6,9-11, NIV)

The New Testament kwuru n'uzo doro anya na Ndị Kraist ga-edede ụboghị nke asaa ahụ Sabbath. Ke adianade ikwe maka uto ime mmuo na onye rejuvenation, Ụboghị Izu Ike na-eze onyinyo a na-abia oge nke Chineke Narị Afọ Iri ike.

Ezie na ọtụtu na-adighị na-atule na nke asaa ụboghị izu ike bụ a Holy Day, Bible na-eme (Levitcus 23: 3; Exodus 20: 8; Isaiah 58:13). The New Testament ado aka ná ntị megide bughị na-edede ya (Hibru 4: 4-11), ma ọtụtu ihe mere gburugburu na "okwu efu" (Olu Ndị Efesos 5:26).

Ikekwe ọ ga-ike kwuru na n'agbanyeghi mistranslations hinting ma, narị afọ nke abụo Bishop Ignatius nke Antioch emeghi dochie nke asaa ụboghị izu ike na Sunday (Thiel B. Ignatius na Sabbath. The Sabbath Sentinel, Mpiakota 69 (3): 18-21 , 2016 na Thiel B. More on Ignatius na Sabbath. The Sabbath Sentinel, Mpiakota 70 (2): 15-17, 2017). Ma ọ bụ oge ochie akwukwo a na-akpọ *Didache* (Thiel B. The Didache na Sabbath. The Sabbath Sentinel, Mpiakota 69 (2): 10, 19-20, 2016).

N'ihi na ihe akwukwo ozi na akụkọ ihe mere eme nke chọochị, lelee akwukwo nta *ebe bụ Ezi Christian uka Taa?* na *Nogidere na- akụkọ ihe mere eme nke the ụka nke Chineke* na www.ccog.org.

10. re-packaged mmuo ọjọ Ememe

Gini banyere Christmas, Ista, na ndị ozọ na okpukpe ụboghị na ọtụtu professors of Christ idebe?

Otú ha si malite na Bible? O bürü na, ebe ha si bia? O dí ihe o mere, dí ka Bible, ma ọ bürü na ị na-ha?

E nwere ọtụtu ememe ndị na ụwa chọochị akwado, ọ bughị ha niile na-akwado site na ha nile. Kemgbe ụwa, chọochị ụfodụ na mgbe ụfodụ na-akwado, nakwa dí ka mgbe ụfodụ ikpe, otu ndị ahụ na ememe.

Mgbe ọ bụ ihe karịri akporo nke a, akwukwo nta ahụ na-agà n'ime ihe nile banyere onye ọ bụla ezumike na ha si malite, nke bụ eziokwu bụ na ọtụtu ndị na repackaged mmuo ọjọ ndị dí ka ha na-emekarị na mbụ e bu n'obi na-asopuru a na-ekpere arusi chi / chi nwaanyị tupu chọochị dí iche iche nakweere na / ma ọ bụ renamed ha.

Ọtụtu ndị ga-enwe iju gi anya na ndị Gris na Rom ọkà mmua okpukpe mgbe ụfodụ ikpe ndị a ememe dí ka na-ekpere arusi na-ekwesighị ekwesi maka Ndị Kraist-n'agbanyeghi na dí iche iche na ndị Gris na Rom ụka na-akwado ha na 21st na narị afọ.

Uboghị Afọ Ọhụrụ Naa Janus (chi nke oge) na Strenua (chi nwaanyị nke ọcha na nke ọma ịbü)

The Bible na-amalite n'afọ na-Spring (Exodus 12: 2), ma ihe a na-akpokarị Uboghị Afọ Ọhụrụ na-hụrụ na January 1st na oge a na kalenda. Ke mbubreyo 2nd narị afọ AD, ndị Gris na Rom bụ ọkà mmua okpukpe Tertullian ikpe ndị siri na Kraist, ndị na-eme ememe a version of ya. Ma, nke ahụ emeghi kwusi ọtụtu ndị chorọ usoro.

The Katolik Akwukwo nkà ihe ọmụma kwuru, sị:

Christian dere na councils ikpe mba nile orgies na jinu oké ejikorọ na ememme ... na-eme ememe na mmalite nke afọ: Tertullian blames Kraist bụ ndị weere omenala onyinye - akpọ strenae (Fr.

étrennes) si chi nwaanyi Strenia, onye duziri Ụbọchị Afọ Ọhụrụ (Olu Ovid, Fasti, 185-90) - ka mere tokens nke enyi na enyi mmekọahụ (De arusi. Iri na Ano). (Tierney J. Ụbọchị Afọ Ọhụrụ. The Katolik Akwukwọ nkà ihe ọmụma. Vol. 11, 1911)

Around 487 AD, ndị Gris na ndị Rom yiri ka ịmụta "Oriri nke Ibi Úgwù" on January 1st. Nke a, Otú ọ dí, kwusi niile mba ọrụ.

na Katolik Akwukwọ nkà ihe ọmụma kwuru, sị:

Obụna n'oge anyị ego atumatụ nke oghere nke New Year igbochi ya na ememe okpukpe nke Ibi úgwù, na-agbasaghị ka a mere ezumike nke na nke ga-enwe ihe dí nsọ agwa nke a Holy Day. St. Augustine kwuru ihe dí iche n'etiti ndị ọgo mmuqo na Christian n'uzo nke ime ememe ụbọchị: na-ekpere arusi oriri na nkware na iñu oké a ga expiated site Christian ebu ọnụ na ekpere (pl, XXXVIII, 1024 sqq.; Serm. Cxcvii, cxcviii). (Ibid)

N'ihi ya, ọ na-ekwu, sị:

... kwuputa ọgwugwụ nke narị afọ nke isii na Council of Auxerre (pụru ime. M) machibidoro Kraist *strenas diabolicas observare*.

Okwu *strenas diabolicas observare* Olee ihe enyemaka sugharịta si Latin na English dí ka "na-edebi ihe ndị ọhụrụ oge nke Ekwensi." O yiri ka New Afọ amuma na-metutara ekpere na omume ozugbo nyere maka ekpere arusi chi nwaanyi.

January 1st bughị a na Akwukwọ Nsọ ezumike, na ọbụna Church of Rome ka machibidoro iwu ụfodụ nke ya àgwà ndị dí ka ndị mmuqo ojoo.

épo Day Naa Faunus / Pan (chi nke ịgwè ehi na ọmụmụ)

The Bible adighị a ezumike dí ka Epò Day, ma ọtụtụ ndị na-edebi ya.

Ebe a bụ ihe a Katolik isi iyi e dere banyere ya:

The mgborogwu nke St. Epò Day ugha na ndị Rom oge ochie ememme Lupercalia, nke na-eme ememe na Feb. 15. N'ihi afọ 800 ndị Rom raara ụbọchị a nye chi Lupercus. On Lupercalia, a nwa okorobịa ga-ise aha a nwa agbogho na a lọtị na ga na-nwaanyi dí ka a mmekọahụ enyi maka afọ ...

The Katolik Church agaghịka eze asopuru St. Valentine, ma ezumike nwere ma Roman na Katolik mgborogwu. (The Origins of St. Epò Day. [Http://www.americanKatolik.org](http://www.americanKatolik.org))

A ụbọchị nke na-ekpere arusi na mgborogwu na-enwe mmekọahụ ikike N'ezie, ọ bughị a ụbọchị n'ihi na Ndị Kraist na-edebi. Nke a na ụdị omume a dọrọ aka ná ntị megide na New Testament (1 Ndị Körint 6:18; Jude 4).

Rịba ama ụfodụ islam kwuru banyere Epò Ụbọchị:

Ememme Valentine Day bughị ime n'ihi: Firstly, ọ bụ ihe innovated ezumike ... Kraist maara nke na-ekpere arusi na mgborogwu nke Epò Day. **The uzor Kraist malitere St. Epò Day kwasiri a ihe maka Alakuba ... Anyị kwasiri izere ihe ọ bụla metutara na-ekpere arusi omume rurụ aru ..** Ihunanya n'etiti ezinulọ, ndị enyi na ndị di na nwunye na-adighị mkpa na-eme ememe na a ụbọchị dí otú ahụ. ... malite. (Achi na Adia Epò Day. [Http:// www.Contactpakistan.com](http://www.Contactpakistan.com))

Riba ama na ndị Alakuba na-akpakorita Epo Day na Christianity (doro anya ụgha ikweta ime ụdi) na mmehie.

Ndị ọzọ okwu, Epo Day na-eme ka aha nke Kraist (site na okwu 'Christianity') ka ekwulu n'etiti mba (Ndị Rom 2:24; Isaiah 52: 5). Unu nwere "aha Chineke ekwulu n'ihi unu" (Ndị Rom 2:24) eburu na-ekpere arusi ememe.

Real Kraist adighị na-repackaged mmuo ojoo ememe (Olu 1 Ndị Korint 10:21).

Mardi Gras: Ekwensu ejị

Carnivals ka Mardi Gras na Epo Day (akpo Lupercalia n'okpuru) si na ikpere arusi:

Otu n'ime ihe ndị mbụ e dere ihe nke kwa afọ spring ememme bụ ememme Osairis n'Ijipt; ya-eme ememe ncheta ọhụru nke ndị ada banyere site kwa afọ idei mmiri nke Naił. Na Athens, n'oge 6 pasent. BC, a kwa afọ ememe na nsopuru nke chi Dionysus ahụ bụ nke mbụ e dere ihe atu nke ojiji nke a n'elu mmiri. Ọ bụ n'oge Alaeze Ukwu Rom na carnivals ruru-enweghi atu ọgugu kasị elu nke obodo aghara na ndị ila n'iyi gbara. The isi Roman carnivals bụ Bacchanalia, na Saturnalia, na Lupercalia. Na Europe ọdinala spring ọmụmụ ememe nogidere ọma n'ime Kraist ... N'ihi carnivals na-gbanyesiri mkporogwu ike na-ekpere arusi na nkwenkwe ụgha na akụkọ ifo na nke Europe, ndị Roman Katolik Church na-enweghi ike ikpochapụ ha na mechara kweta, otụtụ n'ime ha dị ka akụkọ nke ụka oru. (Eji. The Columbia Akwukwọ nkà ihe ọmụma, 6 ed. 2015)

The Baccanalia bụ chi Bacchus, na-akpo Dionysus. Ọ bụ chi-aghọ mkpuru vaịn, winemaking na mmanya, nke ememe ara, ọmụmụ, ihe nkiri, na okpukpe ecstasy na akụkọ ifo ndị Gris. Mmekọahụ omume rürü aru bụ akụkọ nke Baccanalia ememe. Ofufe ya ikpe ndị Gris na ndị Rom na onye ndú Comodianus na nari afọ nke ato (Comodianus. On Christian Discipline. Site ante-Nicene Fathers, Vol. 4).

Mmanya, karışia wine, keere (okè dì mkpa na omenala ndị Grik na Dionysus ịbü ihe dì mkpa mere a raucous ndị style (Gately I. Oñiñu. Gotham Akwukwọ, 2008, p. 11). Mardis Gras na Carnaval yie ka metütara nke a.

Ke mbubreyo nari afọ nke abuọ, Roman Katolik Bishop na Eastern Orthodox senti Irenaeus ikpe na-eso ụzo nke jụrụ okwukwe Valentinus maka ikere (okè na anụ na-eri mba nile na-eme ememme dì ka o dere, sị:

Bukwa o na-emezu, na "ihe ka otụtụ zuru okè" n'etiti ha riri ahụ onwe ha na-enweghi atu egwu ndị niile dì iche iche nke a machibidoro iwu omume nke Akwukwọ Nso na-emesi anyị na "ha na-eme ihe ndị dì otu a ga-eketa alaeze Chineke." Ka ihe atu, ha na-eme ọ dighị scruple banyere iri meats ji chọọ àjá arusi, na-eche na ha pürü n'uzo dì otu a nkwekorita dighị mmerụ. Mgbe ahụ, ọzọ, mgbe ọ bụla mba ememme na-eme ememe na nsopuru nke arusi, . . . Ndị ọzọ n'ime ha ikwenye onwe ha ruo agu ihe ojo nke anu aru na ike na anyaukwu, ịnogide na-enwe na ọ bụkwanu soro ihe kwesirị ikwe ka ndị o bụkwanu soro uwa, mgbe Chineke kporo ihe na-nyere ime mmuo. Ụfodụ n'ime ha, Ozokwa, nwere àgwà na-emerụ ndị inyom ndi ha kụziiri n'elu ozizi, dì ka ugboro ugboro na e kwuputa site ndị inyom bụ ndị e duhiewo site na ụfodụ n'ime ha, na ha laghachiri Church nke Chineke, na-ekweta na nke a na ndị ọzọ ha na-emejọ. (Irenaeus. Against Heresies. Book 1, isi 6, amaokwu 3)

Mgbe e mesiri, ndị Otodoks Katolik apologist Arnobius (nwụru 330) doro aka ná ntí megide ụdi ọnụ na-ekpere arusi nwere:

Gịnị na-ekwu na ị na, O maara ihe umu Erectheus? ihe, ị ụmụ amaala nke Minerva? The n'uche bụ chosiri ike ịmata na ihe okwu ị ga-agbachitere ihe ọ bụ ya mere ize ndị iji nogide na-, ma ọ bụ ihe nkà ị nwere nke na-enye nchekwa na personages na-akpata merụ ka madu. Nke a bụ dighị

ughal mistrust, ma o bụ ka i na-assailed ughal ebubo: na infamy gi Eleusinia na-kwuru, ma site ha isi mmalite na site ndekọ nke oge ochie akwukwo, site nnqo ihe iriba ama, na mma, nke i na-eji mgbe ajuju na-anata ihe ndi di nsø, - "m buru onu, na anuwori draft; M e si na omimi cist, na-etinye n'ime ndi wicker-nkata; M natara ozø, na-agafere na obere akpati. (Arnobius. Against mba nile, Book V, n'Isi nke 26)

Arnobius oghala yiri aka na ntì banyere a 'Mardi Gras' oriri sochiri a ngwa ngwa:

Mmemme nke Jupiter bu echil. Jupiter, m chere dines, na a ga-satiated na oké banquets, na ogologo juputara oku n'obi cravings nri site na-ebu onu, na agu na-agu mgbe mbu nkeji.(Arnobius, Against mba nile, Book VII, Isi nke 32)

N'ihi ya, n'oge dere ikpe ememe ndi na-ada a ọtụtu di ka Carnaval / Mardi Gras n'ihi na nke agbatị na-ekpere arusi na-ekpere arusi.

The Bible na-akuzi:

¹³ Ka anyi na-eje ije n'uzo kwesiri ekwesi, di ka n'ubochi, o bughil oriri oké mkpotu na iñubiga mmanya ókè, o bughi na omume ruru aru + na agu mmekoahu, o bughi n'esemokwu na ekworo. ¹⁴ Ma na-etinye na Onyenwe anyi Jizos Kraist, na-eme ka mba ndokwa maka anu ahu, o ga-emezu ya n'oriri. (Ndị Rom 13: 13-14)

Ezie na Bible adighi akato onu, Mardi Gras na yiri ememe ndi megidere Akwukwo Nsø. Na Bolivia ha na-akpo ya "Ekwensu ejị", gheriekwa ife Setan ofufe di ka chi ha!

Ekwensu ejị (La Diablada) Kwa spring, Oruro aga n'ime ngaghalingosi mode ... Otu n'ime ihe ndi na ekwensu dancers, ọdinala nke na-erite site a peculiar ụdi ekwensu ofufe. Oruro bu a na Ngwuputa obodo ahu na obodo, na-etinye oge di ukwuu n'okpuru ala, kpebiri ịmụta a chi nke ifo. Christian omenala na-achọ ka a ga-ekwensu na Oruro kwesiri ntukwasị obi otu nakweere Satan, ma o bụ Supay, di ka chi ha / (Frommes. [Http://events.frommers.com/sisp/index.htm?FX=omume&event_id=5769](http://events.frommers.com/sisp/index.htm?FX=omume&event_id=5769))

Carnaval / Mardis Gras bu a ndi mmuo ojoo na ezumike na-adighi a Christian otu. O bughil no site Jesus ma o bụ ihe o bula nke ya n'oge kwesiri ntukwasị obi na-eso uezø.

Riotaara: A weere nke ubochi ekoghi eko achicha na Pentikost?

Gini banyere Riotaara?

O bụ ezie na okwu 'Riotaara' putara Spring oge, o bụ ugbu a tumadi huru na Winter nri mgbe Mardi Gras.

The *World Book Akwukwo nkà ihe ọmuma* kwuru, si:

Riotaara bu a okpukpe oge huru na spring ... O na-amalite na Ash Wednesday, 40 ubochi tupu Ista, ewepu Sunday, na-agwu na Ista Sunday (Ramm B. Riotaara. *World Book Akwukwo nkà ihe ọmuma*, 50th ed. 1966).

Gini banyere Ash Wednesday?

Ofon, o bughil ihe mbu Christian ma o bụ na Akwukwo Nsø Holy Day.

The Katolik Akwukwo nkà ihe ọmuma kwuru, si:

Ash Wednesday The aha *anwu cinerum* (übuchi nke ntü) nke o na-agba na Roman Missal a huru na mbu ędude mbiputa nke Gregorian Sacramentary na eleghi anya na Mgbagwoju site dikaria ala narị afo nke asato.

On a übuchi niile kwesiri ntukwasị obi dí ka oge ochie omenala ume ịgakwuru ichujà n'ihu mmalite nke Mass, na e nwere onye nchujà, na-azonye ya mkipisi aka n'ime ntü mbu gózie, n'egosi ıkpoiso (Thurston H. Ash Wednesday. The Katolik Akwukwó nkà ihe ọmụma, 1907).

Ya mere, Church of Rome nakweere ya na eze na 8 nke narị afo.

Ọ kwesikwara kwuru na echiche nke ịtukwasị a cross ntü na ıkpoiso si anyanwụ chi ofufe na ụdị ndị ọzọ nke ikpere arusi:

Mithratic ... anabata ... ga ugbu a gaa n'ihu na-Sun Cross n'egedege ihu ha. The myirita na cross ntü mere na ıkpoiso na Christian Ash Wednesday na-egbu. Ufodụ kwuru nke a na-ihe atu nke Ndị Kraist oge mbu na-agbaziri si Mithratic otu nzuzo; ndị ọzọ na-atu aro na ma otu nzuzo na-na-eru n'elu otu prototype. (Nabarz P. The omimi nke Mithras:-ekpere arusi kweere na ekara Christian ụwa. Inner omenala / Bear & Company, 2005, p. 36)

Ash Wednesday Nke a kwuru Christian ememme si Roman na ikpere arusi, bụ nke n'aka nke were ya si Vedic India. Ntü e weere mkipurụ nke oku chi Agni, na ike ịgbaghara mmehie niile ... Mgbe Rom New Year Oriri Mkpuchi Mmehie na March, ndị mmadu na-eyi ákwà iru uju ma saa na ntü iji kpuchie mmehie ha. Mgbe ahụ ka now, New Year Eve bụ a ememme maka iri, na-añu, na-emehie, na ncheputa nke na mmehie niile ga-kpochapuru ndị na-esonu übuchi. Dí ka na-anwụ anwụ chi nke March, Mars were na-efe ya 'mmehie na ya n'ọnwụ. Ya mere, ngagharingosi da anwụ martis, na Day nke Mars. Na English, nke a bụ Tuesday, n'ihi na Mars e jikotara ya na ndị Saxon chi Tiw. Na French na ngagharingosi übuchi a na-akpo Mardis Gras, "Abuba Tuesday," na iri oriri übuchi tupu Ash Wednesday. (Walker B. The nwaanyị akwukwó nkà ihe ọmụma nke myths na nzuzo. HarperCollins, 1983, p. 66-67)

Olee ebe iri anọ na-Day Lenten ngwa ngwa Si Bịa?

The Bible na-agwa nke a 50 übuchi oge guo, nke bụ ebe anyị na-enweta aha Pentecost. Around anọ-na-isi ọtutu narị afo, ndị Gris na ndị Rom nọ na-udị ufodụ nke a 50 übuchi ngwa ngwa nke na-oyiyi na islam ngwa ngwa nke Ramadan (Pines, p.32). Ka oge na-, a na-agbanwe ka a na iri anọ na übuchi abstinence nke otu ma ọ bụ karịa (ejikari nri) ihe.

Ndị Kraist oge mbu, n'ezie, ọ bughi na-Riotaara ka ọbuna Katolik senti Abbot John Cassian na narị afo nke ise ghotara:

Otu ọ di, unu mara na ọ **bürühaala na ndị oge ochie na chöchị nogidere ya okè unbroken, ememe ncheta nke Riotaara adighị.** (Cassian John. Conference 21, mbu ogbako ABBOT THEONAS. N'ELU nturundu n'oge übuchi na iri ise. Chapter 30)

N'ihi ya, o kwetara na Riotaara e kwukwara na na mbu kwesiri ntukwasị obi na-na-ya.

The Apostle Paul kpokuru edebe Ngabiga na Days ekoghi eko achicha (1 Ndị Kɔrint 5: 7-8). Ma o na-eme otu ihe a na-akpọ Riotaara. Otu ọ di, n'ihi na Days ekoghi eko achicha na-agunye a übuchi asaa "ngwa ngwa" si na-eko achicha, gburugburu oge ọtutu ndị Easter, o nwere ike ibu na ufodụ metutara na Rome na Ijipt chere na ihe abstinence oge ga-ekwesi, ma ego nke oge , nakwa dí ka ihe ha zeere si, iche iche.

Socrates Scholasticus dere na 5th century:

The ọnụ tupu Ista ga-hụru ka dị iche iche hụru n'etiti dị iche iche ndị mmadụ. Ndị na Rome ngwa ngwa ato nke soje izu tupu Ista, ma e wezüga Saturday na Sunday. Ndị na-Illyrica na niile Greece na Alexandria na-edede a ngwa ngwa nke izu isii, nke ha okwu 'The ụboghị iri anọ' ngwa ngwa. ' Ndị ozọ na-maliterela ha ngwa ngwa site nke asaa izu tupu Ista, na-ebu ọnụ ato ụboghị ise naani, na na na etiti oge, ma na-akpọ na oge 'The ụboghị iri anọ' ngwa ngwa. ' ... ụfodụ ekenye onye kpatara ya, na ndị ozọ ozọ, dị ka ha ọtụtụ fancies. Otu nwere ike ihi na-a ojuju banyere ido abstinence nri, dị ka nke ọma dị ka banyere ọtụtụ ụboghị. Ụfodụ Foto zere ihe ndị nwere ndụ: ozọ na-eri nri na azu na nke ihe niile dị ndụ e kere eke: otutu onu na azu, na-eri anu ufe kwa, si, na dị ka Moses, ndị a n'otu aka ahụ mere nke miri. Ụfodụ zere àkwá, na ụdị nile nke mkpuru osisi: ozọ na-eri akorọ nri naani; ka ndị ozọ na-eri na-adighị obụna a: ebe ndị ozọ ebe buru ọnụ ruo awa nke itoolu, e mesịa ọ bụla ụdị nri na-enweghi ihe dị iche ... Ebe ọ bụ na ọ dị onye ọ bụla nwere ike meputa a dere iwu dị ka ihe onye isi ... (Socrates Scholasticus. Ecclesiastical History, Mpjakota V, Isi nke 22)

Ndịozị n'ezie enweghi dị iche iche ọnụ na dị iche iche chọrọ (Olu 1 Ndị Körint 1:10; 11: 1). The iri anọ na ụboghị Lenten ọnụ adighị ka iri anọ na ụboghị ọnụ kwuru na Bible nke gụnyere-anoghị na niile ihe oriri na mmiri (Exodus 34:28; Luke 4: 2).

Banyere R iotaara si si malite, na-achoputa ihe otu onye ọkà mmata dere, sị:

A R iotaara nke ụboghị iri anọ choputara site na-efe na Babilon Ishtar na site ndị na-efe oké Ijipt meditorial chi Adonis ma ọ bụ Osairis ... N'etiti ndị ọgo mmuo, a R iotaara oge yiri ka ọ dị oké mkpa mbido oké kwa afọ (na-emekari spring) na-eme ememme. (Bacchicchi S. Chineke ememme na Akwukwo Nsø na History, Part 1. Biblical Perspectives, Berrian Springs (MI), 1995, p. 108)

O yikarị ka ndị na echiche nke a na iri anọ na ụboghị ngwa ngwa si Alexandria n'Ijipt ma ọ bụ site na Greece na na-metutara ndị na-ekpere arusi chi nwaanyị Ishtar. Ebe ọ bụ na ndị Babilon ada n'elu Grik na ndị Ijipt, na o nwere ike ịbü mgbe ha malitere omume a.

Ebe ọ bụ na Ndị Kraist oge mbụ mere edebe Days ekoghị eko achicha, repackaged ekpere arusi ọnụ na o doro anya na nnochianya n'uzo digasi ihe iche site na ndị Gris na ndị Rom.

Riba ama na Apostle Paul doro aka ná ntị megide ịbü aka na-ekpere arusi ememe:

¹⁴ Ekwela njikota onwe-unu ihe mkpumkpu otu na-ekweghi ekwe; olee otú a pürü izi ezi, na iwu-na-agbasa na-mmekọ, ma ọ bụ ihe nwere ike ihè na ochichiri nwere ihe na-emekari? ¹⁵Olee otú Christ ikwekorita na Beliar na ihe nkekori na nwere ike e n'etiti a kwere ekwe na onye na-ekweghi ekwe? ¹⁶ Ulo nsø Chineke nwere ike bughị imebi chi ugha, na nke ahụ bụ ihe anyị bụ - ulo nsø nke Chineke dị ndụ. (2 Ndị Körint 6: 14-16, NJB)

¹⁹ Gịnị ka nke a pütara? Na nraranye nke nri chi ugha pütara ihe ọ bụla? Ma ọ bụ na chi ugha ha ikere ihe ọ bụla? ²⁰ O dighị, ọ na-adighị; nanị na mgbe ọgo mmuo àjà, ihe a na-achụ àjà ha na-achụ àjà ndị mmuo ojoo na-adighị Chineke. **Achoghị m ka m na i na-esu demon** s. ²¹ I gaghi aňu iko nke Onyenwe anyị na iko ndị mmuo ojoo dị ka nke ọma; i nwere ike na-enweghi a ọkè ke

Jehova table na ndị mmuo ojoo 'table nakwa.²² Anyi chorɔ n'ezie iji kpalie Jehova ekworo; o bụ na anyi siri ike karịa ya? (1 Ndị Kɔrint 10: 19-22, NJB)

Ma site Egypt, Roman na ikpere arʊsi, ma o bụ ndị ɔzọ ndị mmuo ojoo na isi mmalite, na otu ebe Rιotaara abiaghị site bụ Bible. Ma o bụ ka o na-abia site n'oge օdịnala ndị mbụ na-eso Jizos.

Ufodụ na-eche na ha bụ ike n'uzo ime mmuo, ya mere ha nwere ike mix na ikpere arʊsi, ma ha na-n'ezie na-akpote iwe Chineke dì ka Apostle Paul.

Easter

Ọtụtụ ndị adighi aghoṭa na Ista (Ishtar) e kwesirị ibu ngabiga, kwagara Sunday n'ihi nke ujọ na asị nke ndị Juu (Ibid, p. 101-103).

Riba ama ihe na-akwanyere ùgwù Protestant okà mmuṭa J. Gieseler koro banyere narị afo nke abu:

Ihe kasi mkpa na ememme a bụ passover ụboghị, nke 14 nke Nisan ... Na ya na ha riri achicha ekoghi-eko, eleghị anya, dì ka ndị Juu, ụboghị asatọ site ... e nweghi Choputa nke a kwa afo ememme nke mbilite n'onzu n'etiti ha ... na Kraist Asia Minor kpokuru na ihu ọma nke ha passover ememe na nke 14 Nisan ka John. (Gieseler, Johann Karl Ludwig. A Text-akwukwọ nke Church History. Harper & umunna, 1857, p. 166)

O bụ ezie na Ndị Kraist nọ na-ngabiga na 14^{nke} nke Nisan, n'ihi na nke na-achọ inwere anya ha n'ihi na nke nupurụ isi ndị Juu nọ na anya nke ochichị Rom, ọtụtụ ndị Gris na ndị Rom na Jerusalem, Rome, na Alexandria (ma o bughị Asia Minor) kpebiri ka igbanwe Ngabiga na a Sunday. Na mbụ, ha nọ na-a version of Ngabiga na o bughị nọ a mbilite n'onzu ezumike.

Ribakwa ama ndị na-esonụ si G. Snyder:

Ndị Kraist mbụ na-eme ememe onzu Jizos na a Pascha nri (Oriri Nso) na-amị n'onzwa ụboghị Ngabiga nke ndị Juu (dee 1 Cor. 5: 7-8).

Na mbụ, o dighị kwa afo ememe nke mbilite n'onzu. N'ikpeazụ, na ndị Jentail ụwa, ụboghị nke mbilite n'onzu bụ ihe na-agbakwunyere Pascha ememme. N'uboghị ahụ bụ Sunday.(Snyder gf. Irish Jesus, Roman Jesus: guzobe n'oge Irish Christianity. Trinity Press International, 2002, p. 183)

N'ihi na ụfodụ na Asia Minor na n'ebe ndị ɔzọ na-agà na ụboghị mgbanwe Sunday, na Mithras efe Emperor Constantine akpọ Council of Nicea, nke kwuru Sunday maka ndị Gris na ndị Rom. Constantine onwe ya mgbe ahụ kwuru, sị:

Ka anyi mgbe ahụ nwere ihe o bụla jikorɔ ya na ihe arụ ndị Juu igwè mmađu; maka anyi natara site na Onye Nzoputa anyi a dì iche iche n'uzo. (Eusebius 'Life of Constantine, Book III isi 18).

Kraist kwesirị asị Juu ma dighị edebe Chineke Holy Day, nanị n'ihi na ọtụtụ ndị Juu na-eme mgbalị ime otu ahụ.

O nweghi mgbe Jizos kwuru ihe gosiri na ndị Juu na-agba ọsọ bụ arụ (O bụ onye Juu) ma o bụ na o gbanwere ụboghị nke Passover. Ma anyanwu-efe Constantine kwubiri n'uzo ndị ɔzọ. Na Sunday ememe a maara ugbu a dì ka Ista. Ma n'ihi na anyanwu na-efe omume na izere omume ndị na-ewere kwa "Juu" bụ n'ezie ihe mere Ista bụ hụrụ mgbe o bụ.

Otutu n'ime ndị na omume ya dì ka Ista na àkwá, Ista oke bekee, na Ista ọkú wee si na ikpere arusi dì ka Roman Catholic isi mmalite (eg Holweck FG Ista. The Catholic Akwukwo nkà ihe ọmuma, Mpiajota V. Robert Appleton Company. 1909).

Anglikan bishop JB Lightfoot dere, si:

... na Churches nke Asia Minor ... usoro ha Easter ememme site Ememe Ngabiga ndị Juu enweghi banyere ụboghị nke izu, ma ... ndị nke Rome na Alexandria na Gaul hụrụ ozø na-achị;ezere ọbụna n'odidi nke Judaism. (Lightfoot, Joseph Barber. Saint Pol Epistle ndị Galeshia: A Revised Text na Introduction, Notes na Dissertations. Bipütara Macmillan, 1881, p. 317, 331)

Na aha Ista? Nke a bụ a respelling nke ọwụwa anyanwụ chi nwaanyị na 'eze nwaanyị nke eluigwe' Ishtar:

Ishtar, ọ bụ ma na ọmụmụ na a agha chi nwaanyị. ... Ista ma ọ bụ Astarte bụ na mmetụta otu ofufe nke ihe ochie Babilon **mmekqahù** òtù nzuzo guzobere Semiramis ndị warrior queen onye nwere a abịa ọbara. (Kush na-asoputa H. ihu nke Hamitic People. Xlibris Corporation, 2010, p. 164)

Ishtar hụrụ ka onye nke mbara ala Venus, na ya na Shamash, anyanwụ chi, na Sin, ọnwa chi, ọ kpụrụ ihe kpakpando chi ato n'ime. (Littleton CS. Chi, na akụkọ ifo, Mpiajota 6. Marshall Cavendish, 2005 p. 760)

The Bible doro aka ná ntị megide ijere 'eze nwaanyị nke eluigwe':

¹⁷ I dighị ahụ ihe ha na-eme n'obodo ndị dì na Juda nakwa n'okporo ámá ndị dì na Jeruselem? ¹⁸ Umu-akpokota osisi, ndị nna ọku n'alughi ọku, na ndinyom igwakorita mgwakota agwa, na-eme achicha nke eze-nwanyị nke elu-igwe; na ha-ọnuńu ajà chi ozø, ka ha we ikpasum iwe. (Jeremiah 7: 17-19)

The achicha ahụ yiri 'na-ekpo ọku cross buns' (Platt C. The Psychology of Social Life. Dodd & Mead, 1922, p. 71). 'The eze nwaanyị nke eluigwe'?

Jeremiah 7 ... **Eko eze-nwanyị nke elu-igwe** (v. 18). Eleghi anya a banyere Babilon ọmụmụ-chi nwanyị Ishtar, chi nwaanyị nke mbara ala Venus. (The Wycliffe Bible Commentary, Komputa Database. Copyright (c) 1962 site Moody Press)

Kraist ekwesighị aha a ezumike mgbe a na-ekpere arusi chi nwaanyị onye omume ndị Bible katoro. Ma, otutu ndị na-ekwu Christianity na-adighị ka nwere nsogbu na.

Maundy Tözdee na Oriri Nsọ Host

Dị ka ozø 'dochie anya' maka Ememme Ngabiga, ụfodu na-'Maundy Thursday. Ebe a bụ ụfodu n'ime ihe ndị *Katolik Akwukwo nkà ihe ọmuma* na-akụzi banyere ya:

Mmemme nke Maundy (ma ọ bụ Holy) Thursday solemnly ememe ncheta alụmdi na Oriri Nsọ na bụ ndị kasị ochie nke ememe peculiar na Holy Week. Na Rom dì iche iche ngwa na-eme ememe a n'oge atụkwasi kwara a ncheta ... ọ na-eweta gburugburu ncheta nke alụmdi nke efe ofufe adighị. ...

Holy Thursday e weere na a inwe nme nke a ọnụ agwa. na baptism nke neophytes, dì ná mma nke penitents, consecration nke nsọ mmanụ, na saa ụkwụ, na ncheta nke agozi Oriri Nsọ ...

(Leclercq H. Maundy Thursday. The Catholic Akwukwọ nkà ihe ọmụma. Vol. 10. New York: Robert Appleton Company, 1911)

The 'alụmđi nke Oriri Nsọ' nnoo na-azorọ na-ezo aka Jesus 'mgbanwe nke akara jikötara Passover. The Church of Rome kwetara na o kwukwara-eme ememe ya, na ọ bụ kwa afọ omume, na na footwashing-eme. The Church of Rome n'ebe ọzọ na-ekweta na laypeople na-eme footwashing, ma na aba ya omume (Thurston H. Isa nke ụkwụ na aka. The Catholic Akwukwọ nkà ihe ọmụma. Vol. 15. New York: Robert Appleton Company, 1912).

The 'Oriri Nsọ usu' na ugbu a na-eji ndị Church of Rome dì iche n'ebe ihe mbụ Kraist mere.

The Catholic Akwukwọ nkà ihe ọmụma na-akụzi:

Achicha edidate Oriri Nsọ nmeju-akpokariị usu, na ezie na nke a okwu nwere ike dika etinyere na achicha na mmanya nke Ajà, ọ na-karịṣịa edebekwa ha ruo nri. Dị ka Ovid okwu na-abia site hostis, onye iro: "Hostibus a domitis hostia nomen habet", n'ihi na ndị oge ochie na nye ha meriri emeri ndị iro dì ka tara chi. Otú o dì, ọ bụ omume na hostia na-ewepütara hostire, tie, dì Pacuvius .... Kraist mbụ ... nanị ji achicha na-eje ozi dì ka nri. O yiri ka ụdị dì iche ma obere site na ihe ọ bụ n'ubochị anyị. (Leclercq H. "Host" The Catholic Akwukwọ nkà ihe ọmụma. Vol. 7. Nihil Obstat. June 1, 1910)

Ndị Kraist oge mbụ ji mee ihe achicha ekoghi-eko, ọ bughị a gburugburu usu na anya dì ka ndị 'anyanwụ' na e ji mee ihe ndị ogo mmụo.

Mwere nke Mary

Ndị Kraist oge mbụ na mbụ adighị efe nne Jizos Mary. Ya mere ebe echiche nke Meri mwere si bịa?

Ihu ọma, si apókrifa akwukwọ narị afọ nke anọ (ma ọ bụ ikekwe dì ka n'oge dì mbubreyo narị afọ nke atọ) Olee tumadi ọbụna mgbe e mesịri karịa na. Ọ bụ ezie na Catholic Epiphanius gbalịri ichoputa ya, ọ bụ na-ejighị n'aka dì ka mgbe ọ na-n'ezie mbụ mepütara-ya n'uzo doro anya metütara ndị inyom bụ ndị nwere na-ekpere aruṣi chi nwaanyị ofufe (Panarion nke Epiphanius, 78.11.4).

The oge ochie, ndị Rom nwere a 1-3 ụbочị ememme maka chi nwaanyị Diana. N'ubochị mbụ ọ kwuru bịa n'üwa ma n'ubochị nke atọ, August 15, o doro anya na-eme ememe ya ọtụtụ ndị chere n'ime heaven dì ka eze-nwanyi nke elu-igwe. Nke a bụ otu ụbочị nke Catholic oriri nke mwere nke Mary (Kerr E. William Faulkner si Yoknapatawpha: "a Ụdị Keystone na Universe." Fordham Univ Press, 1985, p. 61). Ụfodụ adighị atule nke a na-ihe mberede ma ọ bụ dakonyere adakonye (Green CMC. Roman okpukpe na ọtù nzuzu nke Diana na Aricia, Mpjakota 0, Issues 521-85150. Cambridge University Press, 2007, p. 62; Frazer JG. The Magic Art na na Evolution of Eze bombu VI, Mpjakota 1. Kessinger Publishing, 2006, p. 14-17).

E nwere njikọ dì n'etiti Diana iche ihe ndị ọzọ na chi nwanyị na otú ọtụtụ ndị si ele Mary (Fischer-Hansen, p. 49). Ma, Catholic senti Augustine zoro aka kpomkwem n'ebe Diana dì ka otu n'ime ọtụtụ "ugha na ugħa chi" (Augustine. The Harmony nke Ozioma, Book m, n'Isi nke 25).

Q na-enyo enyo na nke a chie nakweere na Church of Rome díkarịa ala ikpe n'ihi na mmetüta nke Islam dì ka Muhammad 'na-amaghị nwoke' nwa Fatima kwuru nwekwara rigwooro n'eluigwe. The 'ọtụtụ ndị chere' abugħi a Bible Nsọ Day. Ọ bụ a repackaged 'eze nwaanyị nke eluigwe' (Jeremiah 7: 17-19), na-ekpere aruṣi carryover.

Halloween / All Saints 'Day

Mgbe echiche nke asopuru nchekwa nke onwu na ndu nke a onye di ka a senti na-adighi na-emegide akukwu Akwukwo Nso (Olu Ikpe 11: 38-40), isopuru nso na-achu ajà ha na-emegide Ozizi ndiozi.

Setan choro Christ ikpo isiala ma na-efe ya (Matthew 4: 9), ma Jizos juru (Matthew 4:10). Simon Magus (Oru 8: 9-23) koro gbara umuzu ya ume ife / efe ya (Irenaeus. Adversus haereses, Book 1, n'Isi nke 23, Amaokwu 1-5).

The Apostle Peter bughi naani katoro Simon Magus, o machibidoro a Gentile si na-akpo isiala ma o bu na-akwu ugwo kpó isi ala nye ya (Oru 10: 25-26). The Apostle Paul machibidoro mba ozó si na-achu ajà ya na Banabas (Oru 14: 11-18). Ndiozi isi ma na-aru uka na ha bu ndi ikom na ndi a ka a ghara ime. Early Kraist ghötara nke a na-emeghi otú ahü. N'ime oge ahü, Otú o di, ufodù juru okwukwe malitere ife onwunwe ná ngwusi nari afó nke abuo.

Isopuru ekwu nso malitere a ịriba nsogbu na Gris na ndi Rom uka nke-anó na mgbe e mesiri na nari afó, n'agbanyeghi eziokwu na o bughi ihe ndiozi omume.

Riba ama na-esonu:

Site n'itinyekwu maara na-ekpere arusi ihe oyiyi, ndi di otú ahü di ka Celt chi, nke Green Man, na bicephalic isi n'ime uka di iche iche na Cathedrals, chocchi ume oha na intermingle abu mmuo omenala n'uche ha siri na easing ha nnabata nke okpukpe ohurụ na larii mgbawne site ochie uzor ohurụ. (Pesznecker S. Gargoyles: Site Archives nke Gray School of Wizardry. Oru Press, 2006, p. 85)

Na a akwukwo, ahü e dere n'elu kpokwasíwo a truncated version ndi na-esonu na Pope "Gregory" Ukwu ahü "dere gburugburu 600 AD:

Gwa Augustine mere o ga-oli ibibi ulo nile nke chi kama arusi n'ime ndi di n'ulø nso. Ka ya, mgbe o ocha ha na mmiri nso, ebe ichuajà na ihe ncheta nke ndi nso ha. N'ihi na, ma o buru na ndi di n'ulø nso na-qoma wuru, ha ga-toghatara **n'ofufe ndi mmuo ojoo** na oru nke ezi Chineke. ... Ka ha mere, na ubochi nke nraranye nke chocchi ha, ma o bu na oriri nke nwurụ n'ihi okwukwe onye onwunwe na-echekwawo na ha, na-ewu onwe ha huts gburugburu ha otu oge ulø nso, na-eme ememe na oge na okpukpe oriri na nkwar. **Ha ga-achu na-eri umu anumantu o bula ozó di ka ajà na na ekwensu, ma n'ihi na ebube Chineke, bu** onye, di ka ndi na-enye ihe nke ihe nile, ha ga-enye ekele maka inwe e satiated. (Gregory m: Letter na Abbot Mellitus. Epsitola 76, pl 77: 1215-1216)

Pope Gregory kwadoro incorporation na omume ndi ogó mmuo. Ma, Bible na-emegide nke a na ndi a ụdi ajà di ka ndi mmuo ojoo na (1 Ndị Kɔrint 10: 20-21). Ozokwa, Bible na-akuzi na mgbe ajà Jizos na o dighi mkpa maka ajà umu anumantu (Ndị Hibru 10: 1-10). Ikwe n'elu for 'nso ubochi' na-egosi na nke a bu nwekwara relic ikpere arusi nakwa na ha na-n'ezie mmuo ojoo ememe.

Otutu uwe Bible na-ekwesighi ekwesi (Olu 1 Timoti 2: 9) na mgbe ufodù nakwa di ka ndi amoosu (nke Bible condemns- Exodus 22: 8) on Halloween. Nke a abughị a Bible-kwesiri ekwesi ememe na-adighi n'oge Christian otu.

All Saints 'Day e kwuru na nari afó nke asaa, na mechara kwaga November 1st na mgbede tupu a bijara mara di ka Halloween (Mershman F. All Saints' Day. The Catholic Akwukwo nkà ihe ọmuma. Vol. 1. Nihil Obstat. March 1, 1907).

October 31 bu a ubochi oge ochie Druids kwuru, si:

The Druids, na iji ndị nchụajà n'oge ochie Gaul na Britain, kweere na on Halloween, ghosts, mmuqo, fairies, ndị amoosu, na elves wee si imeru ndị mmadu. ... Site ndị a Druid kweere abịa n'oge ojiji nke amoosu, ghosts, na nwamba na Halloween ememe ... The omenala nke iji epuputa, pumpkins, na ọka okporo ka Halloween decorations na-abịa site Druids. The n'oge ndị Europe nama a ememme yiri Druid ezumike ... Na 700s, ndị Roman Catholic Church aha ya bụ November 1 dì ka *All Saints 'Day*. **The ochie omenala ndị ọgo mmuqo na Christian ụbọchị oriri na-jikötara n'ime Halloween ememe.** (Halloween. World Book Akwukwọ nkà ihe ọmụma, vol 9. Chicago, 1966: 25-26)

O nwere ike ịbü na-akpali mmasi ịtule ihe a Catholic edemedede dere, sị:

Gịnị mere a pope etinye Catholic ememe nke ndị nwụrụ anwụ n'elu nke na-ekpere arusi 'ememe nke ndị nwụrụ anwụ? N'ihi na Catholic n'oriri na continuity ma mezuo ihe na-ekpere arusi obi. (Killian Brian. Halloween, dì ka n'oge mgbusị akwukwọ ememe, na-echetara na aha Chineke bụ nsọ. Catholic Online International News. 10/31/06)

Ọ bụ eziokwu na ọtụtụ ndị na metütara na Church of Rome ụtọ na-anya isi na-ekpere arusi na njikọ n'ihi okwukwe ha. Ọ bụ Bible, na ha, na ihe nile, ga-ele anya dì ka isi iyi nke ozizi (Olu 2 Timoti 3:16) na ọ na-akato eji ekpere arusi ụdị ofufe (Deuteronomy 12: 29-32; Jeremiah 10: 2-6; 1 Ndị Korint 10:21; 2 Ndị Korint 6: 14-18).

Krismas

The Bible mgbe endorses ememe ụbọchị ọmụmu, nke gụnyere Jesus. The n'oge Church of Rome emeghi ememe Krismas ma ọ bụ ihe ọ bụla ọzọ ụbọchị ọmụmu. Birthday ememe ndị ka na-ikpe na mbubreyo 3rd narị afọ site Arnobius (Against mba nile, Book m, Chapter 64).

Ozokwa, Tertullian aka ná ntị na-ekere ọkè na oyи ememe na wreaths na inye onyinye mere otu hụru ihe na-ekpere arusi chi. E nwere otu ndị dì otu ahụ ememe maara dì ka ndị Saturnalia na-eme ememe site mba ke mbubreyo December.

The kwuru na "nna nke Latin nkà mmuta okpukpe," Tertullian katoro oyи ememe, dì ka Saturnalia (site na a na-ekpere arusi chi onye aha pütara hiri nne) nke morphed n'ime Christmas dì ka ọ na-dere, sị:

The Minervalia bụ ihe dì ukwu Minerva si, dì ka Saturnalia Saturn si; Saturn si, nke ga-abürü-eme ememe ọbụna nke nta ohu n'oge nke Saturnalia. New-afọ onyinye kwa ga-ejide na, na Septimontium nọ; na niile na onyinye nke Midwinter na mmemme nke Ezigbo Kinsmanship ganaputa; ụlo akwukwo ga-udọ na okooko osisi; na flamens 'nwunye ha na aediles àjà; ụlo akwukwọ a na-asopuru na hopütara nsọ-ụbọchị. The otu ihe na-ewe ebe arusi ụbọchị ọmụmu; ọ bụla npako nke na ekwensu na-agakari. Onye ga na-eche na ihe ndị a na-kwesirị ka a Christian nna ukwu, ma ọ bürü na ọ na-adị onye ga-eche na ha kwesirị ekwesi n'otu aka ahụ onye na-adighị a nwe? (Tertullian. On Ikpere arusi, Chapter X)

Gburugburu oge nke Tertullian, ndị Roman Bishop Zephyrinus (199-217) na Callistus (217-222) nwere a aha nke ikwere na nrụrụ aka (na nke a na-egosi na ndị dì otu ahụ Roman Catholic nsọ dì ka Hippolytus (Hippolytus. Gbagha of All Heresies, Book IX, Chapter VI) na-ekwe ndị mmadu na chọchị ha na mie na ikpere arusi, wdg

The Roman Saturnalia na Persian Mithraism onwe ha ndị adaptations nke ọbụna mbụ okpukpe ndị ọgo mmuqo na - na nke Babilon oge ochie omimi ötù nzuzo. Ndị Babilon oge ochie na-eme ememe ejikere ịlọ

ụwa Nimrod di ka nwa ọhuru Tammuz site n'ife ihe Evergreen osisi. Bible na-akato ofufe metutara Evergreen osisi (Deuteronomy 12: 2-3; Jeremiah 3:13; 10: 2-6).

Ndị Babilon na-eme ememe a Olee banyere anyị taa nke anyanwụ n'oge oge nke etiti oge oyi. December 25^{nke} e mesirị hooro di ka ụbочи nke ụbочи ọmụmụ Jizos, n'ihi na Saturnalia na ndị ozọ na anyanwụ chi ofufe mere n'oge ahụ nke afọ:

Na 354 AD, Bishop Liberius of Rome nyere iwu ka ndị mmadụ na-eme ememe na December 25. Ma eleghị anya hooro ụbочи a n'ihi na ndị mmadụ nke Rome ama hụrụ ya dì ka Oriri nke Saturn, na-eme ememe ụbочи ọmụmụ nke anyanwụ. (Sechrist EH. Christmas. World Book Akwukwọ nkà ihe ọmụma, Mpjakota 3. Field Enterprises Educational Corporation, Chicago, 1966, p. 408-417)

Helios Mithras bụ otu chi ... Sunday e wee na-nsọ na nsopụru nke Mithra, na iri na isii na nke ọ bụla ọnwa dì nsọ ya dì ka onye ogbugbo. **The 25 December chọputara dì ka ya ụbочи ọmụmụ, na natalis invicti, Olee banyere anyị taa na oyi-sun, emerighị emeri ahụ tara akpụ nke oge.** (Arendzen J. Mithraism. The Catholic Akwukwọ nkà ihe ọmụma, Mpjakota X. Nihil Obstat, October 1, 1911)

Emperor Constantine ama ndị na-eso ụzọ nke na chi anyanwụ Mithras, bụ onye e weere na-emerighị emeri anyanwụ na bụ otu mṛu site a nkume na a n'okpuru ala abaitiat. Ikekwe n'ihi na nke a, ya na nne Helena ekpebi kwere echiche ụgha na a mṛu Jizos na a n'okpuru ala nkume abaitiat.

Rome ugbu a na-akụzi nke a (na a na-edē na-ahụ anya na 'amuru' egosipụta otutu ugboro na Vatican City), ma na narị afọ nke ato otu n'ime-akwado ya, Commodianus, ikpe na-nkume chi:

Na-emerighị emeri onye a mṛu site na a nkume, ọ bụrụ na ọ na-ahuta ka a chi. Ugbu a na-agwa anyị, mgbe ahụ, na aka nke ozọ, nke bụ ihe mbụ nke abụo a. The nkume emeriela chi: mgbe Onye Okike nke oké nkume nwere na-achosi ike. Ozokwa, i ka na-egosi ya dì ka onye ohi; ọ bụ ezie na, ọ bụrụ na ọ bụ ndị na a chi, ọ na-adighi ndụ site na-ezu ohi. N'ezie na ọ bụ nke ụwa, na nke a monstrous okike. O wee tugharịa ndị ozọ ehi n'ime ya ọgba; dì nnqo ka ndị Cacus, na nwa Vulcan. (Commodianus. On Christian Discipline)

A mughị Jizos si a oké nkume, ma ọ bụ na-ezughị ezu otú ya ọmụmụ ugbu a na-egosi. Ọ bụkwa na-abughị eziokwu na-akuziri na a mṛu ya na December 25^{nke}. Ọkà mmụta na-aghọta na-azụ aturụ agaaraghị na igwè aturụ ha na ubi (dì ka Bible na-egosi na Luk 2: 8) dì ka mbubreyo di ka December 25^{nke} na na Bible-e kwuru (Luk 2: 1-5) "onuogugu ga nwere a na-agaghị ekwe omume na oyi "(Christmas. The Catholic Akwukwọ nkà ihe ọmụma, 1908).

Otụtụ nke omume na omenala ndị a na Christmas na-abịa site na ikpere arusi dì ka ezigbo ndị ọkà mmụta ga-ekweta. Ma ndịozị Jizos ma ọ bụ ha n'oge na-eso ụzọ hụrụ Christmas.

Repackaged-ekpere arusi Ememe

Ezie na Bible akatoghị ego ememe (dì ka na anya doro Ụbочи Mwere Onwe ememe), Kraist oge mbụ na-ekpere ka ndị nwụrụ anwụ nsọ ma ọ bụ na-edēbe ihe ọ bụla dì ka All Saint Ụbочи ma ọ bụ Christmas. Otụtụ arusi dì iche iche na-nnoo gbanwere ịbü ndị 'chi nke ihe' ka a na-akpọ 'senti ihe.'

Ufodụ ndị na-ekpere arusi na-eme nwere ike gbanwere, ma repackaged mmuo ojọ ememe bụ ka na-adighị Christian, ma ọ bụ na ha na ndị na Jizos na ndị mbụ soro ụzọ nọ. Otụtụ ememe na ndị mmadụ na-

wee si na ikpere arusi, na obuna nwere agbatị na Babilon oge ochie omimi okpukpe. Mgbe Chineke zitere Nehemiah aka umu Israel bụ ndị e mmetuta Babylon, na-achoputa ihe Nehemiah kwuru na ya mere:

³⁰ M ọcha ha nke ihe niile na-ekpere arusi. (Nehemiah 13:30)

The New Testament ado aka ná ntị nke a mie okwukwe na "Mystery Babilon Ukwu" (Mkpughe 17: 5). Rịba ama ihe Bible na-akụzi na ndị Chineke ga-eme na ekele na "Babilon Ukwu ahụ":

⁴ Biānụ si ya, ndị m, ka i ghara iso na-na mmehie ya, na ka i ghara inweta ya ihe otiti. (Mkpughe 18: 4)

Kraist ga-agbaba na ọnwụnwa na mmehie (1 Ndị Korint 6:18; 2 Timoti 2:22), ọ bughị na-anabata ya ma na-akwalitekwa ya. Ha ekwesighị ikpokota omume ndị ogo mmuo na-na ofufe nke ezi Chineke (1 Ndị Korint 10: 19-21; 2 Ndị Korint 6: 14-18), obuna na ọ bụ a omenala (Matthew 15: 3-9).

11. Chineke nsọ ụbочị ma ọ bụ ụgha?

Nke ụbочị kwesiịri nō ahụ kwesiịri ntukwasị obi?

N'ime 1600 afọ gara aga, ndị Chineke na Nsọ ụbочịkatørø mgbochi Semite, John Chrysostom, onye na-anyanya ka a Catholic na Orthodox senti. Ọtụtụ afọ gara aga, ndị Protestant n'akwukwø *Christianity Today* n'ezie a na-akpø John Chrysostom na "Early chọchị kasị ukwuu na-ekwusa" (John Chrysostom Early chọchị kasị ukwuu na-ekwusa. Christianity Today, August 8, 2008).

John Chrysostom n'ihu ọha kwusara megide Fall nsọ ụbочị 387 AD, n'ihi na ụfodụ ndị na-ekwu na Kraist na-ele ha. O kwuru banyere mmemme nke opi, n'Ubochi Mkpuichi Mmehie ('ngwa ngwa ... n'ọnụ uzo'), na mmemme nke uloikwu:

The ememme nke ndioi na anuri Juu bụ n'oge na-adighị ije n'elu anyị otu mgbe ndị ọzo na na N'egbughi: mmemme nke opi, n'ememe ulo-ntu, na ọnụ. E nwere ọtụtụ na anyị n'ohu ndị na-asị na ha na-eche dị ka anyị na-eme. Ma ụfodụ n'ime ndị a na-agà na-ele ndị na-eme ememme na ndị ọzo ga-esonyere ndị Juu na-edede ha nile ma na-edede ha ọnụ. M na-acho iji ugboala a rürü arụ omenala si Church ugbu a ... Ọ bürü na ndị Juu na-eme ememe na-venerable na oké, nke anyị na-agha ụgha ... Otú Chineke asị ha na-eme ememme na ka i na-ekere òkè na ha? O kwughị nke a ma ọ bụ na ememme ahụ, ma ha niile ọnụ.

Ndị ajo omume na-adighị ọcha ọnụ nke ndị Juu bụ ugbu a na anyị uzo. Chere na ọ bụ a ngwa ngwa, adighị eche na m kporo ya na-adighị ọcha ... Ma ugbu a na ekwensu ọkù nwunye unu na oriri nke opì na ha chigharia, a njikere ntị na nke a na oku, i kwusi ha. I ka ha jide onwe-ha ebubo asopurughi Chineke, i ka ha dökpuṇṇu gaa n'ime omume rürü arụ uzo. (John Chrysostom. Okwuchukwu II Against ndị Juu m: 1; III: 4. Ekwusa Ozi na Antioch, Syria na Sunday, September 5, 387 AD)

Ọ dị mkpa ighota na John Chrysostom ga-ghotara na narị afọ nke abụ na chọchị dị ya region nō Ngabiga n'otu oge ndị Juu mere, na na Catholic Church ka nō na-Pentecost. N'ihi ya, site n'ikwusa ozi ihe o mere, John Chrysostom kwusara megide ahụ nke ya na chọchị dị ka ndị Roman na Orthodox Katolik na-ekwu na na-ma ememme ngabiga na Pentecost-dị ka abụ ndị na-eme ememme ga-abụ akụkụ nke "ndị nile nke ha ọnụ."

Ozokwa, John Chrysostom n'ezie ozugbo dere na ihu ọma nke a "ememme ndị Juu" a na-akpø Pentikost (Chrysostom J. The homilies nke S. John Chrysostom, Akwa Bishop nke Constantinople: na mwube nke

onyenchikwa). N'ihi ya, o kwetara na mgbe Jizos bilitesiri n'onwu, ndị kwesiri ntukwasị obi kwesiri ino ná ihe ahụ e weere dị ka a "ndị Juu oriri."

Ọ bụrụ na Chineke na-emegide ndị nile na ụbọchị, gịnị mere ọ ga-ozị na-edebé ha? Ihe doro anya bụ na ha na-eso ihe nlereanya Jizos ma na ọ dighị ihe mere kwere na ha na-n'uzo ụfodụ ewepụ.

Dị ka e kwuru n'ihu, New Testament na-akpọ otu n'ime ndị na-akpọ "ndị Juu na" nsọ ụbọchị "ukwuu." Riba ama na-esonụ sitere a Catholic translation:

³⁷ na nke ikpeazụ, bụ **oké ụbọchị nke festivity** JESUS guzoro, ma tie (John 7:37, Rheims New Testament).

N'ihi ya, onye ziri ezi?

Ndị na-eso Jizos na-eme ma ọ bụ ndị na-ama ha ikpe?

Cheta na John Chrysostom, na nke a, dịtụ n'uzo ziri ezi, sị:

"Ọ bụrụ na ndị Juu na-eme ememe na-venerable na oké, nke anyị na-agha ụgha."

Ya mere nke ụbọchị kwesiri-hụrụ? Nke nwere a "**oké ụbọchị**" dị ka Bible?

Nke ụbọchị ndị ụgha?

John Chrysostom akwado ụbọchị ndị ọgo mmụo na agbatị dị ka Krismas na Ista. Ya mgbagha maka Christmas na December 25 bụ n'uzo doro anya na-ezighị ezi na dabeere na n'elu ụgha na ghaara ya ụgha (Addis ANYI, Arnold T. A Catholic Dictionary: nwere ụfodụ Account nke n'Ozizi, Discipline, n'ememe, ememe, Councils, na Religious iwu nke Catholic Church . Benziger Brothers, 1893, p. 178).

Ọ ga-abụ doro anya na Chineke na ụbọchị ndị a na-agha ụgha, ma John Chrysostom si (na ndị nke chochị onye nakweere ụbọchị ndị na o na-akwalite) ndị o doro anya na ina. Obụna Catholic senti Thomas Aquinas dere na Sabbath na ihu ọma na niile na Akwukwo Nsọ Nsọ ụbọchịnwere pütara Ndị Kraist (The Summa Theologica of St. Thomas Aquinas.).

Na-akpali mmasị *The Catholic Encyclopedia* na-agunye akukọ, "ndị Paulicians ọtụtu mgbe kowara dị ka a lanarị n'oge na ọcha Christianity (Fortescue A. Paulicians). An 11th century narị afọ ndị Gris na Rom dere na Paulicians "na-anochi anya anyị na-efe Chineke dị ka ofufe nke arusi. Dị ka ma ọ bụrụ na anyị, bụ ndị na-asopụrụ iriaba ama nke obe na nsọ foto, ka nọ na-arụ na-efe ndị mmụo ojoo" (Conybeare FC Addend IX III na: The Key of Truth: A Manual nke Paulician Church of Armenia. Clarendon Press, Oxford, 1898, p. 149).

Ghota na ọtụtu ndị sị na Christ na-ekwesiaghị ekwesi hụrụ mmụo ojoo ememe abughị ihe ọhụrụ na e ikpe site ụfodụ ọtụtu narị afọ.

Omenala na / ma ọ bụ ndị Bible?

Mmadu ole na ole na mbara ala ọbụna-agbalị na-nsọ Chineke Days. Ọtụtu ndị na-ekwu na a okpukpe ha na-akpakorita na Bible na-ozọ ụbọchị.

Ụfodụ na-na-abughị Bible ememe okpukpe n'ihi nrugide sitere n'aka ndị ọtù ezinülo. Ụfodụ agaghị na-na Bible Nsọ Days n'ihi nrugide ha ọha mmadu na / ma ọ bụ ndị were ha n'orụ.

Jesus doro aka ná ntí na ndí soro ụzọ ya kwesíri ítu anya na-enwe nsogbu na ndí ezinülo (Matthew 10:36) na ụwa. O gwaghị ha ka ha imebi a ụwa na ga así ezi ụmụazụ ya (Jón 15: 18-19), ma na-agbalishi ike izu okè na (Matthew 5:48).

ndí ọhụru dí ndú translation na-akuzi na-esonu banyere ndí Chineke:

³ Ha na-bughị imebi ihe ojọ, ha na-eje ije na na ụzọ Ya nile. (Abu Qoma 119: 3)

I dí njikere imebi ihe ojọ? **Setan na-eme ka mmeie anya ọma** (Genesis 3: 1-6) na-egosi dí ka "mmuo ozi nke ihè" (2 Corinth 11: 14-15). Unu ga na-YA ememe ọbụna ma ọ bürü na ha *aputa* gi ihe ọma?

The ndí Gris na Rom okpukpe agbasaghi na-atule na idebe ha ememe dabeere omenala-ma mgbe odinala ndí malitere na ndí ọgo mmuo. Ebe ọ bụ na ọtụtụ n'ime ndí gara aga (na ugbu) ndú ha okpukpe na-akwado ndí a omenala, ọtụtụ omume dí ka ma ọ bürü na ha na-anabata Chineke.

Mgbe omenala ndí na-na-agbanwe agbanwe na okwu Chineke na-ezi (Olu 1 Korint 11: 2; 2 Ndí Tesalonaiķa 2:15), ndí na-emegide ndí Bible na-ekwesighị nọ. Riba ama New Testament na-eme ka nke ahụ doo anya:

⁸ Lezie anya ka onye ọ bula na-aghị aghugho gi site na nkà ihe ọmụma na efu aghugho, dí ka ọdinala mmadu si dí, dí ka ụkpuru ndí bụ isi nke ụwa, ọ bughị dí ka Kraist. (Ndí Kolosi 2: 8)

⁹ O zara, si ha, "Gini mere i ji na-emebi ihe iwu Chineke n'ihi ọdinala unu? ... ¹⁰ Ndí ihu abuo! Ofon ka Aisaia buru n'amụma banyere gi, sị:

¹¹ "Ndí a nso Me n'ọnụ ha, ma na-asopuru m n'egbugbere ọnụ ha, ma obi ha dí anya n'ebe M. ¹² n'efu ha na-efe Me,-akuziri dí ka ozizi nyere n'iwu nke mmadu." '(Matthew 15: 3 , 7-9)

Okwu Chineke kwuru na ọtụtụ ndí nabatara omenala ndí na ha agaghị na ọ na-agba chegharịa ndí mgbe ha na-aghọta nke a:

¹³ Jehova, ike m na ebe me wusiri ike, ebe mgbaba m n'ubochi nsogbu, Ndí Jentail ga-abia I si na nsotu ụwa, sị, "N'ezie, nna nna anyị hà ketara ụgha, abaghị n'ihe na-abaghị uru nke ihe." (Jeremiah 16:19)

The Bible na-akuzi na ndí mba ọzọ okpukpe kwuru na ndí mmuo ojoo:

¹⁴ Ha kpasukwara ya iwe ekworo na chi ọzọ; Na ihe-árú nile ha kpasue Ya iwe. ¹⁵ Ha chọq àjà ka ndí mmuo ojoo, ọ bughị Chineke, Iji chi ha na-amaghị, Iji ọhụru chi, bijara ọhụru ahụ nna nna gi hà na-atu egwu. (Deuteronomy 32: 16-17)

Riba ama na nkwenye nke a echiche site mbubreyo Roman Catholic French Cardinal Jean-Guenole-Marie Daniélou:

Na-ekpere arusi na Christian Church ekwekötughị ekwekọ; otu onye nwere ike n'out oge na-eje ozi ma Chineke na arusi. (Daniélou J. The Origins of Latin Christianity. Asughari site David Smith na John Austin Baker. Westminster Press, 1977, p. 440)

N'ezie, na-ekpere arusi na Christian Church ekwekötughị ekwekọ; otu onye nwere ike n'out oge na-eje ozi ma Chineke na arusi.

Ma, ọtụtụ ndí, gunyere na chọchị ya, na-eme otu taa mgbe ha na-edede ihe na-ekpere arusi ememe na e ju na Christian okwu na mgbanwe ụfodụ nke omume. Na-aghọta na Jizos sıri, "O bürü na unu anogide

n'okwu m, unu bụ ndị na n'ezie. I ga-amarakwa eziokwu ahụ, eziokwu ahụ ga-eme ka i na free." (Jọn 8: 31-32). Nsọ Chineke ụboghị onwe anyị n'aka ndị ọgo mmụo.

Tulee na Apostle Paul doro aka ná ntị:

¹⁴ Adịla na-unequally kekötara na-ekweghi ekwe. N'ihi na olee mkpakorita nwere ezi omume na mmebi iwu? Na ihe udo nwere ihè na ochichirị nwere? ¹⁵ ihe dị nwere Christ na Belial? Ma ọ bụ ihe akụkụ nwere onye kwere ekwe na-ekweghi ekwe? ¹⁶ Oleekwa nkwekorita nwere ụlo nsọ Chineke na arʊsi nwere? N'ihi na unu bụ ụlo nsọ Chineke dị ndụ. Dị ka Chineke kwuru, sị:

"M ga-ebi na ha na-eje ije n'etiti ha. + M ga-abukwa Chineke ha, ha ga-abụ ndị m."

¹⁷ Ya mere

"Bịanụ si n'etiti ha pụo Na iche, ka Jehova siri. Emetula aka ihe bụ adighị ọcha, m ga-anabatakwa unu."

¹⁸ 'M ga-a unu Nna, unu gābu-kwa-My ụmụ, na-ekwu, Chineke Pürü Ime Ihe Niile. (2 Ndị Kɔrint 6: 14-18)

Rịba Chineke ga-abụ Nna ndị ga-akụkụ nke na-ekpere arʊsi na-eme. O bughị a Nna ndị na ịmakụ ha dị ka akụkụ nke ofufe.

Ọ bụ ezie na ụfodụ na-emekwa ka na-enwe omume ndị ọgo mmụo nwere na-amasi Chineke, ha na-eduhie onwe ha:

³² I na-asị, "Anyị chọro idị ka mba nile, dị ka ndị dị iche iche nke ụwa, na-ejere osisi na nkume." Ma ihe i nwere n'uche ga-eme. (Ezekiel 20:32, NIV)

²⁶ ndị nchụajà ya na-eme ihe ike na iwu m na nsom ghara idị nsọ; ha adighị ịmata odịiche dị n'etiti ndị nsọ na ndị nkịtị; ha na-akuzi na e nweghi ihe dị iche n'etiti ihe ruru árú na nke dị ọcha; na ha emechiwokwa anya ha ka Idebe ụboghị izu ike m, ka m na-emetọ n'etiti ha. (Ezekiel 22:26, NIV)

Chineke na-ekwu na ọ na-eme ka a dị iche. Kama nke a na-amasi ya, gụnyere omume ndị ọgo mmụo ga-eme ka ọnụma Ya (Ezekiel 30:13)! Igbachitere anụ ụwa omume bụ ndị mmụo ojọọ na (Olu James 3: 13-15).

Chineke Nsọ ụboghịma ọ bụ Gịnị?

The Bible na-ezo aka Chineke-adị n'oriri dị ka 'nsọ convocations' (eg Numbers 28:26; 29:12) ma ọ bụ 'nsọ ememme' (Olu Isaiah 30:29).

The Bible ugboro ugboro na-akatọ na-ekpere arʊsi ememe dị ka ihe ojọọ na ndị mmụo ojọọ na (1 Ndị Kɔrint 10: 20-21; 1 Timoti 4: 1). The Bible na-ekwu, ka BUGHỊ ikpokota na-abughị Bible ememe n'ime ofufe Chineke (Deuteronomy 32; Jeremiah 10; 1 Ndị Kɔrint 10: 20-21).

Ma otutu kpebiri iji na-edede a ofufe kalenda na Bible

adighị akwalite. Iji omume na Apostle John ijikota na-emegide Kraist (1 Jọn 2: 18-19).

The na-abughị Bible ememe na-akwalite mmụo ojoo na aka aghọta atụmatu Chineke maka otutu ijeri n'elu afọ.

Jizos kwuru na Chineke chọro na-efe ofufe n'eziokwu:

²⁴ Chineke bụ Mmụo, ndị na-efe ga-efe ofufe n'ime mmụo na eziokwu. (John 4:24, NJB)

Repackaged mmụo ojọ ememe na-adighị asopuru Chineke. Chineke chorọ ka i na-atukwasị obi Ya na-emem ihe n'uzo nke ya, o bughị gi (Ilu 3: 5-6).

The Bible Nsọ Days enyemaka picture atumatụ Chineke nke nzoputa. Malite na ajà Jizos na ngabiga, ka n'ibi ndu 'na-ekoghị eko' ndu, ka ọkpukpọ nke mkpuru mbu na a na afọ (Pentecost), na opì-ike-Mkpughe na mbilite n'onwụ, na ncheta nke Setan na-arụ mmehie anyị ma Kraist ajà.-atunyere ndị Nari Afọ Iri alaeze Chineke n'ụwa (mmemme nke ụlọikwu), na-aghotà na Chineke ga-enye nzoputa niile (ikpeazu Great Day), akụkụ nke atumatu Chineke na-kpughere na mere ihe gbara ọkpurukpu na-na Kraist.

The Bible na-agwa Ndị Kraist ka ha na-enomi Apostle Paul ahụ o nomiri Jizos (1 Ndị Korint 11: 1).

Jizos nogidere na-na Bible Nsọ Days (Luke 2: 41-42; 22: 7-19; Jon 7: 10-38; 13). Ghara i na-eso ya atu dì ka O kuziiri (John 13: 12-15)?

The Apostle Paul wee na-ahụ na Akwukwo Nsọ Nsọ ụboghị(Orụ 18:21; 20: 6,16; 21: 18-24; 27: 9; 28: 17-18; 1 Ndị Korint 5: 7-8; 16: 8). Paul doro aka ná ntị nke ndị ga-imebi ha na ndị mmụo ojọ na omume (1 Ndị Korint 10: 19-21). Ndị na-ekwu na-eso Chineke nke Bible ga-ọcha site na ikpere arusi (Olu Nehemiah 13:30; 2 Pita 1: 9).

The Apostle John wee na-ahụ na Akwukwo Nsọ Holy Days, ma doro aka ná ntị nke ndị na-azorọ na ha bụ Ndị Kraist na-adighị na-eso ya omume:

¹⁸ Umuntakirị, o bụ oge awa ikpeazu; na dì ka i nụrụ na-emegide Kraist na-abia, ọbụna ugbu a, ọtụtụ na-emegide Kraist na-abia, bụ nke anyị maara na o bụ oge awa ikpeazu. ¹⁹ Ha si n'ebe anyị nọ, ma ha abughị nke anyị; n'ihi na o bürü na ha gara nke anyị, nke ey gaara nogidere na-na anyị; ma ha wee si na ha nwere ike na-aputa ihè, na o dighị onye n'ime ha bụ ndị nke anyị. (1 Jon 2: 18-19)

Kraist kwesiri inogide na otu Bible Nsọ Days ka ndiozi ya, dì ka John na-? John na-edé na ndị na-azorọ na ha bụ Ndị Kraist na-adighị agbaso ya omume na-arụ orụ dì ka na-emegide Kraist.

Mgbe o na-abia Nsọ ụboghịna ezumike, bụ ndị anyị na-ege ntị? Okwu Chineke ma o bụ omenala nke ndị ikom? Ezie na e nwere ike ịbü ihe kwesiri ekwesi ebe omenala, o dighikwa onye ga-anabata omenala na bụ na-emegide okwu Chineke.

Ebe okwu Chineke bu uru n'ihi na ozizi (2 Timothy 3:16), ikekwe anyị kwesiri imuta site na Pita na ndiozi ndị ozọ mere ndị ndú okpukpe nke oge ha:

²⁹ Anyị kwesiri irubere Chineke isi karịa mmadu. (Orụ 5:29)

Ga i na-eso ihe nlereanya nke Jizos na Ndiozi, na na-na Chineke Nsọ ụboghịzo ya, na-ekwe ka ọdinala councils nke ndị mmadu na-akwusị i?

I ga-ege ntị ndị "na-akposa ịdị nsọ convocations" (Leviticus 23: 8,21,24,27,35,36), nke bụ Chineke na Akwukwo Nsọ na-eme ememme (Leviticus 23:37)?

Jizos sıri:

²¹ Umunna m ndị ndị na-anụ okwu Chineke ma na-eme ya. (Luke 8:21)

I n'ezie otu n'ime ụmụnne Jizos? Ndị Kraist na-kwesiri ịbụ (Ndị Rom 8:29). Anyị a ga-debere iche site eziokwu (John 17:19).

I ga na / ma ọ bụ ụlọ gi na-anụ okwu Chineke ma na-eme ya? Unu ga na-nsọ Chineke Days ma ọ bụ omenala na-na-demonically-sitere n'ike mmụqo nsọ?

¹⁴ Jeerenü Jehova! ¹⁵ ma ọ bürü na o yiri ihe ojoo ị na-ejere Jehova, horonu ta onye unu ga-efe "dị ka chi ndị ọgụ mmụqo" na ọ bụ ala unu bi. Ma, dị ka m na ụlọ m, anyị ga-efe Jehova "(Joshua 24: 14-15).

Horo Chineke nsọ ụboghị.

nsø ụbọchị kalenda

nsø ụbỌchị *	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Passover	Apr 22	Apr 10	Mar 30	Apr 19	Apr 8	Mar 27	Apr 15
achicha ekoghi-eko	Apr 23-29	Apr 11-17	Mar 31-Apr 6	Apr 20-26	Apr 9-15	Mar 28-Apr 3	Apr 16-22
Pentikost	Jun 12	Jun 4	May 20	Jun 9	May 31	May 16	Jun 5
opì	Oct 3	Sep 21	Sep 10	Sep 30	Sep 19	Sep 7	Sep 26
ekpuchiri	Oct 12	Sep 30	Sep 19	Oct 9	Sep 28	Sep 16	Oct 5
Mmemme nke ụlọikwu	Oct 17-23	Oct 5-11	Sep 24-30	Oct 14-20	Oct 3-9	Sep 21-27	Oct 10-16
Akpatre usen akwa	Oct 24	Oct 12	Oct 1	Oct 21	Oct 10	Sep 28	Oct 17

* nsø niile ụbỌchị na-amalite ná mgbede tupu, mgbe anyanwụ dara.

Iga n'ihu nzukọ Chineke

na USA ụlọ ọrụ nke iso nzukọ Chineke na-emi odude na: 1036 W. Grand Avenue, Grover Beach, California, 93433 USA.

nogidere na ụka nke Chineke (CCOG) nrụorụ

CCOG.ASIA Saitị a nwere na-elekwasị anya Asia na nwere dị iche iche n'isiokwu na otutu Asian asusụ, nakwa dị ka ụfodụ ihe na English.

CCOG.IN Nke a na saitị na-ezubere iche n'ebe ndị nke Indian nketa. O nwere ihe na-English asusụ di iche iche Indian asusụ.

CCOG.EU Nke a na saitị na-ezubere iche n'ebe Europe. O nwere ihe na multiple European asusụ.

CCOG.NZ Nke a na saitị na-ezubere iche n'ebe New Zealand na ndị ọzọ na a British-rịdata ndabere.

CCOG.ORG Nke a bụ isi website nke iso ụka nke Chineke. O na-eje ozi ndị mmadụ na niile kontinent. O nwere isiokwu, njikọ, na videos, gụnyere-enwe kwa izu na Holy Day okwuchukwu.

CCOGAFRICA.ORG Nke a na saitị na-ezubere iche n'ebe ndị na Africa.

CCOGCANADA.CA Nke a na saitị na-ezubere iche n'ebe ndị na Canada.

CDLIDD.ES La Continuación de la Iglesia de Dios. Nke a bụ Spanish asusụ website maka iso ụka nke Chineke.

PNIND.PH Patuloy na Iglesia ng Diyos. Nke a bụ Philippines website na ozi na English na Tagalog.

ozi ọma na akụkọ ihe mere eme nrụorụ

COGWRITER.COM Nke a website bụ isi mkposa ngwá ọrụ na nwere ozi ọma, ozizi, akụkọ ihe mere eme isiokwu, videos, na amụma mmelite.

CHURCHHISTORYBOOK.COM Nke a bụ ihe dị mfe icheta website na isiokwu na ozi na akụkọ ntolite nke ụka.

BIBLENEWSPROPHECY.NET Nke a bụ ihe online radio website nke na-ekpuchi ozi ọma na na Akwụkwọ Nsọ isiokwu.

YouTube Video ọwa maka Okwuchukwu & Sermonettes

BibleNewsProphecy ọwa. CCOG sermonette videos.

CCOGAfrica ọwa. CCOG ozi na-asụ n'Africa.

CDLIDDSermones ọwa. CCOG ozi na Spanish asusụ.

ContinuingCOG ọwa. CCOG video okwuchukwu.

Nsø Chineke ụbōchị ma ọ bụ mmuo ojoo Ememe?

Mgbe ị na-eche nke ememe, ihe na-abịa na-echetara? Ị na-eche banyere Evergreen osisi, wreaths, okane Bekee, àkwá, na-ekpo ọkụ-cross buns, na ndị amoosu 'ekike?

Ma onye ọ bụla nke ndị nnochianya na-akwado na Bible. ! maara ihe ndị Bible na-akuzi n'ezie?

Po! onyeozi dere, sị:

19 Ginị ka m na-ekwu mgbe ahụ? Na arusi abughi ihe ọ bụla, ma ọ bụ ihe e nyere arusi nwere ihe ọ bụ? 20 Kama nke ahụ, na ihe nile nke ndị mba ọzọ àjà ha na-achịrụ ya ndị mmuo ojoo na ọ bughị Chineke, na m na-achoghi ka ị na-enwe ofufe ndị mmuo ojoo. 21 ! gaghi ari nko nke Onyenwe anyị na iko ndị mmuo ojoo; i nwere ike na-ekere okè nke Onyenwe table na nke tebụl ndị mmuo ojoo. 22 Ma ọ bụ ka anyị na-akpasu Jehova ikwo ekworo? Ọ bụ na anyị siri ike karịa Ọ? (1 Korint 10:19-22)

I kwesịri iburu nsø Chineke ụbōchị ma ọ bụ ndị mmuo ojoo na ememe okpukpe?